

Tno'o va'a ia Dios ja ni tee Mateo

¹ Ya'a ka kuu sivi ndi'i ñayiu jana'a ja ka okuu tatatno'o Jesukristu ja ka kuu ndikin tata ndee David vi ndee ndikin tata Abraham.

² Abraham ni okuu yua Isaac, te Isaac ni okuu yua Jacob, te Jacob ni okuu yua Judá jin sava ka ñani de. ³ Te Judá ni okuu yua Fares vi Zara, te nana nduu tee ya'a ni okuu Tamar. Te Fares ni okuu yua Esrom, te Esrom ni okuu yua Aram. ⁴ Te Aram ni okuu yua Aminadab, te Aminadab ni okuu yua Naasón. Te Naasón ni okuu yua Salmón. ⁵ Te Salmón ni okuu yua Booz. Nana tee ya'a ni okuu Rahab. Te Booz ya'a ni okuu yua Obed. Nana tee ya'a ni okuu Rut. Te Obed ya'a ni okuu yua Isaí. ⁶ Te Isaí ni okuu yua rey David. Te rey David ya'a ni okuu yua Salomón ja ni oo se'e de jin ñasi'i tee ni onani Urías.

⁷ Te Salomón ni okuu yua Roboam. Te Roboam ni okuu yua Abías. Te Abías ni okuu yua Asa. ⁸ Te Asa ni okuu yua Josafat. Te Josafat ni okuu yua Joram. Te Joram ni okuu yua Uzías. ⁹ Te Uzías ni okuu yua Jotam. Te Jotam ni okuu yua Acáz. Te Acáz ni okuu yua Ezequías. ¹⁰ Te Ezequías ni okuu yua Manasés. Te Manasés ni okuu yua Amón. Te Amón ni okuu yua Josías. ¹¹ Te Josías ni okuu yua Jeconías vi sava ka ñani de. Te ka oo de kuia ni ka tnii ña ñayiu ñuu Babilonia ja kua'ankuei jin de.

¹² Te nuu ka oo de ñuu Babilonia yun, te yun ni jinkoo ndikin tata de. Te Jeconías ni okuu yua Salatiel, te Salatiel ni okuu yua Zorobabel. ¹³ Te Zorobabel ni okuu yua Abiud. Te Abiud ni okuu yua Eliaquim. Te Eliaquim ni okuu yua Azor. ¹⁴ Te Azor ni okuu yua Sadoc. Te Sadoc ni okuu yua Aquim. Te Aquim ni okuu yua Eliud. ¹⁵ Te Eliud ni okuu yua Eleazar. Te Eleazar ni okuu yua Matán. Te Matán ni okuu yua Jacob. ¹⁶ Te Jacob ni okuu yua José yii María. Ña'a yun ni okuu nana Jesús, ia nani Kristu.

¹⁷ Yun te ni jinkondee Abraham guaa ndee David kuu uxi kuun tata. Te guaa ndee David vi guaa ndee nuu ni ka jiso ña ñayiu Babilonia kuu uxi kuun ka tata. Te guaa ndee nuu ni ka oo de ñuu Babilonia vi guaa ndee nuu ni kii Kristu kuu inka uxi kuun tata.

Ni kaku Jesukristu

¹⁸ Sua'a ni kuu nuu ni kaku Jesukristu. Nana ya María, ja ni ndita nda'ui ja vi tnanda'i jin José, su ama ka ja vi tnanda'i, te ja ni ni'i lului ni sa'a Espíritu ia Dios. ¹⁹ Su José yii María, chi tee ndaa kuu de, te tu ni kuini de ja kuña'a de jakanoo ña, te ni ndakani ini de ja xndendoo ña de sua'a ni, ja tu na in kuni. ²⁰ Yun ndakani ini de, te ni kixin de, te ni skuni ña in ia jinokuechi nuu maa Dios, te jiña'a ya:

—José, ndikin tata ndee David, ma koyu'u ron ja tnanda'a ron jin María ja kokuu ñasi'i ron, chi lulu ña ja ñu'u jian, maa Espíritu ia Dios ni sa'a.

²¹ Te koo in seyii ña, te vi xnani ron jin Jesús,

chi sui skaku ni'nu ñayiu ñui nuu yika kuechi —jiña'a ya sua'a.

²² Ndi'i ya'a ni kuu nagua ja na skunkuu tno'o maa ia Dios ja ni ka'an tee ni ndakani tno'o ya ndee jana'a nuu jiña'a de:

²³ Ya'a oo in ña'a lule ja chia'an ka kuni sa'un ña teyii,
te jinku'un lulu ña, te kakui, te vi xnani ron jin Emanuel.

Sivi ya'a junkui'nu inio ja ia Dios oo jion.

²⁴ Te nuu ni ndoto José ja ni kixin de, te ni sa'a de nagua ni tatnuni ia jinokuechi nuu maa ia Dios, te ni ka tnanda'a de jin ña. ²⁵ Su tu ni nitna'a de jin ña guaa ndee nuu ni kaku se'e ña, te ni xnani de jin Jesús.

2

Ni ka jinkoto ña tee ndichi jin Jesús

¹ Te kuia ni otatnuni rey Herodes, ni kaku Jesús ñuu Belén ja tnii Judea, te ni kikuei tee ndichi ja ni ka oskua'a de siki kimi, vajikuei de ichi nuu kana nikandii, te ni jinokuei de ñuu Jerusalén.

² Te ka jikan tno'o de:

—¿Ndeni ni kaku in suchi luluu ja kokui rey kotatnuni nuu ñayiu judio? Chi ni ka jini san kimi ndee ichi nuu kana nikandii, te vajikuei san ja vi chiñu'u san lulu yun —ka jiña'a de sua'a.

³ Te nuu ni jini so'o rey Herodes, te ni kunini ndeva'a ini de, saa ni ndi'i ñayiu ñuu Jerusalén ni ka kunini ini. ⁴ Yun te ni ndaxtutu de ndi'i sutu ka kuu nija'nu jin sava tee ka kaxtno'o Ley Moisés nuu ñayiu ñuu yun, te ni jikan tno'o ña

Herodes ndenu kokuu ja kaku Kristu. ⁵ Te ka jiña'a tee yun:

—Ñuu Belén ja tnii Judea kuu nuu kakui, chi saa ndee nuu tutu ni tee tee ni ndakani tno'o ia Dios ndee jana'a nuu ka'an sua'a:

⁶ Maa ron, ñuu Belén, ja tnii Judá, masu in ñuu lule sa'un ka kuu ron ne'u ñuu na'nu Judá,

chi nuu ron kee in tee kotatnuni te koto de ndi'i ñuu rin Israel, ka'an sua'a —ka jiña'a de.

⁷ Yun te ni ka'an yu'u ña Herodes jin tee ndichi yun, te ni jikan tno'o ndaa de na mamaa kiuu ni tuu kimi yun. ⁸ Yun te ni tetniuu ña de kua'ankuei tee yun ñuu Belén, te jiña'a de:

—Kua'ankuei ni te vi kakan tno'o ndandaa ni siki lulu yun, te nuu ni ka ndani'i ni jin, te vi kaxtno'o ni, na kuni san nagua suni na ki'in san ja chiñu'u san jin —jiña'a de sua'a.

⁹ Yun te nuu ni ndi'i ni ka onini de tno'o ni ka'an rey yun, te kua'ankuei de. Yun te ni ka ndakuni de kimi ni ka jini de guaa ndee nuu ni kekuei de ichi nuu kana nikandii. Yun te ni nukoxtno'o ti nuu de vi guaa ndee nuu ni kentakuei de nuu oo lulu yun, te ni junkuiin ti.

¹⁰ Te nuu ni ka jini de ja ni jinkuiin kimi yun, te ni ka kusii ndeva'a ini de. ¹¹ Yun te ni kiukuei de ve'e yun, te ni ka jini de lulu yun jin nanai María, te ni ka jinkuiin jiti de, te ni ka chiñu'u de lulu yun, te ni ka june de nuu ka nee de ja vi skuta'u de lulu yun. Ni ka jiña'a de oro vi suja vixin vi inka suja nani mirra. ¹² Yun te ni skuni ña jani ja ma vi ndajiokuiin de nuu oo Herodes,

te ni ka ndajiokuiin de inka ichi kuano'okuei de ñuu de.

Ni ka jino yu'u José kua'ankuei de Egipto

¹³ Te nuu kuano'okuei tee ndichi yun, te ni kixin José, te ni skuni ña in ia jinokuechi nuu ia Dios, te jiña'a ya: “Ndakoo te kuaka lulu jian jin nanai, te vi kunu yu'u kua'ankuei Egipto. Te yun ni vi koo ron guaa ndee na kaxtno'o maa rin, chi ndanduku Herodes lulu jian ja ka'ni de jin”, jiña'a ya.

¹⁴ Yun te ni ndoto de, te ni jaka de lulu yun jin nanai nuu jakuaa yun, te kua'ankuei de Egipto.

¹⁵ Te yun ni ka oo de guaa ndee nuu ni ji'i Herodes, nagua ja na skunkuu tno'o maa ia Dios ja ni ka'an tee ni ndakani tno'o ya ndee jana'a nuu jiña'a ya sua'a: “Ndee Egipto ni ndakana rin se'e rin”.

Ni tatnuni Herodes ja ni ka ja'ni suchi yii kueli

¹⁶ Su ama ka ja kuu Herodes, te ni jini de ja ni ka xnda'u ña tee ndichi yun, guaa ni kiti ndeva'a ini de. Te ni tetniuu de ni ka ja'ni ndindi'i suchi yii kueli, suchi uu kuia, vi suchi kueli ka ja ka oo ñuu Belén vi ndi'i ñuu yatni yun, nagua kiuu ni ka kaxtno'o tee ndichi yun ja ni ka jini de kimi.

¹⁷ Saa te ni skunkuu tno'o ni ka'an Jeremías, tee ni ndakani tno'o ia Dios ndee jana'a nuu jiña'a de sua'a:

¹⁸ Ni ka jini so'o ndi'i ñayiu ñuu Ramá ja ni ka nda'i ni ka kana, te vi saa ndee ka kaki'i ni ka ja ka tna'u ndeva'a ini, chi ni ka nda'i ndikin tata Raquel ja ja'a se'e ña,

te ña ni ka kachi ña ja vi ndusii ini ña, chi ni ka ji'i se'e ña.

¹⁹ Su nuu ni ya'a kiuu ni ji'i Herodes, te oo José Egipto, kixin de nuu ni skuni ña ia jinokuechi nuu maa Dios, ²⁰ te jiña'a ya sua'a: “Ndakoo te ndakuaka suchi luluu jian vi nanai, te kuano'okuei nuu ñuu ron Israel, chi ja ni ka ji'i ñayiu ni ka oka'an ja vi ka'ni jin”.

²¹ Yun te ni ndakoo de, te ni ndakuaka de suchi luluu yun jin nanai, te mandii de nuu ñuu de Israel. ²² Su nuu ni jini so'o de ja Arquelao tatnuni nuu tniuu ndi yua de nuu ñuu Judea, te ni yu'u de ja no'o de yun. Te ni chindetu gua'a ña Dios nuu jani ja ma no'o de yun, guaa kuano'okuei de in ñuu ja tnii Galilea. ²³ Yun te ni ndajinokuei de ja ni ka oo de ñuu Nazaret, nagua ja na skunku tno'o maa Dios ja ni ka'an tee ni ndakani tno'o ya ndee jana'a nuu jiña'a de ja konani suchi luluu yun “tee ñuu Nazaret”.

3

Ni kaxtno'o Juan skuandute tno'o va'a ia Dios

¹ Te kiuu yun ni jino Juan, tee skuandute nuu ñu'u te'a Judea kaxtno'o de nuu ñayiu ni ka kututu yun. ² Te jiña'a de sua'a:

—Vi ndatna'u ini ni, te kiukuei ni ichi ia Dios, chi ja oo yatni ja kii ya ja tatnuni ya.

³ Te suu siki Juan ya'a ni ka'an Isaías, tee ni ndakani tno'o maa ia Dios ndee jana'a nuu ni ka'an de sua'a:

Koo in tee kana jaa ndee nuu ñu'u te'a, te kachi de;

“Vi sava'a ni ichi nuu vaji Jito'o,

te vi ndasa'a ndaa ni ichi, chi vaji ya",
ni tee Isaías sua'a.

⁴ Te ni oni'nu Juan sa'ma ni kuva'a jin ixi kameyu, te ni onu'ni chii de in sinchu ñii, te ni ojaa de tika langosta vi nduxi yuku. ⁵ Yun te ni ka kututu ñayiu ñuu Jerusalén vi ñayiu ndi'i ñuu ja tnii Judea vi ñayiu ka oo yatni yu'u yute Jordán nuu oo de. ⁶ Te ni ka na'mai yika kuechi nuu ia Dios, te ni skuandute ña Juan yute Jordán yun.

⁷ Su nuu ni jini de ja vajikuei kua'a ñayiu fariseo vi ñayiu saduceo ja vi kuandute, te jiña'a de sua'a:

—Se'e tatatno'o koo, ¿na in ni kaxtno'o ja kuu vi kaku ni'nu ni nuu tnundo'o ja oo yatni ja tetniuu ia Dios? ⁸ Vi sa'a ndaa ni na kuinio in yutnu gua'a ja kuun javixin, te vi ndatna'u ini ni, te kiukuei ni ichi ia Dios. ⁹ Te ma vi kokuu teyii ni ja vi kondakani ini ni: “Tatatno'o Abraham ka kuo”, chi ka'an ndaa san ja ia Dios, chi kuu ndasa'a ya guaa ndee yuu ya'a ja kokuu tatatno'o Abraham. ¹⁰ Chi ja oo tua'a ia Dios jin kaa ja ka'nde ya yo'o yutnu yun, te yun kuu ja ndi'i yutnu ja tu na kiti vixin kuun, te ka'nde ya, te tnaa ya nuu ñu'u. ¹¹ Su sein, chi ja ndaa ja jin ndute uun ni skuandute san ñayiu ka ndatna'u ini, te kiukuei ichi ia Dios. Su yun te kii tee kuu ka'nu ka saa maa san ja vini masu nagua kuu sa'un san ja kuu konee san ndijan de. Su maa de kuu ia ja skuandute ña jin Espíritu ia Dios, te suni teñu'u ya ñayiu tu ka kandija. ¹² Chi nee ya arkia ya ja xtechi ya triu. Te tava'a siin ya triu nuu saka, te teñu'u ya paja nuu kokai ja

ma nda'va nikuii nikani. Saa kokuu jin ñayiu —jiña'a Juan sua'a.

Ni jandute Jesús

¹³ Yun te ni kee Jesús Galilea, te kua'an ya nuu oo Juan yute Jordán, te ni jino ya ja skuandute ña de. ¹⁴ Su tu kuini Juan, chi jiña'a de sua'a:

—Ru'un, chi sua'a kuini rin ja skuandute ña ron, te ¿nau ja saa maa ron vaji ja skuandute ña rin?

¹⁵ Su yun te jiña'a Jesús:

—Kuandetu, chi saa te vi skunkuo nagua kuini maa ia Dios ja oo ndaa.

Yun te ni skuandute ña de. ¹⁶ Te nuu ni jandute Jesús, te nuu ni nana ya nuu ndute, te vi ore saa ni ndanune andivi. Yun te ni ndia'a ya ja makuun Espíritu ia Dios na kuinio in sata, te ni jinkoxnee siki ya. ¹⁷ Yun te ni ka'an in tno'o ndee andivi, te jiña'a sua'a:

—Suchia'a kuu se'e rin ja kutoo ndeva'a rin, te kusii ini rin jin —jiña'a tno'o yun.

4

Ni jito tnuni ña Tachi jin Jesús

¹ Yun te ni jaka ña Espíritu jin Jesús ja kua'an ya nuu ñu'u te'a, nagua ja koto tnuni ña Tachi.

² Te ni ondite ya uu xiko kiuu vi uu xiko jakuaa, yun te ni kokin ya. ³ Te ni jino Tachi ja koto tnuni ña jin ya, te jiña'a sua'a:

—Nuu ndija ron ja Se'e ia Dios kuu ron, te tatnuni nuu yuu ya'a ja na vi nduu xtaa —jiña'a.

⁴ Yun te jiña'a ya sua'a:

—Yoso nuu tutu ii ja masu maintno'o xtaa kuu ja koteku ñayiu, chi suni ndi'i tno'o ka'an ia Dios kuu ja tekui.

⁵ Yun te ni jaka ña Tachi ja kua'ankuei ya ñuu ii Jerusalén, te ni skaa ña ndee nuu sukun siki veñu'u ka'nu. ⁶ Yun te jiña'a sua'a:

—Nuu ja ndija ron ja Se'e ia Dios kuu ron, te ndagua makee ndee nuu ñu'u, chi yoso nuu tutu ii, te ka'an sua'a: “Maa Dios tetniuu ia ka jinokuechi nuu ya ja vi koto ña jin ron, te vi kotnii nda'a ron nagua ja ma kachi ja'a ron jin ni in yuu”, —jiña'a.

⁷ Yun te jiña'a tuku Jesús:

—Suni yoso nuu tutu ii ja ma koto tnuni ron Jito'o ron Dios.

⁸ Yun te ni jaka tuku ña Tachi yun jin ya in yuku sukun sukun, te ni xne'e ndikuuti ñuu ka oo nii ñuyiu nuu ka tatnuni ñayiu kuika vi ndikuuti ja sii ini oo ñuyiu ya'a. ⁹ Yun te jiña'a sua'a:

—Ndi'i ya'a taa rin nuu ron nuu ja junkuiin jiti ron nuu rin, te chiñu'u ña ron —jiña'a.

¹⁰ Yun te jiña'a Jesús sua'a:

—Kua'an, vi Tachi, chi yoso nuu tutu ii ja maintno'o Jito'o ron Dios kuu ia chiñu'u ron, te kunokuechi ron nuu maintno'o ya.

¹¹ Yun te ni xndoo ña Tachi, te kua'an. Te ni kekuei ia ka jinokuechi nuu maa ia Dios, te ni ka chituu ña jin Jesús.

Ni keja'a Jesús kaxtno'o ya tno'o ia Dios nuu ñayiu ñuu Galilea

¹² Te nuu ni jini so'o Jesús ja ni ndesi Juan vekaa, te ni ndajiokuiin ya Galilea. ¹³ Su ni xndoo

ya ñuu ya Nazaret, te ni ja'an ya ja koo ya ñuu Capernaúm, yatni yu'u ndute mar nuu ka oo tatatno'o Zabolón jin Neftalí. ¹⁴ Saa nagua ja na skunkuu tno'o ni ka'an Isaías, tee ni ndakani tno'o ia Dios ndee jana'a nuu jiña'a de sua'a:

¹⁵ Ñuu nuu ka oo tatatno'o Zabolón vi tatatno'o Neftalí,

ichi ja kua'an ndute mar inka jioo yute Jordán ja kuu Galilea nuu ka oo ñayiu sava ka tatatno'o, ¹⁶ ñayiu ka oo nuu nee, te vi kuni ja ye'e ni'nu.

Chi ndi'i ñayiu ka sa'a jakue'e ja ka oi nuu kati ja vi kui,

vi kuni ja ndaye'e ni'nu in ñu'u ja tetniuu maa ia Dios,

ni ka'an de sua'a.

¹⁷ Te ndee kiuu yun ni jinkondee Jesús kaxtno'o ya, te jiña'a ya sua'a:

—Vi ndatna'u ini ni, te kiukuei ni ichi ia Dios, chi oo yatni ja tatnuni ya.

Ni kana Jesús kuun tee ka tau chiaka

¹⁸ Te jika Jesús yatni yu'u ndute mar Galilea, te ni jini ya uu ñani, in de kuu Simón ja suni nani de Pedro, vi inka de nani Andrés. Te ka oo de ka skee de ñunu de nuu ndute mar yun, chi tee ka tau chiaka ka kuu de. ¹⁹ Te jiña'a ya sua'a:

—Ne'ekuei ni vi kondikin ña ni, te na kaxtno'o san ja vi kokuu ni tee vi tau ñayiu nuu ichi kue'e, nagua ka tau ni chiaka.

²⁰ Te vini ni ka xndoo tee yun ñunu de, te ni ka jata ndikin ña de jin ya.

²¹ Te nuu ni ka ya'a de jin ya yun, te ni jini ya uu ka ñani, in de kuu Jacobo, te inka de kuu Juan, se'e Zebedeo, te ka oo de jin yua de nuu barco ka

ndakiku de ñunu de. Te ni kana ña ya jin nduu de ja vi kondikin ña de. ²² Te vini ni ka xndoo tee yun yua de nuu barco yun, te kua'ankuei de jin ya.

Ni kaxtno'o Jesús nuu kua'a ñayiu vi ni ndasa'a ya ñayiu ka ku'u

²³ Yun te kua'an Jesús ja ni jika nuu ya nii Galilea ja kaxtno'o ya taka ve'e nuu ka skua'a ja kuu ve'e ii sinagoga ja ka oo in in ñuu yun. Te ni kaxtno'o ya tno'o va'a naxa tatnuni ia Dios, te ni ndasa'a ya ndi'i ñayiu ka ku'u kue'e vi ndi'i ja ka jatui. ²⁴ Yun te ni jitenuu ndi'i jaka'nu ni sa'a ya nii ñuu ja tnii Siria. Te ni kikuei jin ñayiu ka ku'u ndinuu nuu kue'e na kuinio ñayiu ka jatu ka jani'ni vi ñayiu ka ñu'u ña tachi, vi ñayiu ka ji'i yi'i vi ñayiu ka ndutuchiin ja ña kuu vi kaka, te ni ndasa'a ña ya. ²⁵ Te ni ka jata ndikin ña kua'a ndeva'a ñayiu Galilea vi saa ni ñayiu Decápolis, vi ñayiu Jerusalén, saa ni ñayiu Judea vi ñayiu ka oo jiioo yute Jordán jin Jesús.

5

Ni kaxtno'o Jesús nuu ñayiu guaa ndee in nuu yuku

¹ Te nuu ni jini Jesús kua'a ndeva'a ñayiu, te ni kaa ya in nuu yuku, te ni jinkoo ya. Te yun ni ka nutna'a ña tee ka skua'a jin ya. ² Te ni jinkondee ya kaxtno'o ya sua'a:

³ —Na ta'u na ndetu ñayiu ka sa'a nda'u ka sa'a kei mai nuu ia Dios, chi vi koi nuu tatnuni ya.

⁴ 'Na ta'u na ndetu ñayiu ka kusuchi ini, chi ndasa'a sii ini ña maa ia Dios.

⁵ 'Na ta'u na ndetu ñayiu ka sa'a nda'ui mai, chi vi kuta'ui ñunde'i nuu ia Dios ja vi koi.

⁶ 'Na ta'u na ndetu ñayiu ja ka yichi ka kokin ja vi sa'a ndai nagua kuini maa ia Dios, chi chituu ña maa ya ja vi sa'i nagua ka kuini.

⁷ 'Na ta'u na ndetu ñayiu ka jini ja ka kunda'u ini sava ka ñayiu, chi vi ndani'i ja kunda'u ini ña ia Dios jin mai.

⁸ 'Na ta'u na ndetu ñayiu ka oo vii ini anui, chi vi kuni ia Dios.

⁹ 'Na ta'u na ndetu ñayiu ka nduku ja vi koo mani jin ndi'i ñayiu, chi vi konani se'e ia Dios.

¹⁰ 'Na ta'u na ndetu ñayiu ka tna'a trundo'o nuu ka sondikin ña jin ja ka sa'i tniuu ndaa, chi vi ni'i ja vi koi nuu tatnuni maa ia Dios ndee andivi.

¹¹ 'Nase inu ta'u inu ndetu ni nuu ja ja ja'a san na vi nani vi ndujin ña ñayiu jin ni, te vi ka'an u'u ña jin ni, vi vi xtavi kuechi ña nani kuu kuechi. ¹² Su vi kokusii ndeva'a ini ni, chi ka'nu in ja vi kuta'u ni nuu jinokuei ni nuu ia Dios oo ndee andivi, chi suni saa kua'a jakue'e ni ka sa'a ñayiu yun jin tee ni ka ndakani tno'o maa ia Dios ndee jana'a.

Ni skintna'a Jesús ñii vi ñu'u ja ye'e jin ñayiu ka skua'a

¹³ 'Maa ni ka kuu na kuinio ñii ñuyiu ya'a. Te nuu ja ñii yun na nduu uun, te tu naxa sa'a kao ja nduu axe. Chi tu nagua jiniu'u sa'un ka, chi nani ja kateo kuu, te vi kuain ni'nu ñayiu.

¹⁴ 'Maa ni ka kuu na kuinio ñu'u ja ye'e ni'nu nuu ñuyiu ya'a. Te in ñuu ka'nu oo in nuu tinduu ma kuu tayu'u maa. ¹⁵ Ni ma xnuo in lámpara

te sa'o chii jatnu, chi sua'a sonee sukuon nagua ja koye'e ni'nu nuu ndi'i ñayiu ka oo ve'e yun. ¹⁶ Te saa vi koye'e ni'nu ni nuu ñayiu ñuyiu ya'a, nagua ja na vi kuni ndi'i tniuu gua'a ka sa'a ni, te suni vi ndakuanta'ui nuu Tata Dios oo ndee andivi.

Ni kaxtno'o Jesús ja vaji ya ja skunkuu ya Ley Moisés

¹⁷ 'Ma vi koka'an ni ja vaji san ja xnaa san Ley ni jiña'a ia Dios nuu Moisés, ni nagua ni ka okaxtno'o tee ni ka ndakani tno'o maa ia Dios ndee jana'a, chi masu vaji san ja xnaa san, chi vaji san ja skunkuu san nagua yoso. ¹⁸ Vi ka'an ndandaa san ja visi na naa ñuyiu ya'a vi andivi, su ni in puntu ni in letra ja yoso nuu Ley ma naa guaa ndee ndikuiti skunkuu. ¹⁹ Te yun guaa na in tu jantno'o nagua tatnuni Ley yun, visi in tno'o luluu tu jantno'o de, te saa kaxtno'o de nuu ñayiu, te in tee luluu ni kokuu de nuu tatnuni ia Dios oo ndee andivi. Su na in jantno'o te kaxtno'o tno'o yoso nuu Ley yun, te kokuu de in tee ka'nu nuu tatnuni ya. ²⁰ Ka'an ndaa ndija san ja nuu ma vi koo gua'a ka ni saa tee ka kaxtno'o Ley Moisés vi saa ni ñayiu fariseo, te ma kuu ndiukuei ni nuu tatnuni ia Dios oo ndee andivi.

Kaxtno'o Jesús nuu ñayiu ja ma vi kokiti ini

²¹ 'Ja ni ka onini ni ja ni ka oka'an ndee jana'a ja ma ka'ni ni ñayiu, chi na in ja'ni ndiyi, te ki'in nuu tee netniuu ja tniuya'ui yika kuechi. ²² Su sein, chi ka'an san ja na in kiti ini nuu ñani, te ki'in nuu nda'a tee netniuu. Te na in nani ñani, te ki'in nuu nda'a tee ka netniuu na'nu ka. Te na

in ka'an ja xtau tnia'a ñani, te kendoi nuu ñu'u ja kokai nikuii nikani.

²³ 'Yun guaa nuu ja kua'an ni soko ni nuu ia Dios, te yun ni ndaka'an ni ja skiti ini tna'a ni jin ñani ni, ²⁴ te xndendoo ni ja soko ni nuu ya, te kua'an ni xtnañu'u ka ndakanta'u ni nuu ñani ni. Yun te saa ndajiokuiin ni soko ni.

²⁵ 'Nuu ja na in kuini ja tnaa ña nuu tee ja'nde kuechi jin ni, te ñama koo ni ja vi sa'a ndaa ni jin de ichi nuu kua'ankuei ni, nagua ja ma tnaa ña de nuu tee ja'nde kuechi yun, te tee yun tatnuni de nuu ndaja'a de, te vi kasi ña vekaa jin ni. ²⁶ Te ka'an ndaa ndija san ja ma kee ni vekaa yun guaa ndee tniuya'u ndi'i ni ja tavi ni.

Kaxtno'o Jesús ja ma vi skindee tna'a ñayiu

²⁷ 'Ja ni ka onini ni nagua ni ka oka'an ndee jana'a ja ma vi skindee tna'a ni. ²⁸ Su ka'an ndaa ndija san ja na in tee jio'o inka ñasi'i ja ni xtau kuechi de anu de ja ja'a ñasi'i yun.

²⁹ 'Nuu saa, te nuu ja nduchi nuu kua'a ni sa'a ja kanakau ni nuu kuechi, te tau ni, te skana ni, chi gua'a ka kuu ja skunaa ni in nuu ni masu ja ki'in ndi'i ni jin yiki kuñu ni nuu andeya. ³⁰ Axi nuu ja nda'a kua'a ni sa'a ja kanakau ni nuu kuechi, te ka'nde ni, te skana ni, chi gua'a ka kuu ja skunaa ni in nda'a ni, masu ja ki'in ndi'i ni jin yiki kuñu ni nuu andeya.

Kaxtno'o Jesús siki ñayiu ka xndendoo tna'a

³¹ 'Suni ni ka oka'an ndee jana'a ja na in tee xndoo tna'a jin ñasi'i de, te na kuña'a de in tutu ja kendoo ña. ³² Su sein, chi ka'an san: Na in tee xndoo tna'a de jin ñasi'i de, te jini de ja masu

yitna'a ña jin inka teyii, te masu vatuka sa'a de, chi june de ichi ja sa'a ña kuechi ñuyiu jin inka teyii. Te na in ndakuaka tna'a jin ña'a ni kendoo yun, te skindee de yii xtnañu'u ña.

Kaxtno'o Jesús ja tu va'a ja kee yu'u ñayiu

³³ 'Te suni ja ni ka oo nini ni ja ni ka oka'an ndee jana'a: "Ma vi kee yu'u ni nuu ia Dios sua'a ni, chi vi skunku ni na tno'o ni ka ka'an ni nuu ya". ³⁴ Su sein, chi ka'an san sua'a: Ma vi kee yu'u ni ja vi ka'an ni: "iMañu'u tikayi san!" ni ichi andivi, chi nuu tatnuni ia Dios kuu, ³⁵ te ni nuu ñuyiu, chi nuu jain ni'nu ya kuu, ni nuu Jerusalén, chi ñuu nuu tatnuni maa ya kuu. ³⁶ Ni ma vi kee yu'u ni jin xini ni, chi ma kuu vi ndasa'a kuijin ni axi vi ndasa'a nde'i ni ni invaa ixii xini ni. ³⁷ Su vi koka'an ni: "Saa", nuu ja saa kuu, axi "ña'a", nuu ja ña'a. Chi nagua ka ndasonee ka ni, te jakue'e kuu.

Vi ka'an too ni ñayiu ka ka'an u'u ña jin ni

³⁸ 'Te ja ni ka onini ni ja ni ka oka'an ndee jana'a: "Nuu ja in ñayiu jaxin tna'a, te tau nduchi nuu inka ñayiu, te suni vi ndatau nduchi nui, axi nuu ja in ñayiu kene'e no'o inka ñayiu, te suni vi ndene'e no'i". ³⁹ Su sein, chi ka'an san sua'a: Ma vi kondajione'e ni na jakue'e ka sa'a ña ñayiu. Chi nuu ja na in kani jiki nuu kua'a ni, te suni jione'e ni inka jiki nuu ni, te na kani. ⁴⁰ Te na in sa'a tno'o kiti ini ja kindee su'nu ni'nu ni, te suni kuña'a ni ndee soo su'nu ni'nu ni. ⁴¹ Te na in tenini ña ja kuiso ni ndatniuu de sagua ore, te majinsia'a ni in ore. ⁴² Na in jikan nagua jiniu'i,

te kuña'a ni. Te na in kinuu na in guaa kuu, te kuña'a ni, ma kokuu xii ni.

⁴³ 'Te suni ja ni ka onini ni ja ni ka oka'an ndee jana'a: "Ka'an too ni ñayiu ka kuu tna'a kuikin ni, te skexiko ni ñayiu ka jini u'u tna'a jin ni".

⁴⁴ 'Su sein, chi ka'an san sua'a: Ka'an too ni ñayiu ka jini u'u ña jin ni, te ndakuanta'u ni nuu ia Dios ja ja'a ñayiu ka xtau tnia'a ña, te vi sa'a va'a ni jin ñayiu ka skexiko ña, vi ndakuatu ni ja ja'a ñayiu ka sondikin ña ja vi sa'i jakue'e jin ni, ⁴⁵ nagua ja vi kokuu ni se'e Tata Dios, ia oo ndee andivi, chi maa ya sa'a ja kana nikandii siki ñayiu kue'e vi ñayiu gua'a, vi skuun ya sau nuu ka oo ñayiu ka sa'a nagua kuini ya vi ñayiu tu ka sa'a gua'a. ⁴⁶ Chi nuu ja ka'an too ni na in ñayiu ka'an too ña jin ni, te ma vi ni'i ya'u ni, chi suni saa ka sa'a ñayiu kue'e ja ka tno'o ña xu'un kuano'o ñuu Roma. ⁴⁷ Axi nuu ja na maa ni tna'a ni ndakan tno'o ni naxa kui, te nagua kuu jagua'a ka ka sa'a ni, te suni saa ni ka sa'a ñayiu sava ka tatatno'o ja tu ka jini ia Dios. ⁴⁸ Te yun guaa vi kokuu ni ñayiu ndaa, nagua oo maa Tata Dios ndee andivi, ja ia ndaa kuu ya.

6

Ni kaxtno'o Jesús naxa sa'o nuu skuta'uo ñayiu ka kunda'u

¹ 'Vi koto ni maa ni, te ma vi skata ni maa ni nuu ka oo kua'a ñayiu jagua'a ka sa'a ni ja vi kuni, chi nuu saa na vi sa'a ni, te ma vi ni'i ya'u ni nuu Tata Dios, ia oo ndee andivi.

² 'Te nuu ka skuta'u ni ñayiu ka kuu nda'u, ma vi xta'i ni trompeta, nagua ka sa'a ñayiu inu jani

ini ja ka xtundosoi mai nuu chitu kua'a ñayiu ve'e ii sinagoga axi taka nuu ya'u, nagua ja vi ndasa'a ka'nu ña ñayiu, ka ka'in. Su sein, chi ka'an ndaa san ja ñayiu yun, chi ja ni ka ni'i ya'ui. ³ Su maa ni, nuu ka skuta'u ni ñayiu ka kuu nda'u, ma kuni nda'a satni ni nagua sa'a nda'a kua'a ni, ⁴ nagua ja ni in ñayiu ma vi kuni nagua ni skuta'u ni ñayiu ka kuu nda'u, chi Tata Dios ja ndia'a ña ya nagua sa'a ni nuu tu na in jini, te tniuya'u ña ya nuu vi kuni kua'a ñayiu.

Ni kaxtno'o Jesús naxa vi ndakuatuo

⁵ 'Te nuu ka ndakuatu ni, ma vi sa'a inuu ni jin ñayiu inu jani ini, chi ka kutoo ndeva'i ja ka nukuiin, te ka ndakuatui ini ve'e ii sinagoga vi saa ni taka nuu ya'u nagua ja vi kuni kua'a ñayiu jagua'a ka ndakuatui. Su sein, chi ka'an ndaa san ja ñayiu yun, chi ja ni ka ni'i ya'ui. ⁶ Su maa ni, nuu vi ndakuatu ni, mandiukuei ni ini ve'e ni, te vi ndakasi ni ye'e ni, te vi ndakuatu ni nuu Tata Dios nuu oo maa ni ya jin ni. Te Tata Dios ja ndia'a ña ya ja siun ka ndakuatu yu'u ni, te tniuya'u ña ya nuu vi kuni kua'a ñayiu.

⁷ 'Te nuu ka ndakuatu ni, ma vi kondajioquiin ni vi koka'an ni tno'o tu jiniu'u, nagua ka sa'a ñayiu sava ka tatatno'o ja tu ka jini ia Dios, ja ka ka'in ja kua'a tno'o ka jikain, te ñama ka konini Dios. ⁸ Ma vi kosa'a ni nagua ka sa'a tee yun, chi ja jini maa Tata Dios nagua kuu ja ja'ni ña jin in in ni ndee nuu chia'an ka ja vi kakan ni. ⁹ Sua'a vi ndakuatu ni:

Tata Dios ja oo ni andivi,
ka chiñu'u san sivi ni, chi ia ii kuu ni.

10 Ja na kii ni tatnuni ni,
te sa'a ni nagua kuini ni ja na koo ñuyiu ya'a,
nagua oo andivi.

11 Ka'an mani ña ni ja na koo ja vi kokaa san ndi'i
ni kiuu.

12 Te kuaka'nu ini ni ndi'i jakue'e ka sa'a san
nagua ka jaka'nu ini san jakue'e ka sa'a ña ñayiu
jin san.

13 Te ma kuandetü ni ja junkau san nuu jakue'e,
chi sua'a skaku ni'nu ña ni nuu jakue'e yun.
Chi maa ni kuu ia tatnuni vi ia ka'nu ndeva'a,
vi ye'e tajan ni nikuii nikani.

Saa na kokuu.

Sua'a vi ndakuatu ni.

14 'Chi nuu ja ka jaka'nu ini ni jakue'e ka sa'a
ña ñayiu jin ni, te suni kuaka'nu ini Tata Dios,
ia oo ndee andivi, jakue'e ka sa'a ni. 15 Su nuu
ja ma vi kuaka'nu ini ni jakue'e ka sa'a ñayiu, te
suni Tata Dios, chi ma kuaka'nu ini ya jakue'e ka
sa'a ni —jiña'a ya.

Kaxtno'o Jesús naxa vi sa'o nuu ka onditeo

16 'Te nuu ka oo ndite ni, ma vi skata ni maa ni
ja ka kusuchi ini ni, nagua ka sa'a ñayiu inu jani
ini. Chi ka xne'i mai ja ka kusuchi ini, nagua ja
vi kuni ñayiu ja ka oo nditei. Su sein, chi ka'an
ndaa ndija san ja ñayiu yun, chi ja ni ka ni'i ya'ui.

17 Su maa ni, nuu ka ondite ni, vi ndachi'i ni tatna
xini ni, te vi ndakate ni nuu ni, 18 nagua ja ma vi
xne'e ni maa ni nuu ñayiu ja ka ondite ni. Chi
maintno'o maa Tata Dios, ia oo yu'u, na kuni. Te
maa Tata Dios, ia ndia'a yu'u ña, na tniuya'u ña
ya nuu vi kuni kua'a ñayiu.

Ni kaxtno'o Jesús naxa vi koo kuikao ndee andivi

¹⁹ 'Ma vi ndioo ini ni ja vi tava'a ni kua'a jakuika oo ñuyiu ya'a ja vi koneva'a ni, chi kiuu tikixin vi kuxi te junaa, te suni kiukuei kui'na te vi su'u. ²⁰ Chi andivi kuu nuu vi tatutu ni ja vi koneva'a ni, chi yun kuu ja ma kiuu tikixin, te ni ma kuxi ja junaa, ni kui'na ma kiuu ja su'u. ²¹ Chi nuu oo jakuika ka neva'a ni, te suni yun vi koo anu ni.

Ni kaxtno'o Jesús ja nduchi nuu kuu ja ye'e nii nuu yiki kuñuo

²² 'Nduchi nuu ni kuu in lámpara ja ye'e nii nuu yiki kuñu ni. Yun guaa nuu ja ka oo va'a nduchi nuu ni, te ye'e nii nuu yiki kuñu ni. ²³ Su nuu ja tu ka oo va'a nduchi nuu ni, te nii yiki kuñu ni oo nuu ñunee. Yun guaa nuu ja nduchi nuu ni tu ye'e, te oo ni jin ñunee, te jnase nenee janee oo jin ni!

Ma kuu vi kunukuechio nuu ia Dios vi nuu jakuika

²⁴ 'Te ni in ni ma kuu vi kunukuechi ni nuu uu jito'o ni, chi vi skexiko ni in de, te vi ka'an too ni inka de. Axi vi ka'an va'a ni nuu in de, te vi ka'an u'u ni nuu inka de. Suni saa ni maa ni, chi ma kuu vi kunukuechi ni nuu ia Dios vi nuu xu'un.

Tu jiniu'u ja vi kondi'ni ndeva'o

²⁵ 'Te yun guaa sein, chi ka'an san sua'a: Ma vi kondi'ni ni nagua kuu ja vi kaa ni ja vi ko'o ni ja vi koteku ni. Te ni ma vi kondi'ni ni jin yiki kuñu ni, nagua vi kui'nu ni. Chi ka ndee ka ja ka tek

ni saa ja vi kaa ni. Te suni ndee ka yiki kuñu ni saa sa'un vi kui'nu ni. ²⁶ Te vi kondia'a ni tisala ka ndagua andivi ya'a ja ni tu ka jitu ti, ni tu ka ndaxtutu ti ja vi kaa ti, ni tu ka neva'a ti yaka ti. Te visi ni saa, te maa Tata Dios, ia oo ndee andivi, jiña'a ja ka jaa ti. Te vi'i ka tu maa ni, te ka ndee ya'u ka ni nuu ia Dios saa kiti ndagua yun. ²⁷ Te visi na vi kondi'ni ndeva'a ni, su ma kuu vi ndaskua'nu ni yiki kuñu ni ni in yiki.

²⁸ 'Te ¿nau ja ka ndi'ni ndeva'a ni jin sa'un vi kui'nu ni? Vi kondia'a ni naxa ka ja'nu ita yuku ja luu ka ndaa, te tu ka satniuu ni tu ka kunu. ²⁹ Su sein, chi ka'an san sua'a: Ja ni Salomón jin ndi'i javii ni oneva'a de, te ni tu ni oni'nu de nagua luu ka ndaa ita yun. ³⁰ Chi nuu ja saa skui'nu ia Dios ita yuku yun ja vitna ka oi te xtnee kekuei nuu ñu'u ja vi kai, te vi'i ka tu maa ni ja ma skui'nu ña ya, visi ñayiu tu ka kandija gua'a ka kuu ni. ³¹ Yun guaa ma vi kondi'ni ni ja vi koka'an ni: “¿Nagua kuu ja vi kao? ¿Nagua kuu ja vi ko'o vi na sa'un vi kui'nuo?” ³² Chi ndi'i ya'a ka nduku ñayiu ñuyiu ja tu ka kandija. Su Tata Dios, ia oo ndee andivi, ja jini ya ndi'i ya'a kuu ja ka ja'ni ña jin ni. ³³ Su xtñañu'u ka vi nduku ni ja vi koo ni nuu tatnuni ia Dios, te vi sa'a ni nagua kuini ya, te na'a maa ya ja taa ya ndi'i nagua ka ja'ni ña jin ni. ³⁴ Yun guaa ma vi kondioo ini ni nagua kokuu kiuu xtnee, chi kiuu tnee suni koo tno'o ndi'ni, chi in in kiuu ka ndiso mamai jakue'e.

Ma vi xtavi kuechi ni inka ñayiu

¹ 'Ma vi xtavi kuechi ni inka ñayiu, nagua ja ma xtavi kuechi ña ia Dios jin maa ni. ² Chi na in xtavi kuechi ñayiu, te suni ndaxtavi kuechi ña ia Dios jin. Chi nagua ka chikua'a ni, te saa ni vi nukikua'a maa ni. ³ ¿Te nau ja ka ndia'a ni mi'i inee nuu in ñani in tna'a ni, te nuu maa ni, te tu ka ndakondia'a ni vitu ja ndesi nuu maa ni? ⁴ ¿Te naxa kuu vi kuña'a ni nuu in ñani in tna'a ni: "Kuandetu ni na tau san joo mi'i inee nuu ni", te saa in vitu ndesi nduchi nuu maa ni? ⁵ Se'e ndijani ini, xtnañu'u ka vi xtajioo ni vitu ja ndesi nduchi nuu maa ni jian, nagua ja kuu vi kondia'a gua'a ni ja vi tau ni mi'i inee nuu in ñani in tna'a ni.

⁶ 'Te ma vi kuña'a ni in ja ii nuu ti'ina, chi kana saa ndiokuiin ti siki maa ni, te skuechi ña ti jin ni. Ni ma vi kuña'a ni ja ii ja kuu na kuinio yuu vii ndeva'a nuu kini, chi vatuni kuain ni'nu ti.

Vi kakaon nuu ia Dios, te vi ni'o

⁷ 'Vi kakan ni nuu ia Dios, te na taa ya. Vi nduku ni, te vi ndani'i ni. Vi kana ni, te na ndakune ia Dios ye'e. ⁸ Chi ndi'i ñayiu jikan, te ni'i. Te na in nduku, te ndani'i. Te na in kana, te ndakune ia Dios ye'e.

⁹ 'Axi na in maa ni nuu ja jikan se'e ni xtaa, te ¿a kuña'a ni in yuu? ¹⁰ Axi nuu ja jikain in chiaka, te ¿a kuña'a ni in koo ja kai? ¹¹ Su nuu ja maa ni ja ka kuu ni ñayiu kue'e, te ka jini ni vi kuña'a ni jagua'a nuu se'e ni, te vi'i ka tu maa Tata Dios, ia oo ndee andivi, chi taa ya jagua'a nuu ja vi kakan ni nuu ya.

12 'Te ndi'i nagua ka ka'an ni ja vi sa'a ñayiu jin ni, te suni saa ni vi sa'a ni jin mai, chi nuu ja siun ka sa'a ni, te ka skunkuu ni Ley vi saa ni tno'o ni ka tee tee ni ka ndakani tno'o maa ia Dios ndee jana'a.

Na kiukueio ichi ye'e kuiñi

13 'Vi nduku ndee ni ja kiukuei ni ye'e kuiñi, chi jite ye'e vi nune ndeva'a ichi ja jaka ña nuu vi junaa ñayiu, te kua'a ndeva'a ñayiu kua'ankuei ichi yun. 14 Su kuiñi ye'e vi kuiñi ichi ja jaka ña nuu vi koteku ni, te joo ni ñayiu ka ndani'i ichi yun.

Jin ja sa'a maa ñayiu, te kunio na ñayiu kui

15 'Vi koto gua'a ni maa ni, chi kikuei ñayiu vi xnda'u ña ja vi ka'in ja tno'o ia Dios ka ndakani. Chi vi koka'on ja na kuinio ndikachi ka kui, su ini anui, chi xnda'u ña na kuinio va'u lobo ja kaa ña ti. 16 Su ndi'i nagua ka sa'i, te vi kuni ni na ñayiu ka kui. Chi ma kuu vi ndaxtutu ni uva nuu tnu iñu na'nu, axi tichi iuu nuu tnu iñu kanchu. 17 Chi ndi'i yutnu gua'a kuun kiti vixin gua'a, te ndi'i yutnu kue'e kuun kiti kue'e. 18 Chi ma kuu kuun in kiti kue'e nuu yutnu gua'a, te suni ma kuu kuun in kiti vixin gua'a nuu yutnu kue'e. 19 Ndi'i yutnu ja tu kuun kiti vixin gua'a, te'nde tnu, te kee tnu nuu ñu'u. 20 Te saa ni kuu jin ñayiu yun, chi jin tniuu sa'i, te vi kuni ni na ñayiu kui.

Masu ndi'i ñayiu kiukuei andivi

21 'Masu ndi'i ñayiu ka ka'an jin san: "Jito'o maa san kuu ni", kiukuei nuu tatnuni ia Dios ndee andivi, chi maa ni ñayiu ka sa'a nagua

kuini maa Tata Dios, ia oo ndee andivi, ka kuu ja kiukuei. ²² Chi kua'a ndeva'a ñayiu vi ka'an jin san kiuu yun: "Jito'o, jin sivi maa ni ni ka okaxtno'o san nuu ñayiu nagua kokuu, te suni jin sivi ni ni ka oskunu san tachi, te suni jin sivi ni ni ka osa'a san kua'a javii java'a", vi kachi. ²³ Yun te kuña'a san: "Tu jini sa'un ña san. Vi kujioo ni nuu san, chi ni no'o ni jakue'e ka sa'a ni."

Ni kaxtno'o Jesús ja ja'a uu ve'e

²⁴ 'Te nani kuu ñayiu ka nini tno'o ka'an san ya'a, te ka skunkui, skintna'a inuu san jin in tee ndichi ja ni sa'a de ve'e de siki kava. ²⁵ Te ni kuun sau vi ni kee teñu'u, te ni jinki'i tachi, te ni tee sua'a tee sua'a jin ve'e yun, te tu ni junkau, chi nukuiin gua'a siki kava yun. ²⁶ Su nani kuu ñayiu ka nini tno'o ka'an san ya'a, te tu ka skunkui, skintna'a inuu san jin in tee vasa ja ni sa'a de ve'e de siki ñuti. ²⁷ Te ni kuun sau vi ni kee teñu'u, te ni jinki'i tachi, te ni tee sua'a tee sua'a jin ve'e yun, te ni ndonso, te vi yun ni naa ndi'i —jiña'a Jesús sua'a.

²⁸ Te nuu ni ndi'i ni ka'an ya tno'o ya'a, te ni ka sa'u kuii kuiti ini ñayiu yun ja ka ndakani ini tno'o ni kaxtno'o ya. ²⁹ Chi ni kaxtno'o ya nagua ka'an in tee tatnuni, masu nagua ka ka'an tee ka kaxtno'o Ley.

8

Ni ndasa'a Jesús in tee ku'u kue'e ndi'yi te'i

¹ Te nuu ni nuu Jesús nuu yuku yun, te ka ndikin ña kua'a ndeva'a ñayiu. ² Yun te ni jino

in tee ku'u kue'e ndi'yi te'i, te ni jinkuiin jiti de nuu ya, te jiña'a de:

—Jito'o san, nuu ja kuini ni, te kuu ndasavii ña ni joo ja na nduva'a san.

³ Yun te ni sonee ya nda'a ya siki de, te jiña'a ya:

—Kuini san, te nduvii ni.

Yun te vi ore saa kua'an kue'e yun. ⁴ Te jiña'a Jesús:

—Masu ja koka'an ni nuu ni in ñayiu ja ni ndasa'a ña san. Kua'an ni te xne'e ni maa ni nuu sutu, te suni soko ni nagua ni tatnuni Moisés, nagua ja vi kuni ñayiu ja ni nduva'a ni jin kue'e ni —jiña'a ya.

Ni ndasa'a Jesús tee jinokuechi nuu in tee kuu capitán

⁵ Nuun ni ndiuu Jesús Capernaúm, te ni jino in tee kuu capitán tatnuni nuu soldado Roma, te ni jikanta'u de nuu ya, ⁶ te jiña'a de:

—Jito'o san, ve'e san oo in tee jinokuechi nuu san, te ku'u de kue'e ndutuchiin, te ka'u ndeva'a ku'u de.

⁷ Yun te jiña'a Jesús sua'a:

—Ki'in san, te ndasa'a san de.

⁸ Yun te jiña'a tee kuu capitán yun:

—Jito'o san, masu na in guaa kuu sa'un san ja kiuu ni ini ve'e san. Sua'a ni ka'an ni, te na nduva'a tee jinokuechi nuu san. ⁹ Chi suni oo in tee tatnuni nuu san, te suni neva'a san soldado ja tatnuni san nuu de. Te nuu ka'an san nuu in de “kua'an ni yun”, te ki'in de. Te nuu ka'an san jin inka de “ne'e ni”, te kii de. Axi nuu tatnuni san

nuu tee jinokuechi nuu san ja na sa'a de jaya'a, te sa'a de —jiña'a capitán yun.

¹⁰ Te nuu ni onini Jesús, te vini sa'u kuii kuiti ini ya, te jiña'a ya nuu ñayiu ka ndikin ña:

—Ka'an ndaa san ja nii ñuu mao Israel, tu jinku'un san ni in ñayiu ja kandija ia Dios nagua kandija capitán ya'a. ¹¹ Te ka'an san nuu ndi'i ni ja kikuei kua'a ñayiu sava ka tatatno'o ichi kana nikandii, te suni ichi kee ya, te vi jinkoi jin Abraham vi Isaac vi Jacob nuu tatnuni ia Dios ndee andivi. ¹² Te se'e ñuo Israel, chi ki'inkuei ndee ye'e nuu nee, te ma kiukuei nuu tatnuni ia Dios. Te yun kuu nuu vi nda'i vi kanai, te vi ndaka'ñi no'i.

¹³ Yun te jiña'a Jesús nuu capitán yun:

—Kuano'o ni ve'e ni, te vi nagua ni kandija maa ni, saa kokuu.

Te vi ore saa ni nduva'a tee jinokuechi nuu de.

Ni ndasa'a Jesús nana xiso Pedro

¹⁴ Te nuu ni jino Jesús ve'e Pedro, te ni jini ya ja ku'u ka'u ndeva'a nana xiso de, katuu ña nuu jito jin kue'e kiji. ¹⁵ Te ni tnii ya nda'a ña, te vi ore saa ni nduva'a ña. Yun te ni ndakoo ña, te ni jiña'a ña ja ni ka jaa ya.

Ni ndasa'a Jesús kua'a ñayiu ka ku'u

¹⁶ Yun te nuu ni kunee, te ni ka kisia'a ñayiu nuu ya kua'a ñayiu ka ñu'u ña tachi, te vi ja tno'o ka'an ni ya, te ni skunu ya tachi yun. Te ndi'i ñayiu ka ku'u sava ka kue'e ni ndasa'a ya. ¹⁷ Te ndi'i ya'a ni kuu nagua ja skunkuu tno'o ni ka'an Isaías, tee ni ndakani tno'o maa ia Dios ndee jana'a, nuu jiña'a de sua'a: “Te vi maa ya

ni ndake'en ndi'i kue'o vi ni ndakuiso ya ja ka jatu ka jani'nio".

Ka kuini ñayiu ja vi kondikin Jesús

¹⁸ Te nuu ni jini Jesús ja ni ka jionduu ña kua'a ndeva'a ñayiu, te ni tatnuni ya ja vi ya'a de inka jioo yu'u ndute mar. ¹⁹ Te ni jintna'a ña in tee kaxtno'o Ley, te jiña'a de:

—Mastru, kondikin ña san jin ni ndee ni nuu ni kuu ja ki'in ni.

²⁰ Yun te jiña'a Jesús:

—Ñukuii, chi ka oo kava ve'e ti, saa ni kiti ndagua, chi ka oo taka ti. Su sein ja kuu san Se'e Teyii, chi vini nuu kakintuu san xini san, tu nagua neva'a san.

²¹ Yun te ni jino inka tee ka skua'a jin ya, te jiña'a de sua'a:

—Jito'o san, kuandetuu ni na ki'in san xtnañu'u ka na tayu'u san tata yua san, te saa na kondikin ña san.

²² Yun te jiña'a Jesús:

—Kondikin ña ni, te xndoo ni ndiyi yun na vi tayu'u tna'a ndisa ndiyi maa —jiña'a ya.

Ni junkani Jesús tikacha vi ola ndute mar

²³ Yun te ni ndee ya nuu barco, te ka ndikin ña tee ka skua'a jin ya. ²⁴ Yun te ni jinki'i in tikacha ni'i ndeva'a nuu ndute yun, te ndakoo sukun de, te ni ka ja'nu ndeva'a ola ndute yun ja ni jinonta ndee nuu barco yun. Su Jesús, chi kixin ni ya.

²⁵ Yun te ni jinokuei tee ka skua'a jin ya, te ni ka xtoto ña de jin ya, te ka jiña'a de:

—Jito'o san, skaku ni'nu ña ni, chi vi sa'uo nuu ndute ya'a.

²⁶ Yun te jiña'a ya:

—¿Nau ja ka yu'u ni, se'e tee tu ka kandija gua'a?

Yun te ni ndakoo ya, te ni tatnuni ya nuu tikacha yun jin ola ndute yun, te ni jinkuiin ndi'i.

²⁷ Yun te vini ka sa'u kuii kuiti ini de, te ka ndatno'o tna'a de:

—¿Na in kuu tee ya'a ja vi ndee tikacha vi ndute mar ya'a ka jantno'o ña jin de?

Ni ndasa'a Jesús uu tee ka ñu'u ña tachi ja ka oo de yuku ja tñii Gadara

²⁸ Te nuu ni ka ndejioo ya inka yu'u ndute yun nuu kuu ñu'u ñayiu gadara, te ni ka nditna'a ña uu tee ka ñu'u ña tachi, ja ni ka oo de nuu ka yiyu'u ndiyi. Tee xeen ka kuu de ja ni in ñayiu ña ni okuu ja vi ya'a ichi nuu ka oo de yun. ²⁹ Te ni ka kana jaa tachi yun ndee anu de, te ka jiña'a:

—¿Nagua kuini ron ja vaji ron nuu ka oo rin, vi Se'e Dios? ¿A vaji ron ja taa ron tnundo'o vi tna'a rin ama ka ja jino kiuu sandi'i?

³⁰ Te ndee jika nuu ka oo ya yun ka ñu'u kua'a kini ka jaa ti. ³¹ Te ni ka jikanta'u tachi ndee anu tee yun, te ka jiña'a:

—Nuu ja skunu ña ron, te kuandetú na ndekuei rin chii kini ka ñu'u yun.

³² Yun te jiña'a ya:

—Kua'ankuei nuu saa.

Te kua'ankuei, te ni ndekuei chii kini yun. Yun te ni ka jino ndi'i kini yun kua'ankuei ti, te oo ndeyi ja ni kentakuei ti ndee nuu ndute mar yun. Te ni ka tnaa ti maa ti, te ni ka ji'i ti.

³³ Yun te ni ka jino tee ni ka ojito kini yun, te kuano'okuei de maa ñuu, te ni ka ndakani de ndi'i ja ka jini de vi naxa ni ka ndo'o tee ni ka ñu'u ña tachi yun. ³⁴ Te ndi'i ñayiu ñuu yun ni kekuei ni ka jintna'a ña jin Jesús. Te nuu ni ka jini ña, te ni ka jikanta'u ja na kujioo ya ñuu yun.

9

Ni ndasa'a Jesús in tee ni ndutuchiin

¹ Yun te ni ndee Jesús nuu barco yun, te ni ndaya'a ya inka jioo ndute mar yun, te ni ndajino ya ñuu ya. ² Yun te ni ka jinsia'a ñayiu in tee ku'u kue'e ndutuchiin, katu de nuu jito de. Te nuu ni jini Jesús ja ka kandija gua'a tee yun, te jiña'a ya nuu tee ndutuchiin yun:

—¿Koyutnu anu ron, vi Se'e, chi ja ni jaka'nu ini rin yika kuechi ron.

³ Yun te sava tee ka kaxtno'o Ley yun ka ndakani ini de: “Tno'o ka'an tee ya'a, chi kane'e de jin ia Dios”. ⁴ Yun te nuu ni jini Jesús ja siun ka ndakani ini de, te jiña'a ya:

—¿Nau ja ka ndakani kue'e ini ni jin anu ni? ⁵ ¿Nagua kuu vijin ka ja ka'an san jin tee ya'a? ¿A “ja ni jaka'nu ini san yika kuechi ni”, axi kuña'a san: “Ndakoo, te kaka ron”? ⁶ Su vitna te vi kuni ni ja Se'e Teyii, chi suni neva'a jaka'nu ja tatnuni nuu ñuyiu ya'a, te kuu kuaka'nu ini yika kuechi ñayiu.

Yun te jiña'a ya nuu tee ndutuchiin yun:

—Ndakoo, te ndakuiso ron jito ron, te kuano'o ve'e ron.

⁷ Yun te ni ndakoo de kuano'o de ve'e de. ⁸ Te nuu ni ka jini ñayiu ja siun ni sa'a ya, te ni ka

yu'i, vi ni ka chiñu'i ia Dios ja ni jiña'a ya in jaka'nu ya nuu ñayiu.

Ni kana ña Jesús jin Mateo

⁹ Te nuu ni ya'a Jesús yun, te ni jini ya in tee nani Mateo ja nukoo de ki'in de xu'un impuestu ka tniuya'u ñayiu ja ndakan ñuu Roma, te jiña'a Jesús:

—Kondikin ña ni na ki'on.

Yun te ni ndakoo de, te ni jata ndikin ña de kua'ankuei de.

¹⁰ Yun te ni jinokuei ya ve'e de, te ni ka jinkoo ya ka jaa ya xtaa. Te suni ni jinokuei kua'a tee ka xtutu xu'un impuestu vi ñayiu ka sa'a jakue'e, te ni ka jinkoo ndi'i de in ni nuu mesa jin Jesús vi tee ka skua'a jin ya. ¹¹ Te nuu ni ka jini tee ka kuu fariseo yun, te ni ka jikan tno'o de nuu tee ka skua'a jin ya:

—¿Nau ja vi in ni ka jaa mastru ni xtaa jin tee ka xtutu xu'un impuestu vi ñayiu ka sa'a jakue'e? —ka jiña'a de.

¹² Te nuu ni onini Jesús, te jiña'a ya:

—Ñayiu ka oo va'a, chi tu ka jiniu'u tee tatna, chi maa ni ñayiu ka ku'u kuu ja ka jiniu'u.

¹³ Kua'ankuei ni te vi jinkui'nu ini ni naxa kei tno'o ya'a ja yoso nuu tutu ii: “Ja kuini rin kuu ja vi kunda'u ini ron ñayiu, masu ja vi soko ron nuu rin”. Chi masu vaji san ja ndaka'an san ñayiu ka ndakani ini ja ñayiu va'a ka kuu, chi vaji san ja ndaka'an san ñayiu ka ndakuni ja ka oo yika kuechi, te vi ndatna'u ini nuu yika kuechi.

Ni ka jikan tno'o de Jesús ja ja'a ja ka ondite ñayiu

14 Yun te ni kikuei ñayiu ka skua'a jin Juan, tee skuandute, te ka jiña'a de:

—¿Nau ja sein vi tee ka kuu fariseo ka ondite san kua'a jichi, su tee ka skua'a jin ni, chi tu ka ondite de? —ka jiña'a de.

15 Yun te jiña'a Jesús:

—Te ¿a kuu vi kondite ñayiu ka oo viko tnanda'a ja siun vi ka oi jin tee tnanda'a yun? Ña'a, ma kuu vi kondite ñayiu ja siun vi ka oi jin maa tee tnanda'a yun. 16 Chi ni in ñayiu tu ndatnaa in pedasu sa'un jaa nuu in xioo tu'u, chi ndandiyi sa'un jaa yun, te ka'nde ña jin sa'un tu'u yun, te saa sua'a te'nde gua'a ka. 17 Suni ni in ñayiu ma vi tnai vinu jaa nuu in itni ñii tu'u, chi ka'ndi ñii yun, te kati vinu yun, te suni junaa jin ñii yun. Yun guaa vi tnaa ni vinu jaa nuu itni ñii jaa nagua ja saa te koo va'a nduu.

Ni ndasa'a Jesús ña'a ni oku'u vi sesi'i Jairo

18 Te vi nini ka'an ka ya siun, te ni jino in tee kuu nija'nu nuu ve'e ii sinagoga, te ni jinkuiin jiti de nuu ya, te jiña'a de:

—Vi inka ni ji'i sesi'i san. Su ki'inkueio, te sonee ni nda'a ni siki, te na ndatekui —jiña'a de.

19 Yun te ni ndakoo Jesús vi ndi'i tee ka skua'a jin ya, te ni ka jata ndikin ña ya kua'ankuei ya jin de. 20 Yun te ni kuyatni in ñasi'i ja ku'u kue'e ta'u ña ndee ja oo uxi uu kuia ichi yata Jesús, te ni tnii ña yu'u sa'un ichi yata ya. 21 Chi ni ndakani ini maa ña: “Nuu ja na tnio visi ja sa'un yata ya, te nduva'o”. 22 Yun te ni jiokuiin Jesús, te ni jini ya ñasi'i yun, te jiña'a ya:

—Sesi'i, koyutnu anu ni, chi ni kandija ña ni jin san, te ni nduva'a ni.

Te vi ore saa ni nduva'a ña.

²³ Yun te ni jinokuei ya ve'e tee netniuu yun, te ni jini ya ñayiu ka tiuu yaa vi ñayiu ka nda'i ka kana. ²⁴ Te jiña'a ya:

—Vi kujioo ni, chi masu ni ji'i suchi si'i ya'a, chi sua'a ni kixin.

Te ni ka jaku ndee ña ñayiu yun jin ya. ²⁵ Su nuu ni kene'e ndi'i ya ñayiu yun ye'e, te ni kiuu ya ini ve'e yun, te ni tnii ya nda'a suchi si'i yun, te ni ndakoi. ²⁶ Yun te ni jitenuu tno'o ndi'i ñuu yun ja siun ni sa'a ya.

Ni ndasa'a Jesús uu tee ka ku'u nuu

²⁷ Te nuu ni ya'a Jesús yun, te ni ka jata ndikin ña uu tee ka ku'u nuu, ka kana jaa de, te ka jiña'a de:

—Kunda'u ini ña ni jin san, vi ndikin tata ndee David.

²⁸ Yun te ni jinokuei ya in ve'e, te ni ka jintna'a ña tee ka ku'u nuu yun, te ni jikan tno'o ña Jesús:

—¿A ka kandija ni ja kuu ndasa'a ña san?

Yun te ka jiña'a de:

—Kuu sa'a ni, vi Jito'o san.

²⁹ Yun te ni tetuu ya nda'a ya nduchi nuu nduu tee yun, te jiña'a ya:

—Vi nagua ka kandija maa ni, te vi saa kokuu.

³⁰ Te ni ka ndanune nduchi nuu tee yun, te ni tatnuni Jesús, te jiña'a ya:

—Vi kondia'a gua'a ni ja ni in ñayiu ma vi kuni ja ni ndasa'a ña san.

³¹ Su nuu ni kekuei de kua'ankuei de, te ni ka ndakani de nuu ñayiu ndi'i ñuu ja ka oo yun ja siun ni ndasa'a ña ya jin de.

Ni ndasa'a Jesús in tee kuu ñi'i

³² Te nuu ni ndekuei tee ni ka oku'u nduchi nuu yun kua'ankuei de, te ni ka jinsia'a ñayiu in tee kuu ñi'i, ñu'u ña tachi, nuu Jesús. ³³ Su nuu ni skunu ya tachi yun, te ni kuu ni ndaka'an tee kuu ñi'i yun. Te ni ka sa'u kuii kuiti ini ñayiu yun, te ka ka'in:

—¡Ni in kiuu tu ka jinio ja na in sa'a sua'a ñuo Israel!

³⁴ Su tee ka kuu fariseo yun ka jiña'a sua'a:

—Kuu skunu tee ya'a tachi, chi maa tachi kuu ka'nu yun ni jiña'a tniuu ka'nu ja kuu sa'a de.

Joo ni ñayiu ka satniuu nuu tniuu ia Dios

³⁵ Te ni jiondita Jesús nii ñuu na'nu vi ñuu kueli kaxtno'o ya taka ve'e ii sinagoga tno'o va'a naxa tatnuni ia Dios vi ni ndasa'a ya ñayiu ka ku'u ndi'i nuu kue'e vi ndi'i ja ka jatu ka jani'ni ñayiu. ³⁶ Te nuu ni jini ya ja kua'a ñayiu ka kuu, te ni kunda'u ini ña ya, chi ni ka kuita ñayiu yun, te ka ndii nda'u nui na kuinio ndikachi ja tu na in jito ña. ³⁷ Yun te jiña'a ya nuu tee ka skua'a jin ya:

—Vi ja ndaa ndija ja oo kua'a ja ndaxtutuo, su joo ni ñayiu ka satniuu ka oo ja vi ndaxtutui.

³⁸ Vi kakanta'u ni nuu Jito'o xiin tniuu ya'a ja na tetniuu ka ya ñayiu vi satniuu —jiña'a ya.

10

Ni kaji Jesús uxi uu tee ni chitniuu ya

¹ Yun te ni ndakana Jesús uxi uu tee ka skua'a jin ya, te ni jiña'a ya in jaka'nu ja vi tatnuni de nuu tachi ka ñu'u ña jin ñayiu, te vi skunu de, te vi ndasa'a de ndi'i ñayiu ka ku'u sava ka nuu kue'e vi ja ka jatu ka jani'ni.

² Te sua'a ka nani ndi uxi uu tee ni chitniuu ya. Tee xtnañu'u kuu Simón, ja suni nani de Pedro, vi ñani de Andrés, Jacobo vi ñani de Juan, nduu de ka kuu seyii Zebedeo, ³ vi Felipe, vi Bartolomé, vi Tomás, vi Mateo, tee ni oo xtutu xu'un impuestu, vi Jacobo se'e Alfeo, vi Lebeo ja ka xnani ña jin de Tadeo, ⁴ vi Simón, tee yinduu nuu ñayiu ka kuu cananista, jin Judas Iscariote tee ni xtuu ña jin Jesús.

Ni tetniuu Jesús tee ni chitniuu ya ja vi kaxtno'o de tno'o ya

⁵ Tee ya'a ka kuu uxi uu de ja ni tetniuu Jesús, te ni xteku ña ya nagua kuu ja vi sa'a de, te jiña'a ya:

—Ma ki'inkuei ni nuu ka oo ñayiu sava ka tatatno'o, ni in ñuu ñayiu Samaria, ma kiukuei ni. ⁶ Chi kua'ankuei ni nuu ñayiu ve'o Israel ja ka kui na kuinio ndikachi ni ka ndoñu'u.

⁷ Kua'ankuei ni te sua'a vi kaxtno'o ni: “Ja oo yatni ja tatnuni ia Dios ñuyiu ya'a”. ⁸ Te vi ndasa'a ni ñayiu ka ku'u, te vi ndasavii ni ñayiu ka ku'u kue'e te'i, te vi ndaxteku ni ñayiu ni ka ji'i, te vi skunu ni tachi. Sua'a ni vi sa'a ni, ma vi ke'en ni xu'un, chi sua'a ni ni ka kuta'u ni.

⁹ Te ma vi chindee ni itni xu'un kuu oro ni plata ni cobre nuu kanchii ka ndikin chii ni. ¹⁰ Ni ma vi kinda'a ni ñunu xtaa ni ichi ki'inkuei ni, ni inka sa'un vi ndasama ni, ni inka ndijan ni, ni

ma vi kinda'a ni yutnu ja vi kotuu ni. Chi in tee satniuu, te kanuu ja nuu satniuu de, yun vi skaa ña jin de.

¹¹ 'Te nuu kentakuei ni in ñuu ka'nu axi in ñuu lule, te vi nduku tno'o ni ndenu oo in ñayiu va'a, te vi ndoo ni ve'e ñayiu yun, guaa ndee nuu ki'inkuei ni inka ñuu. ¹² Te nuu kiukuei ni ve'e yun, te vi ndakantno'o ni ñayiu yun a kuya'a kukueni ka oi. ¹³ Te nuu ja ñayiu gua'a oo ve'e yun, te koi jin javii java'a, su nuu ja masu ñayiu gua'a kui, te ndajjokuiin javii java'a ni ka ka'an ni yun vi koo jin maa ni. ¹⁴ Su nuu ja oo ñayiu ja ña jain ja vi kuantu'u ñai, ni ja vi konini tno'o ka ka'an ni, te ndekuei ni ve'e yun axi ñuu yun, te vi kisi ni ñuyaka ka ndaa si'in ni ja na kokuu in seña ja tu ni ka janta'ui. ¹⁵ Chi ka'an ndandaa san ja kiuu sandaa ia Dios kuechi, te kua'a ka tnundo'o kii siki ñayiu ñuu yun, saa nagua ni ka ndo'o ñayiu ñuu Sodoma vi Gomorra.

Ni kaxtno'o Jesús ja vi sondikin ña ñayiu nuu kuee ka

¹⁶ 'Vi kondia'a gua'a ni, chi tetniuu ña san ja ki'inkuei ni na kuinio ndikachi ne'u va'u lobo. Te vi kondichi ini ni na kuinio koo, te vi kokunda'u vi kokukee ni na kuinio sata. ¹⁷ Te vi koto ni maa ni, chi vi tnaa ña de nuu nda'a tee ka netniuu, te vi kani ña de jin ni ini ve'e ii sinagoga. ¹⁸ Te suni vi ndasia'a ña de guaa ndee nda'a tee ka netniuu sava ka ñuu vi nuu nda'a tee ka kuu rey ja ja'a sein. Saa te kuu vi ndakani ni tno'o san nuu de vi nuu ñayiu sava ka tatatno'o. ¹⁹ Su nuu vi ndasia'a ña de nuu tee ka netniuu, ma vi kondi'ni ni na tno'o vi ka'an ni axi naxa vi kuña'a

ni, chi ore ja vi ka'an ni, te maa ia Dios taa tno'o vi ka'an ni. ²⁰ Chi masu maa ni kuu ja vi ka'an, chi Espíritu maa Tata Dios kuu ja ka'an jin yu'u ni.

²¹ 'Chi vi maa ñani xtuu inka ñani ja kuu de, te suni in yua xtuu se'e ja kui, te se'e vi ndakoo siki yua, te vi sa'a ja vi ka'ni ña. ²² Te ndi'i ñayiu vi kuni u'u ña jin ni ja ja'a sein, su na in kundee ini ja koyutnui guaa ndee kiuu sandi'i, te ñayiu yun kuu ja kaku ni'nui. ²³ Su nuu ka sondikin ña ñayiu jin ni in ñuu, te vi kunu ni kua'ankuei ni inka ñuu. Chi ka'an ndandaa san ja ma vi kundee ni vi kiondita ni ninii ñuo Israel ama ka ja ndii san ja kuu san Se'e Teyii.

²⁴ 'Chi in tee skua'a, masu kuu ka'nu ka de saa mastru de, te ni in tee jinokuechi, masu kuu ka'nu ka de saa lamu de. ²⁵ Te na kendoo va'a ini tee skua'a yun ja kenta de kokuu de na kuinio mastru de, te saa ni tee jinokuechi yun ja na kenta de kokuu de na kuinio lamu de. Chi nuu tee xiin ve'e, ni ka xnani ña jin de Beelzebú ja kuu tachi ka'nu ka, te ¿nagua kuu ka sava ka ñayiu ve'e yun ja ma vi xnani ña siun?

Ni kaxtno'o Jesús na xiin nuu vi koyu'o

²⁶ 'Te yun guaa ma vi koyu'u ni ñayiu, chi tu na in guaa kuu ja koyu'u ja ma tuu ndijin, te ni in ma kuu ja kiyu'u, chi ndi'i tuu ndijin, te vi kuni ñayiu. ²⁷ Te na tno'o ka'an san nuu tu ka jini ñayiu, te vi xtuu ni nuu vi konini kua'a ñayiu. Te na tno'o ni ka'an yu'u san nduso'o ni, te vi kana jaa ni ndee siki ve'e. ²⁸ Te ma vi koyu'u ni jin ñayiu ja'ni, chi yiki kuñu ja'ni, su anuo chi ma kuu ka'ni. Chi ja vi koyu'u ni kuu ia Dios,

chi kuu tetniuu ya anu ni vi yiki kuñu ni nuu andeya.

²⁹ 'Chi ka xiko ñayiu uu tisala kueli jin invaa ni xu'un kaa luluu. Su vini saa, te tu ka ji'i ti nuu ja ma kuandetuu maa Tata Dios. ³⁰ Te ja in in maa ni, chi vi ndee ixi xini ni ndi'i ka'u ya guaa jini ya nasaa ka oo. ³¹ Te yun guaa ma vi koyu'u ni, chi ka ndee ka ni nuu ya saa kua'a tisala kueli yun.

Vi ndaa yu'o nuu ñayiu ja ka kandijao Jesús

³² 'Te nani kuu ñayiu ndaa yu'u ja kandija ñai jin san nuu ñayiu ñuyiu ya'a, te suni ndaa yu'u san nuu Tata Dios, ia oo ndee andivi, ja kandija ñai jin san. ³³ Su na ñayiu tu ndaa yu'u ja kandija ñai jin san nuu ñayiu ñuyiu ya'a, te suni ma ndaa yu'u san nuu Tata Dios, ia oo ndee andivi, ja kandija ñai jin san.

Ka sa'a siin tna'a ñayiu ja ja'a Jesús

³⁴ 'Te ma vi koka'an ni ja vaji san jin tno'o mani ñuyiu ya'a, chi masu vaji san jin in jamani, chi vaji san ja skaxin tna'a ña san. ³⁵ Chi vaji san ja sa'a siin ña san, te ndakoo in se'e siki yua, te in sesi'i ndakoo siki nanai, te suni in janu ndakoo siki nana xiso. ³⁶ Te vi ndakuni u'u tna'a ndisa ve'e maa.

³⁷ 'Te na in kutoo gua'a ka yuai vi si'i saa sein, te tu oo tu kai ja koo san jin. Te suni na in kutoo gua'a ka seyii vi sesi'i saa sein, te suni tu oo tu kai ja koo san jin. ³⁸ Te na in tu kuini ja kuiso cruz ja kuu tnundo'o, te kondikin ñai jin san, te suni tu oo tu kai ja koo san jin. ³⁹ Chi na in nduku ja skaku ni'nu ja tekui nuu tnundo'o, te skunai

mai. Su na in skunaa mai ja ja'a sein, te kaku ni'nui.

Vi kuta'uo in jagua'a nuu ia Dios

⁴⁰ 'Chi na in janta'u ña jin ni, te suni janta'u ña jin san. Te na in janta'u ña jin san, te suni janta'u ñai jin ia ni tetniuu ña jin san. ⁴¹ Te suni na in janta'u in tee ndakani tno'o ia Dios, ja tee jinokuechi nuu Dios kuu de, te suni ndani'i ya'ui nagua ni'i tee ndakani yun. Te na in janta'u in tee ndaa, te ja siun tee ndaa kuu de, te suni ndani'i ya'ui nagua ni'i tee ndaa yun. ⁴² Te na in jiña'a in yajin ndute vijin nuu in in tee kueli ya'a ja ka ndikin ña de jin san, te suni ka'an ndaa ndija san ja ndani'i ya'ui nuu ia Dios —jiña'a Jesús.

11

Ni tetniuu Juan uu tee ka skua'a jin de ja vi kakan tno'o de Jesús

¹ Te nuu ni ndi'i ni xteku ña Jesús jin ndi uxi uu tee ka skua'a jin ya, te kua'an ya ja kaxtno'o ya vi ndakani ya tno'o ndaa nuu ñayiu ka oo taka ñuu yun.

² Te yi'i Juan vekaa. Te yun ni ni'i tno'o de tniuu na'nu ja sa'a Jesukristu. Yun te ni tetniuu de uu tee ka skua'a jin de ³ ja vi kakan tno'o ña de:

—¿A maa ni kuu ia ni tetniuu Dios ja kii, axi vi kondetu san inka? —ka jiña'a de.

⁴ Yun te jiña'a Jesús:

—Kua'ankuei ni te vi ndakani ni nuu Juan nagua ni ka jini ni ja sa'a san vi na tno'o ni

ka onini ni. ⁵ Ñayiu ka ku'u nuu te ka ndaye'e nduchi nui. Ñayiu ka ku'u si'in, te kuu ka ndakakai. Te ñayiu ka ku'u kue'e ndi'yi te'i, te ka nduvii. Te ñayiu ka ndesi so'o, te ka ndanune so'i. Te ñayiu ni ka ji'i, te ni ka ndatekui. Te ñayiu ka kunda'u, ni ka jini tno'o va'a ia Dios. ⁶ Te na ta'u na ndetu ñayiu tu ka chiyata ña jin san. Sua'a vi kuña'a ni nuu Juan —jiña'a ya.

⁷ Te nuu ni ka ndaya'a tee ka skua'a jin Juan kuano'okuei de, te ni jinkondee Jesús ndakani ya ja ja'a Juan nuu ñayiu, te jiña'a ya:

—¿Na in ni ka jinkoto ni nuu ñu'u te'a yun? ¿A ni ka jinkoto ni in tee na kuinio in ndoo ja ni skanda skanda ña tachi? ⁸ Axi nuu ja ña'a, te ¿nagua kuu ja ni ka ndia'a ni? ¿A in tee ni'nu sa'un luu ndeva'a? Ña'a, chi tee ka ni'nu sa'un luu ndeva'a ka kuu tee ka oo ve'e tee ka kuu rey. ⁹ Su ¿nagua kuu ja ni ka jinkoto ni? ¿A in tee ndakani tno'o ia Dios? Vatuka, chi in tee kuu ka'nu ka saa tee ndakani tno'o ia Dios kuu tee ni ka jini ni. ¹⁰ Chi ja ja'a Juan ya'a kuu ja yoso nuu tutu ii:

Ya'a tetniuu rin in tee ndakani tno'o rin ja kokoxno'o de nuu ron,
te kosava'a de ichi nuu ki'in ron,
ka'an sua'a. ¹¹ Te ka'an ndaa san ja ne'u ñayiu ni ka kaku ñuyiu ya'a, tu na in kuu ka'nu ka saa Juan, tee skuandute. Su visi ni saa, te na ñayiu kuu lule ka nuu tatnuni ia Dios ndee andivi, te kuu ka'nu kai saa Juan.

¹² 'Chi guaa ndee kiuu ni kenta Juan, tee skuandute, vi guaa ndee kiuu vitna, ka nduku ndee ndeva'a ñayiu ja kiukuei nuu tatnuni ia

Dios. Te ñayiu inu ni'i ini ka kuu ñayiu ka kindee nuu tatnuni ya. ¹³ Chi ndi'i tee ni ka ondakani tno'o ia Dios ndee jana'a vi tno'o yoso nuu Ley Moisés, ni ka ondakani ja ja'a nuu tatnuni ia Dios guaa ndee kiuu ni kenta Juan. ¹⁴ Te nuu ja ka kuini ni vi kuenta'u ni ndi'i ya'a, te suu Juan kuu Elías ja kii. ¹⁵ Te na in oo so'o ja konini, te na konini.

¹⁶ '¿Te nagua kuu ja skintna'a inuu san jin ñayiu ka oo tiempu vitna? Skintna'a inuu san jin nagua ka sa'a suchi kueli ja ka jinkoi ka kasiki nuu ya'u, te ka kanai nuu tna'i. ¹⁷ Te ka jiña'i: "Ni ka tiuu li in yaa jin tnu yoo, su tu ni ka jita ja'a lo. Ni ka jita li in yaa nda'u, su tu ni ka nda'i lo." ¹⁸ Chi ni kii Juan, te tu ni ojaa va'a de ni tu ni oji'i de vinu, te ka kachi ñayiu: "Ñu'u ña Tachi jin de". ¹⁹ Te ni kee maa san ja kuu san Se'e Teyii, te jaa vi ji'i san, te ka ka'an ñayiu: "Ya'a oo in tee jaa ndeva'a vi ji'i de vinu, te ka ndeka tna'a gua'a de jin tee ka xtutu xu'un impuestu vi tee ka sa'a jakue'e". Su vi kuni ñayiu ja oo ndaa tno'o ndichi ia Dios nuu vi kuni naxa ka sa'a ñayiu ka oo jin maa ya —jiña'a ya.

Ni ka'an xeen Jesús jin ñayiu tu ka kandija

²⁰ Yun te ni jinkondee Jesús ka'an xeen ya jin ñayiu taka ñuu nuu ni sa'a ya kua'a tniuu na'nu. Chi vini saa, te tu ni ka kuini ñayiu ja vi ndatna'u ini te kiukuei ichi ia Dios. Te jiña'a ya:

²¹ —;Nda'u ni ka roon ñayiu ñuu Corazín vi nda'u ni ka roon ñayiu ñuu Betsaida! Chi vaa nuu sua'a, te nuu ñayiu ñuu Tiro axi Sidón ni kuva'a in tniuu ka'nu ja ni sa'a rin nuu ndi'i maa

ron, vaa vi ndee nona kiuu ja ni ka kekui'nui sa'un ndayi vi ni ka jinkoi nuu yaa ñu'u ja ka ndatna'u ini nuu yika kuechi. ²² Su ka'an rin ja kiuu tetniuu ia Dios tnundo'o, te kua'a ka tnundo'o vi tna'a ron saa ñayiu ñuu Tiro vi Sidón. ²³ Te maa ron, ñayiu ñuu Capernaúm, ja ka ka'an ron ja ndiukuei ron ndee andivi, su saa sua'a kekuei ron ndee ñuu ji'i. Chi nuu sua'a te nuu ñayiu ñuu Sodoma ni sa'a rin tniuu na'nu ja sa'a rin nuu ndi'i maa ron, vaa vi ka tekun ñayiu yun ndee kiuu vitna nuu siun. ²⁴ Su ka'an rin ja kiuu tetniuu ia Dios tnundo'o, te kua'a ka tnundo'o vi tna'a ron, saa ñayiu ñuu Sodoma.

Ki'inkueio nuu maa Jesús te vi ndatatuo

²⁵ Te kiuu yun ni ndakuatu Jesús, te jiña'a ya:

—Ndakuanta'u san nuu ni, vi Tata Dios, ja kuu ni Jito'o andivi vi ñuyiu, chi ni tayu'u ni taka ya'a nuu ñayiu ndichi vi ñayiu jinkui'nu gua'a ini, te ni ndaxne'e ni nuu ñayiu ka kuu na kuinio suchi kueli. ²⁶ Saa ni sa'a ni, vi Tata, chi saa jinkuaan ini maa ni.

²⁷ 'Te ndi'i ya'a ni ni'i san nuu Tata Yua san. Te ni in ñayiu, tu na in jini gua'a Se'e ia Dios, chi maintno'o maa Yua, guaa jini ya. Te ni in ñayiu, tu na in jini gua'a Yua, chi maintno'o maa Se'e ya, guaa jini, te nani kuu nuu ñayiu ka'an maa Se'e ia Dios ja vi kuni, te xne'e ya. ²⁸ Ne'ekuei ndi'i maa ni ja ni ka kuita ni jin tniuu ka sa'a ni vi jin javee ndeva'a ka ndiso ni, te maa san sa'a ja vi ndatatu ni. ²⁹ Vi kuiso ni yuvu san, te vi kutua'a ni nagua oo maa san, ja in tee tu yachi ini kuu san, vi sa'a nda'u sa'a kee ni san, te vi ni'i

ni nuu vi ndatatu anu ni. ³⁰ Chi ñama yuvu san, vi ñama ja ndiso san, te masu vee ja vi kondiso ni —jiña'a Jesús.

12

Ka tno'o tee ka skua'a jin Jesús yoko triu in kiuu ndatatu

¹ Te in kiuu ndatatu ni ka ya'a Jesús jin tee ka skua'a jin ya in nuu kaa triu. Te ni ka kokin tee yun, te ni ka tno'o de yoko triu yun, te ni ka sa'a vii de, te ni ka jaa de. ² Su ni ka jini tee ka kuu fariseo, te ka jiña'a de:

—Kondia'a ni ñayiu ka skua'a jin ni ja ka sa'a de in ja oo ii ja ma kuu sa'o kiuu ndatatu.

³ Yun te jiña'a ya:

—¿A tu ka ka'u ni nuu tutu ii naxa ni sa'a David vi tee ka oo jin de nuu ni ka kokin de, ⁴ naxa ni kiuu de ve'e maa ia Dios, te ni ka jaa de xtaa vixin ii, ja oo ii ja ma kuu vi kaa de, ni maa de, te ni tee ka oo jin de, chi maintno'o sutu guaa kuu vi kaa? ⁵ ¿Axi tu ka ka'u ni nuu Ley Moisés naxa ka'an ja vi kuantniuo kiuu ndatatu? Su sutu, chi ka satniuu ni de kiuu yun ini veñu'u, te tu na kuechi ka tavi de. ⁶ Su sein, chi ka'an san ja ya'a oo in tee ka'nu ka saa veñu'u. ⁷ Su nuu sua'a te vi jinkui'nu ini ni naxa kee ka'an tno'o ya'a: “Ja kuini rin kuu ja vi kunda'u ini ron ñayiu, masu ja vi soko ron kiti nuu rin”, kachi ya. Nuú saa te ma vi ka'an kuechi ni siki ñayiu tu na kuechi. ⁸ Chi maa san ja kuu Se'e Teyii kuu san Jito'o ja ndiso tniuu san ja tatnuni san siki kiuu ndatatu —jiña'a ya.

Ni ndasa'a Jesús in tee ni yichi nda'a kiuu ndatatu

⁹ Te nuu ni ya'a ya yun, te ni jino ya ve'e ii sinagoga nuu ka skua'a ñayiu judio. ¹⁰ Te yun oo in tee ni yichi nda'a. Te ni ka jikan tno'o ña tee ka kuu fariseo yun jin Jesús, nagua ja kuu vi ka'an kuechi de siki ya, te ka jiña'a de:

—¿A tu oo ii ja ndasa'o in ñayiu ku'u kiuu ndatatu?

¹¹ Yun te jiña'a ya:

—Ndee in tee kuu ja ka oo jin ni ya'a, nuu ja neva'a de in ndikachi, te kanakau ti in yau kiuu ndatatu, te ¿a ma ki'in de te ndatau de ti? ¹² ¿Te a masu ndee ka in ñayiu saa in ndikachi? Su yun guaa masu ii kuu ja sa'o java'a kiuu ndatatu.

¹³ Yun te jiña'a ya nuu tee ku'u yun:

—Skaa ni nda'a ni.

Te ni skaa de nda'a de, te ni nduva'a nagua oo inka nda'a de. ¹⁴ Yun te ni ndekuei tee ka kuu fariseo yun, te ni ka ndatno'o de naxa vi ka'ni de Jesús.

Ni skunkuu tno'o ni ka'an Isaías

¹⁵ Su nuu ni jini Jesús, te ni kee ya kua'an ya. Te ni ka jata ndikin ña kua'a ñayiu, te ni ndasa'a ya ndi'i ñayiu ka ku'u. ¹⁶ Te ni tatnuni ya ja ma vi xtuu ña ñayiu na in kuu ya. ¹⁷ Saa te ni skunkuu nagua ni ka'an Isaías, tee ni ndakani tno'o ia Dios ndee jana'a nuu ni jiña'a de:

¹⁸ Ya'a oo in tee jinokuechi nuu rin ja ni kaji rin de.

Te kutoo rin de vi osii ini rin jin de,
te kuña'a rin Espíritu rin nuu de,

te kaxtno'o de tno'o ndaa rin nuu ñayiu sava ka tatatno'o.

¹⁹ Te ni ma tee tna'a de jin ñayiu, ni ma kana jaa de,

te ni in ñayiu ma vi kuni ja ka'an ni'i de taka ichi.

²⁰ Te ni ma ka'nu de in ndoo ja ni taxin,

te ni ma nda'va de ni in yua'a ja inka ni jinkondee kana ñua'a ja kai,

vi guaa ndee na kundee de ja kotatnuni ndaa de.

²¹ Te vi kokukanu ini ña ñayiu sava ka tatatno'o jin de,

ni ka'an Isaías.

Ka xtavi kuechi de Jesús ja oo ya jin jaka'nu maa Tachi

²² Yun te ni ka kisia'a ñayiu in tee ñu'u ña tachi ja ku'u nuu de vi ñi'i kuu de nuu Jesús. Te ni ndasa'a ña ya ja ni ndaye'e nduchi nuu de vi ni ndaka'an de. ²³ Te ndi'i ñayiu ni ka sa'u kuii kuiti ini, te ka ndatno'i:

—¿A masu tee ya'a kuu ndikin tata ndee David ja tetniuu ia Dios?

²⁴ Su nuu ni ka onini tee ka kuu fariseo, te ka jiña'a de:

—Tee ya'a, chi skunu de tachi jin jaka'nu maa Beelzebú, ja kuu tachi ka'nu ka, ja ñu'u ña jin de.

²⁵ Te ni jini Jesús ja siun ka ndakani ini de, te jiña'a ya:

—Ndi'i tee ka netniuu ja ka sa'a siin tna'a de ka jaxin tna'a ndisa maa de, te ka xnaa tna'a maa de. Te ndi'i ñuu axi ve'e ja ka sa'a siin tna'a, te suni ma kuu vi koo. ²⁶ Te suni saa ni tachi kuu

ka'nu, nuu ja maa skunu tachi kueli yun, te jaxin tna'a maa jin maa, te ¿naxa kuu koo gua'a nuu tatnuni nuu saa? ²⁷ Su ka ka'an maa ni ja jin jaka'nu tachi kuu ka'nu kuu ja skunu san tachi kueli. Te nuu ja saa kuu, te ¿na in ni jiña'a in jaka'nu nuu ñayiu ka ndikin ña jin maa ni ja ka skunu de tachi? Te ja ja'a tee yun vi kuni ni ja masu vatuka ka ka'an ni. ²⁸ Su nuu ja jin Espíritu ia Dios kuu ja skunu san tachi, te jin yun kei ja ni kee ia Dios nuu ka oo maa ni ja tatnuni ya.

²⁹ 'Chi ma kuu kiuu in tee ve'e in tee ndakui, te su'u de nagua neva'a tee yun. Chi xtnañu'u ka ku'ni ña de, te saa kuu ja su'u de ve'e tee yun.

³⁰ 'Te na in tu chituu ña jin san, te siki san oo de. Te na in tu ka ndaxtutu jin san, te sa'a de ja ka jitenuu ñayiu.

³¹ 'Te yun guaa ka'an san ja kuaka'nu ini ia Dios ndi'i yika kuechi ñayiu vi ja ka ka'an ne'i siki ya. Su na in kane'e siki Espíritu ia Dios, chi ma kuaka'nu ini ya. ³² Te na in kuu ja kane'e siki Se'e Teyii, te kuaka'nu ini ia Dios. Su na in kane'e siki Espíritu ia Dios, te ma kuaka'nu ini ya, ni ja ñuyiu ya'a, te ni ja vaji nuu kuee ka.

Jin ndia'a tnu te vi kunio na yutnu kuu tnu

³³ 'Vi kokuu ni na kuinio in yutnu gua'a, ja kuun ndia'a gua'a nuu tnu, axi vi kokuu ni na kuinio in yutnu kue'e ja kuun ndia'a kue'e nuu tnu. Chi nagua kuun nuu tnu, te kunio na yutnu kuu tnu. ³⁴ ¡Tatatno'o koo! ¿Naxa kuu vi ka'an ni tno'o va'a, te ñayiu kue'e ka kuu ni? Chi nagua oo chitu anuo, te yun guaa ka'an yu'o. ³⁵ Chi in tee gua'a tava'a de java'a anu de ja ka'an de tno'o

va'a. Te in tee kue'e tava'a de jakue'e anu de, ja ka'an de tno'o kue'e. ³⁶ Su sein, chi ka'an ndaa san ja ndi'i ñayiu ja ka ka'in tno'o tu jiniu'u, vi ndakuña'i kuenta nuu ia Dios kiuu sandi'i ja sa'a ndaa ya kuechi. ³⁷ Chi jin tno'o ka ka'an ni, te kekuei ni ja ñayiu ndaa ka kuu ni. Te suni jin tno'o ka ka'an ni, te vi xtavi kuechi ni maa ni ja vi tniuya'u ni yika kuechi ni —jiña'a Jesús.

Ka jikan ñayiu kue'e ja na sa'a Jesús in tniuu ka'nu

³⁸ Yun te ka jiña'a sava tee ka kaxtno'o Ley vi tee ka kuu fariseo:

—Mastru, ka kuini san ja sa'a ni in tniuu ka'nu.

³⁹ Yun te jiña'a ya:

—Ñayiu ya'a, chi inu kue'e ndeva'i, te tu ka janta'u kuiti ia Dios, ka jikan ja na sa'a san in tniuu ka'nu. Su tu ka na tniuu ka'nu sa'a san, chi maa ni nagua ni ndo'o Jonás, tee ni ndakani tno'o ia Dios ndee jana'a. ⁴⁰ Chi nagua ni inee Jonás chii chiaka ka'nu uni kiuu vi uni jakuaa, te saa ni sein ja kuu san Se'e Teyii, chi kuinee san uni kiuu vi uni jakuaa chii ñu'u. ⁴¹ Te vi ndakoo ñayiu ñuu Nínive kiuu sandaa ia Dios kuechi, te vi xtavi kuechi ñai jin ñayiu ka oo tiempu vitna, chi ni ka ndatna'u ini ñayiu ñuu Nínive yun, te ni kiukuei ichi ia Dios, nuu ni ka onini tno'o va'a ia Dios ja ni kaxtno'o Jonás. Te ka'nu ka kuu maa san ja oo san ya'a, saa Jonás. ⁴² Te suni ndakoo in ña'a ni okuu reyna ni otatnuni ichi sur, kiuu sandaa ia Dios kuechi, te xtavi kuechi ña jin ñayiu ka oo tiempu vitna, chi jika ndeva'a ñuu ña'a yun, su ni kii ña ni onini ña tno'o ndichi

ni ka'an rey Salomón. Te ka'nu ka kuu maa san ja oo san ya'a, saa rey Salomón.

Ni ndajiokuuin tachi kue'e ini anu in ñayiu

⁴³ 'Te nuu kana in tachi kue'e ni ñu'u ña jin in ñayiu, te kua'an jiondita in nuu ñu'u yichi nduku ndenu ndatatu. Su nuu tu ni'i, ⁴⁴ yun te ka'an: "Na ndajiokuion ve'e nuu ni keo ja vajio", kachi. Te nuu ndajiokuuin tachi yun, te nuku'un ini anu ñayiu yun na kuinio in ve'e ja tu na in oo, te ni ka ndaxtaa vi ni ka ndaskutu vii. ⁴⁵ Yun te ki'in junkuaka uja tachi kue'e ndeva'a ka saa maa, te ndajinokuei, te kiukuei ja vi koo ini anu ñayiu yun. Nuu saa, te kue'e ndeva'a ka ñayiu kokui saa jaxtnañu'u. Te suni saa vi ndo'o ñayiu ka oo tiempu vitna, chi ñayiu kue'e ndeva'a ka kui —jiña'a ya.

Ni jinokuei nana Jesús vi ñani ya

⁴⁶ Te vi nini ka'an ka ya jin ñayiu yun, te ni jinokuei nana ya vi ñani ya ka ndetu ña ye'e yun ja vi ka'an jin ya. ⁴⁷ Te jiña'a in tee nuu ya:

—Yun ka ndetu ña nana ni vi ñani ni ye'e yun, te ka ka'an ja vi ka'an jin ni.

⁴⁸ Yun te jiña'a ya nuu tee ni ka'an yun:

—¿Na in kuu nana san, te na in ka kuu ñani san?

⁴⁹ Yun te ni xnenda'a ya nuu ka oo ñayiu ka skua'a jin ya, te jiña'a ya:

—Ya'a oo nana san vi ya'a ka oo ñani san.

⁵⁰ Chi ndi'i ñayiu ka sa'a nagua kuini Tata san, ia oo ndee andivi, te ñayiu yun ka kuu ñani san, vi kua'a san vi nana san —jiña'a ya.

13

Ni ka'an jioni'ni Jesús ja ja'a in tee siagua ndikin tata

¹ Te kiuu yun ni kee Jesús ve'e, te kua'an ya ja ni jino ya yu'u ndute mar, te yun ni jinkoo ya.

² Yun te ni ka kututu kuakua'a ñayiu, guaa ni kaa ya nuu in barco, te ni jinkoo ya. Te ndi'i ñayiu ka oo yu'u ndute yun. ³ Yun te ni ka'an ya kua'a tno'o jioni'ni, te jiña'a ya:

—In kiuu ni kee in tee kua'an ja siagua de ndikin tata. ⁴ Te nini siagua de, te sava ndikin tata yun ni junkuei yu'u ichi, te ni kikuei tisala, te ni ka jaa ti. ⁵ Te sava ni junkuei nuu ñu'u yuu, nuu tu na ñu'u oo gua'a, te vi yachi ni jite, chi tu ni jinkisa'u kokin ñu'u. ⁶ Su nuu ni jinonta nikandii, te ni teñu'u ña, te ni yichi, chi tu oo kunu yo'o. ⁷ Te sava ndikin tata yun ni junkuei nuu tnu iñu, te ni ka ja'nu tnu iñu yun, te ni ka chikati ña. ⁸ Te sava ni junkuei nuu ñu'u gua'a ñu'u kokin nuu ni kee in ciento ja invaa ndikin tata vi sava uni xiko vi sava oko uxi. ⁹ Te na in oo so'o ja konini, te na konini —jiña'a ya.

Ni kaxtno'o Jesús naxa kei tno'o jioni'ni yun

¹⁰ Yun te ni ka kuyatni tee ka skua'a jin ya, te ka jiña'a de:

—¿Su nau ja nino'o tno'o jioni'ni ka'an ni?

¹¹ Yun te jiña'a ya:

—Su nuu maa ni, chi kaxtno'o kaji ia Dios tno'o yiyu'u naxa tatnuni ya ndee andivi, su nuu tee yun, chi tuu. ¹² Chi na in neva'a, te ni'i kua'a kai ja koneva'a kua'i. Te na in tu nagua neva'a, te vi ndee joo luluu ja neva'i, te ndondee. ¹³ Te yun

kuu ja ka'an san tno'o jioni'ni. Chi visi ka ndia'a de te ma vi kuni de, te visi ka nini de jin so'o de, te ma vi jinkui'nu ini de. ¹⁴ Saa ni ka ndo'o de, nagua ja skunkuu tno'o ni ka'an Isaías, tee ni ndakani tno'o ia Dios ndee jana'a, nuu jiña'a de:

Su visi na vi konini ron jin so'o ron, su ma vi jinkui'nu ini ron.

Te visi na vi kondia'a ron jin nuu ron, su ma vi kuni sa'un ron.

¹⁵ Chi ni ka kundee ndeva'a ini anu ñayiu ñuu ya'a,

te ña ka jaan vi konini gua'a,

te ni ka jasi nduchi nuu,

nagua ja ma vi kuni jin nduchi nuu,

te ma vi konini jin so'o,

te ma vi jinkui'nu ini jin anu,

te ma vi ndatna'u ini te ndasa'a rin jin.

Ni tee Isaías.

¹⁶ 'Su na ta'u na ndetu maa ni, chi ka neva'a ni nduchi nuu ni ja ka ndia'a ni, vi so'o ni ja ka nini ni. ¹⁷ Chi ka'an ndaa ndija san ja kua'a tee ni ka ndakani tno'o ia Dios ndee jana'a vi ñayiu ka sa'a ndaa, chi ni ka ndioo ini de ja vi kondia'a de nagua ka ndia'a ni, su tu ni kuu vi kondia'a de. Te suni ka ndioo ini de ja vi konini de nagua ka nini ni, su tu ni kuu vi konini de.

¹⁸ 'Nuu saa te vi konini ni naxa kei tno'o jioni'ni ja ja'a tee siagua ndikin tata yun. ¹⁹ Na ñayiu nini tno'o va'a naxa tatnuni ia Dios, te tu jinkui'nu ini, te ñayiu ya'a kuu na kuinio ndikin tata ja ni junkuei yu'u ichi. Chi ni kii Tachi, te ni xtajioo tno'o va'a ia Dios ja ni ka skute ini anui.

²⁰ Te ndikin tata ni junkuei nuu ñu'u yuu, kuu ñayiu nini tno'o va'a ia Dios, te kusii ndeva'a ini janta'ui. ²¹ Su masu kunu oo yo'o maa, te joo ni te yichi. Yun kuu ñayiu nuu tna'i tnundo'o axi ka ka'an u'u ña ñayiu jin ja ja'a tno'o ia Dios, te ndakaka yatai. ²² Te ndikin tata ni junkuei nuu tnu iñu, kuu ñayiu nini tno'o va'a ia Dios, su ndioo ndeva'a ini ja oo ñuyiu ya'a vi xnda'u ña ja kuu kuikai. Te ndi'i ya'a kuu ja ni chikati ña tno'o ya'a, te ni sa'a ña'mai. ²³ Su ndikin tata ni junkuei nuu ñu'u gua'a ñu'u kokin, kuu ñayiu nini tno'o va'a ia Dios, te jinkui'nu ini. Te ñayiu ya'a kuu na kuinio in ndikin tata ja kee in ciento vi sava uni xiko vi sava oko uxi ja invaa ni ndikin tata yun —jiña'a ya.

Ni ka'an jioni'ni Jesús ja ja'a yuku kue'e ja ni nana ne'u triu

²⁴ Yun te ni ka'an Jesús inka tno'o jioni'ni, te jiña'a ya:

—Nuu tatnuni ia Dios ndee andivi kuu ja skintna'a san jin in tee jate ndikin tata gua'a nuu ñu'u maa de. ²⁵ Su nuu ni ka kixin ndi'i tee ka satniuu jin de, te ni kii tee jaxin tna'a jin de, te ni jate de ndikin yuku kue'e ja kaa inuu jin triu, te kua'an. ²⁶ Su nuu ni jite triu yun, te ni kuu yoko, te suni ni ja'nu yuku kue'e yun. ²⁷ Yun te ni ja'ankuei tee ka satniuu yun nuu tee xiin triu yun, te ka jiña'a de: “Jito'o san, ¿xaan masu ni jate ni triu tata gua'a nuu ñu'u ni? ¿Te nau ja saa yuku kue'e oo?” ²⁸ Te jiña'a tee xiin triu yun: “Ndee in tee ka jaxin tna'a jin san ni sa'a siun”. Te ka jiña'a tee ka satniuu yun: “¿A kuini

ni ja ki'inkuei san, te na vi tno'o san yuku kue'e yun?" ²⁹ Yun te jiña'a tee xiin triu yun: "Ña'a, chi kana saa nuu ka tno'o ni yuku kue'e yun, te kuu sanaa saa triu yun vi tno'o ni. ³⁰ Gua'a ka kuu ja vi kuandetu ni na vi kua'nu nduu mai saa ndee kiuu te'nde triu, saa na tetniuu san tee ka satniuu nuu san ja vi ka'nde de xtnañu'u ka yuku kue'e yun, te vi xtutu de, te vi sa'a nu'ni de, te vi teñu'u de. Saa te vi ndaxtutu de triu san, te vi tava'a de nuu koo va'a", jiña'a tee xiin triu yun —jiña'a Jesús.

Ni kaxtno'o Jesús naxa sa'a in ndikin yuku stancia

³¹ Yun te ni ka'an jioni'ni Jesús, te jiña'a ya:

—Nuu tatnuni ia Dios ndee andivi kuu ja skintna'a san jin in ndikin yuku stancia ja ni skute in tee nuu ñu'u de. ³² Vi ja ndaa ja in ndikin luluu ni kuu nuu sava ka ndikin yuku. Su nuu kuu ka'nu, te ja'nu ka saa sava ka yuku kuii. Te kuu in yutnu ka'nu nuu jinokuei tisala, te ka tnaa ti taka ti nuu nda'a tnu yun —jiña'a ya.

Ni ka'an jioni'ni Jesús ja ja'a levadura

³³ Yun te ni ka'an jioni'ni tuku ya inka tno'o, te jiña'a ya:

—Nuu tatnuni ia Dios ndee andivi kuu ja skintna'a inuu san jin levadura ja ni ki'in in ñasi'i, te ni saka ña nuu uni tija'an yujan triu, vi guaa ndee ni kiuu ndo'o ndi'i yujan yun.

Ni kaxtno'o Jesús nino'o tno'o jioni'ni

³⁴ Ndi'i tno'o ya'a ni ka'an jioni'ni Jesús nuu ñayiu. Te ndimaa ni tno'o jioni'ni ni okaxtno'o

ya nuu ñayiu, ³⁵ nagua ja skunkuu tno'o ni ka'an tee ni ndakani tno'o ia Dios ndee jana'a nuu jiña'a de:

Ka'an rin tno'o jioni'ni,
te kaxtno'o rin ndi'i ja ni oyu'u,
guaa ndee nuu ni jinkoo ñuyiu ya'a,
kachi tutu ii.

Ni kaxtno'o Jesús naxa kei tno'o jioni'ni ja ni ka'an ya ja ja'a yuku kue'e

³⁶ Yun te ni ndakuanta'u Jesús ñayiu yun ja kuano'okuei, te ni kiuu ya ve'e yun. Te ni ka kuyatni tee ka skua'a jin ya, te ka jiña'a de:

—Kaxtno'o ni naxa kei tno'o jioni'ni ni ka'an ni jin yuku kue'e ja oo nuu ñu'u jitu yun.

³⁷ Te jiña'a ya:

—Tee jate ndikin tata gua'a kuu maa san ja kuu san Se'e Teyii. ³⁸ Te ñu'u yun kuu ñuyiu ya'a. Te ndikin tata gua'a yun ka kuu ñayiu ka jantno'o naxa tatnuni ia Dios. Te yuku kue'e yun ka kuu ñayiu ka ndikin jakue'e ja kuu Tachi. ³⁹ Te ja jaxin tna'a jin tee jitu yun, kuu ja ni jate ndikin kue'e, te suu kuu Tachi. Te kiuu ndututu triu yun kuu kiuu ndi'i ñuyiu ya'a. Te tee ni ka ja'nde yun ka kuu ia ka jinokuechi nuu maa ia Dios. ⁴⁰ Te vi nagua ka sa'a ja ka tno'o yuku kue'e yun, te ka tnaa nuu ñu'u, saa kokuu kiuu ndi'i ñuyiu ya'a.

⁴¹ Chi tetniuu maa san ja kuu san Se'e Teyii, ia ka jinokuechi nuu san, te vi ndaxtutu nuu tatnuni san ndi'i ñayiu ka sa'a ja junkuei sava ka ñayiu nuu yika kuechi vi ndi'i ñayiu ka sa'a jakue'e.

⁴² Te vi tnaa ña ya nuu jitnu ja vi kai koko koko. Te yun vi konda'i vi kokana, te vi ndaka'ñi no'o.

⁴³ Yun te vi ye'e ndi'i ñayiu ka sa'a ndaa, na kuinio nikandii nuu tatnuni Tata Dios. Na in oo so'o ja konini, te na konini.

Ni skintna'a Jesús in jatnu xu'un ja yiyu'u

⁴⁴ 'Suni nuu tatnuni ia Dios ndee andivi kuu inuu jin in jatnu xu'un ja yiyu'u chii ñu'u in nuu ñunde'i. Te ni ndani'i in tee, te ni ndatayu'u ii ni de. Te vi ja kusii ini de, te ni ja'an de ni xiko ndi'i de nagua neva'a de, te ni ndaki'in de ñunde'i yun.

Ni ka'an jioni'ni Jesús ja ja'a in yuu ya'u ndeva'a

⁴⁵ 'Te suni nuu tatnuni ia Dios ndee andivi kuu inuu jin in tee ki'in ndatniuu vi ndaxiko de, te nduku de yuu ya'u nani perla. ⁴⁶ Te nuu ni ni'i de in yuu ya'u ndeva'a yun, te ni ja'an de, te ni ndaxiko ndi'i de ja neva'a de, te ni ndaki'in de yuu ya'u ndeva'a yun.

Ni ka'an jioni'ni Jesús in ñunu ja ka tau chiaka

⁴⁷ 'Te nuu tatnuni ia Dios ndee andivi kuu inuu jin in ñunu ja ka skee tee nuu ndute mar, te ka tau de ndinuu nuu chiaka. ⁴⁸ Te nuu ni chitu ñunu yun, te ka ndatau de yu'u ndute. Yun te ka jinkoo de ka ndakaji de ti. Te kiti gua'a ka tnaa de nuu chika, te kiti ja tu oo gua'a, ka skana de ti. ⁴⁹ Saa kokuu kiuu ndi'i ñuyiu ya'a. Chi kikuei ia ka jinokuechi nuu maa Dios, te vi ndakaji ya ñayiu kue'e ne'u ñayiu gua'a. ⁵⁰ Te vi tnaa ya ñayiu kue'e yun nuu jitnu kai koko koko, te yun vi konda'i vi kokanai, te vi kondaka'ñi no'i —jiña'a ya.

Ni skintna'a Jesús in ja jaa vi in ja tu'u

⁵¹ Yun te jikan tno'o ña Jesús:

—¿A ka jinkui'nu ini ni ndi'i tno'o ya'a?

Te ka jiña'a tee ka skua'a jin ya:

—Ka jinkui'nu ini san, vi Jito'o san.

⁵² Yun te jiña'a ya:

—Ndi'i tee ka kaxtno'o Ley ja ni ka kutua'a gua'a de naxa tatnuni ia Dios ndee andivi, kuu inuu de jin in tee xiin ve'e ja jini de kene'e de ne'u jaya'u neva'a de ndeja kuu ja jaa vi ja tu'u —jiña'a ya.

Ni ndajino Jesús ñuu ya Nazaret

⁵³ Te nuu ni ndi'i ni ka'an Jesús tno'o jioni'ni, te ni kee ya kua'an ya. ⁵⁴ Te nuu ni ndajino ya ñuu ya, te ni kaxtno'o ya ini ve'e ii sinagoga nuu ñayiu. Yun te vi ni ka sa'u kuii kuiti ini ñayiu, te ka ndatno'o tna'i:

—¿Ndeni ni kutua'a suchi ya'a tno'o ndichi ja ka'in ya'a vi tniuu na'nu ja sa'i? ⁵⁵ ¿A masu se'e tee kuu carpinteru kuu suchi ya'a? Te ¿a masu nanai kuu María? Te ñani ka kuu Jacobo, José, Simón vi Judas. ⁵⁶ ¿A masu ka oo ndi'i kua'i jion? Te ¿ndenu ni ni'i tno'o ndichi ya'a? —ka kachi.

⁵⁷ Saa te tu ni ka kuini ja vi kandija ñai jin ya. Su yun te jiña'a Jesús:

—Ndi'i ni nuu ka nee yiñu'u ñayiu nuu in tee ndakani tno'o ia Dios. Su ñayiu ñuu maa de vi ñayiu ve'e de, chi tu ka nee yiñu'u nuu de —jiña'a ya.

⁵⁸ Yun guaa tu ni sa'a kua'a ya tniuu na'nu yun, chi siun tu ni ka kandija ña ñayiu yun jin ya.

14

Ni ji'i Juan, tee ni oskuandute

¹ Te tiempu yun ni jini so'o Herodes, tee tatnuni ñuu ja tñii Galilea, ndi'i tñiuu na'nu sa'a Jesús.

² Te jiña'a de nuu tee ka jinokuechi nuu de:

—Tee yun kuu ndi Juan, tee ni oskuandute, te ni ndateku de ne'u ndiyi, yun guaa neva'a de jaka'nu ja sa'a de tñiuu na'nu —jiña'a Herodes.

³ Chi maa de ni tatnuni ja ni ka kakuiko ña jin Juan, te ni ju'ni ña de jin cadena, te ni jasi ña de vekaa ja ja'a Herodías, ñasi'i ñani de Felipe.

⁴ Chi ni oka'an Juan nuu Herodes:

—Masu vatuka kuu nuu Ley ja kondeka ni ña.

⁵ Te yun kuu ja ni okuini Herodes ja ka'ni ña de, su ni oyu'u de ja vi kiti ini ñayiu ñuu nuu de, chi ni ka okandijai ja Juan kuu in tee ndakani tno'o ia Dios. ⁶ Su nuu ni ndajino Herodes kuia de, te ni ka ndasa'a viko de, te ni kiuu sesi'i Herodías ni jita ja'i nuu ka oo de jin ñayiu ni ka kututu yun, te ni jinkuaan ndeva'a ini Herodes.

⁷ Te yun kuu ja ni kee yu'u de ja kuña'a de ndi'i nagua kakain. ⁸ Su yun te ni ja'in ni jikan tno'i nanai, te saa ni ndajinoi, te jiña'i:

—Taa ni yiki xini Juan, tee skuandute, na ku'un nuu in tija'an ya'a —jiña'i.

⁹ Yun te ni kusuchi ini rey yun, su ja siun ni kee yu'u de ja kuña'a de nagua jikain jin nuu tee ka nukoo jin de nuu mesa yun, te ni tatnuni de ja vi kuña'a. ¹⁰ Yun te ni tatnuni de ja vi ka'nde de yiki xini Juan ini vekaa yun. ¹¹ Te ni ka sonee de in nuu tija'an yiki xini Juan, te ni ka jiña'a

de nuu suchi si'i yun, te suchi yun ni nusia'i nuu nanai.

¹² Yun te ni ja'ankuei tee ni ka oskua'a jin Juan, te ni ka ndakuiso de yiki kuñu yun, te ni ja'ankuei de ni ka tayu'u de. Yun te saa ni ja'ankuei de ni ka kaxtno'o de nuu Jesús ja siun ni kuu.

Ni jiña'a Jesús ja ni ka jaa u'un mil teyii

¹³ Te nuu ni jini Jesús ja siun ka ndakani de, te ni kee siin maintno'o ni ya jin in barco kua'an ya in nuu tu na ñayiu oo. Su nuu ni ka jini kua'a ñayiu ja ni kee ya kua'an ya, te ni kekuei ñayiu taka ñuu ja kua'ankuei ka jika ja'i guaa ndee nuu jino ya. ¹⁴ Te nuu ni nana Jesús nuu barco yun, te ni jini ya kua'a ndeva'a ñayiu, te ni kunda'u ini ña ya jin ñayiu yun, te ni ndasa'a ya taka ñayiu ka ku'u. ¹⁵ Su nuu makukuii ñuyiu, te ni jinokuei tee ka skua'a jin ya, te ka jiña'a de:

—Ja mañini, te tu na ve'e ka oo yatni ya'a. Ndaxtute ni ñayiu kua'a ya'a, na ki'inkuei ndee in in ñuu kueli, te na vi kuain ja vi kai.

¹⁶ Yun te jiña'a Jesús:

—Tu na tniuu ñayiu ja ki'inkuei. Vi kuña'a maa ni ja vi kai.

¹⁷ Yun te ka jiña'a de:

—Tu nagua ka neva'a san, chi nani u'un vi xtaa, te uu nuu chiaka.

¹⁸ Yun te jiña'a ya:

—Vi kisia'a ni nuu saa.

¹⁹ Yun te jiña'a ya ja vi junkoo ndi'i ñayiu nuu yuku yun. Te ni tnii ya u'un xtaa yun vi uu chiaka yun, te ni ndakondia'a ya ichi andivi, te ni jikanta'u ya nuu ia Dios, te saa ni ja'nde ya

xtaa yun. Te ni jiña'a ya nuu tee ka skua'a jin ya, te tee yun ni ka skaka nuu ñayiu kua'a yun. ²⁰ Te ndi'i ñayiu ni ka jaa vi ndee ni ka ndutu chii. Te saa ni ka ndaxtutu pedasu ja ni ndoo, te ni ndachitu uxi uu chika. ²¹ Te tee ni ka jaa yun ka kuu vaa u'un mil teyii, te tu ni ka ka'u ñasi'i vi chikueli.

Jika Jesús siki ndute mar

²² Yun te ni ka'an Jesús jin tee ka skua'a jin ya ja kakuei de nuu barco, te vi kokakoxno'o de koki'inkuei de ndee inka jioo yu'u ndute yun nini ndaxtute ya ñayiu kua'a yun. ²³ Te nuu ni ndaxtute ya ñayiu kua'a yun, te ni kaa ya in nuu tinduu, te yun ni ndakuatu maintno'o ni ya. Te nuu ni kuaa, te oo maintno'o ni ya yun. ²⁴ Su barco yun, chi ja ni kuu sagua nuu ndute kua'an, te uun sua'a uun sua'a ni ka kua'an sa'a ola ndute yun, chi sua'a manana nuu tachi ni'i yun. ²⁵ Su nuu makundikin ja matuu, te jika ja'a Jesús siki ndute kua'an ya nuu ka oo de. ²⁶ Te nuu ni ka jini ña tee ka skua'a jin ya ja jika ja'a ya siki ndute vaji ya, te ni ka yu'u de, te ni ka kana jaa de, te ka jiña'a de:

—¡In anu kuu!

²⁷ Su yun te ni ka'an Jesús, te jiña'a ya:

—Vi koo anu ni, ma vi yu'u ni, chi maa san kuu.

²⁸ Yun te jiña'a Pedro:

—Jito'o san, nuu ja maa ni kuu, te tatnuni ni ja kuu kaka san siki ndute ya'a jaa san nuu oo ni —jiña'a de.

²⁹ Yun te jiña'a ya:

—Ne'e ni.

Yun te ni nuu Pedro nuu barco yun, te ni jika de siki ndute yun kua'an de nuu oo ya. ³⁰ Su nuu ni jini de ja yi'i tachi ni'i nuu ndute yun, te ni yu'u de. Te ni jinkondee de makee de nuu ndute yun kua'an de. Te ni kana de, jiña'a de:

—Jito'o san, ¡skaku ni'nu ña ni!

³¹ Yun te vi nuu saa ni skaa Jesús nda'a ya, te ni ndatnii ña ya, te jiña'a ya:

—Tee tu kandija gua'a kuu ni. ¿Nau ja ni ndakani ini ni?

³² Te nuu ni ndakuei ya nuu barco yun, te ni jinkuiin tachi yun. ³³ Yun te ni ka jinkuiin jiti tee ka ñu'u nuu barco yun nuu ya, te ni ka chiñu'u ña de, te ka jiña'a de:

—Vi ja ndaa ndija ja Se'e ia Dios kuu ni —ka jiña'a de.

Ni ndasa'a Jesús ñayiu ka ku'u ñuu Genesaret

³⁴ Te nuu ni ka ya'a ya ndute yun, te ni jinokuei ya nuu nani Genesaret. ³⁵ Te nuu ni ka ndakuni ña ñayiu ñuu yun, te ni ka xtutenui tno'o nuu ndi'i ñuu yatni yun ja ni jino ya, te ni ka kisia'i ndi'i ñayiu ka ku'u nuu ya. ³⁶ Te ni ka jikanta'ui ja na kuandetú ya vi tnii ñayiu, visi ja joo luluu, yu'u sa'un ya. Te ndi'i ñayiu ni ka ke'e sa'un ya ni ka nduva'i.

15

Ni kaxtno'o Jesús nagua sa'a tne'e ña jin ñayiu

¹ Yun te ni ka jintna'a ña tee ka skua'a Ley Moisés vi tee ka kuu fariseo ja vajikuei de ndee Jerusalén jin Jesús, te ka jiña'a de:

² —¿Nau ja tu ka jantno'o tee ka skua'a jin ni, ja vi tava'a de nagua costumbre ja ni ka jakin ndi nija'nuo? Chi tu ka skunku de costumbre ja vi nda'a de, te saa vi kaa de xtaa —ka jiña'a de.

³ Yun te ni jikan tno'o ña ya:

—¿Te nau ja suni ka jisokava maa ni nagua ni tatnuni ia Dios, te saa costumbre maa ni ka ndikin ni? ⁴ Chi tatnuni ia Dios, te kachi ya: “Kuanyu'u kuandetú nuu tata ron vi nuu nana ron”, te “Na in ka'an ne'e jin tatai axi nanai, te vi na kui” kachi ia Dios. ⁵ Su maa ni, chi ka ka'an ni: “Ja kuu ka'an in se'e nuu tata de axi nuu nana de: Ma kuu chituu ña san, chi ja ni soko san ndi'i ja neva'a san nuu ia Dios”. ⁶ Te ñayiu ka'an siun, chi tu janyu'u jandetú kai nuu tatai ni nuu nanai. Te ja siun ka sa'a ni, te ka jisokava ni tno'o ni tatnuni ia Dios jin costumbre ni. ⁷ Se'e ndijani ini, nase gua'a ni ka'an Isaías ja ja'a ni ndee jana'a nuu ni ka'an de:

⁸ Ñayiu ñuu ya'a, chi jin yu'i ka chiñu'u ñai, su anui, chi jika ndeva'a ka oo nuu rin.

⁹ Te tu jiniu'u ja ka chiñu'u ñai, chi ka kaxtno'i nino'o ni tno'o ja ka tatnuni ñayiu ñuyiu, kachi ia Dios —jiña'a ya.

¹⁰ Yun te ni ndakana ya ñayiu kua'a yun, te jiña'a ya:

—Vi konini ni, te jinkui'nu ini ni. ¹¹ Chi masu ja makee yu'u in tee kuu ja sa'a tne'e ña, chi ja makana yu'u de kuu ja sa'a tne'e ña jin de.

¹² Yun te ni ka nutna'a ña tee ka skua'a jin ya, te ka jiña'a de:

—¿A jini ni ja ni ka kiti ini tee ka kuu fariseo nuu ni ka onini de ja siun ni ka'an ni? —ka jiña'a de.

¹³ Yun te jiña'a ya:

—Ndi'i yutnu kuii ja masu maa Tata Dios san, ia oo ndee andivi, ni xtee tnu, te vi tno'o tnu jin ndee yo'o tnu. ¹⁴ Te yun kuu ja vi kokuu maa maa de, chi tee kuaa ka kuu de ja ka ndikin ña sava ka tee kuaa. Chi nuu na in tee kuaa kondikin ña jin inka tee kuaa yun, te vi in ni nuu yau vi junkuei nduu de —jiña'a ya.

¹⁵ Yun te jiña'a Pedro nuu ya:

—Kaxtno'o kaji ni joo naxa kei tno'o jioni'ni ni ka'an ni yun —jiña'a de.

¹⁶ Yun te jiña'a Jesús:

—¿A vi suni tu ka jinkui'nu ini maa ni? ¹⁷ ¿A tu ka jinkui'nu ini ni ja ndi'i ja makee yu'o, te ya'a kua'an ndee jiti ka'nu, te saa kee kua'an ja kuu siin nuu yiki kuñuo? ¹⁸ Te ja tno'o ka'on jin yu'o, chi makana ndee anuo, te ya'a kuu ja sa'a tne'e ña jion. ¹⁹ Chi ndee anu ñayiu makana ja ndakani kue'e ini vi ja ka'ni ndiyi, vi ja skindee tna'i, vi ja kuu kuechi jin inka ñayiu, vi ja su'i, vi ja ka'in tno'o tno'o siki ñayiu, vi ja nani ñayiu. ²⁰ Te ndi'i ya'a kuu ja sa'a tne'e ña jin ñayiu, su masu ja tu skunkui ja nda'i nuu jai xtaa. Yun chi tu sa'a tne'e ña jin ñayiu —jiña'a ya.

Ni kandija gua'a in ña'a ñuu Canaán

²¹ Yun te ni kee Jesús, te kua'an ya nuu ñu'u ja tnii ñuu Tiro vi ñuu Sidón. ²² Te yun ni kenta in ña'a tatatno'o Canaán ja ni kee ña kua'an ña nuu kua'an Jesús, te kana jaa ña jiña'a ña:

—Jito'o san, ndikin tata ndee David, kunda'u ini ña ni jin san, chi ñu'u ña tachi jin sesi'i san, te ka'u ndeva'a sa'a ña.

²³ Su Jesús, chi tu ni ka'an sa'un ya ja kana ña. Yun te ni ka kuyatni tee ka skua'a jin ya, te ka jikanta'u de:

—Kuña'a ni ña'a yun na no'o ña, chi kana kana ña ndikin ña ña vaji ña.

²⁴ Te jiña'a ya nuu ñasi'i yun:

—Dios ni tetniuu ña jin san ja vaji san nuu maintno'o ni ñayiu Israel, chi ka kui na kuinio ndikachi ni ka ndoñu'u.

²⁵ Yun te ni jintna'a ña jin ya, te ni jinkuiin jiti ña nuu ya, te jiña'a ña:

—Jito'o san, tanunda'a ni chituu ña ni.

²⁶ Yun te ni ka'an jioni'ni ya, te jiña'a ya:

—Masu vatuka kuu ja kindeo xtaa nuu se'o, te kuña'o nuu ti'ina kueli.

²⁷ Yun te jiña'a ña:

—Vatuka kuu, vi Jito'o san. Su vi ndee ti'ina kueli yun, te ka jaa ti yuchi xtaa ja junkuei chii mesa jito'o ti.

²⁸ Yun te jiña'a Jesús:

—Nase guagua'a kandija ni, vi xixi. Te saa na kokuu nagua jikan maa ni.

Te vi maa ore saa ni nduva'a sesi'i ña.

Ni ndasa'a Jesús kua'a ñayiu ka ku'u

²⁹ Yun te ni ya'a Jesús yun, te kua'an ya ja ni jino ya yu'u ndute mar Galilea. Te ni kaa ya in nuu tinduu, te ni jinkoo ya yun. ³⁰ Yun te ni jinokuei kua'a ñayiu ja ni ka jinsia'a ñayiu ka ku'u si'in vi ñayiu ka ku'u nuu vi ñayiu ka kuu ñi'i vi ñayiu chikundu vi ñayiu ka ku'u sava

ka nuu kue'e. Te ni ka jinsia'a ñayiu yun nuu Jesús, te ndi'i ni ndasa'a ña ya. ³¹ Te vi ni ka sa'u kuii kuiti ini ñayiu yun ka ndia'a ja ni kuu ka ndaka'an ñi'i, vi ni ka nduva'a ñayiu tikundu, vi ni ka ndakaka ñayiu ña ni okuu vi kaka, vi ni kuu ka ndia'a ñayiu tu ni okuu vi kondia'a. Te ndi'i kuiti ñayiu ni ka ndakuanta'u nuu ia Dios ñayiu Israel.

Ni jiña'a Jesús ja ni ka jaa kuun mil teyii

³² Yun te ni ndakana Jesús tee ka skua'a jin ya, te jiña'a ya:

—Kunda'u ini san ñayiu ya'a, chi ja ni kuu uni kiuu ka oi jion ya'a, te tu nagua ka neva'i ja vi kai. Te tu kuini san ja ndatetniu san jin ja no'okuei, chi tu nagua ka jai, te kana saa vi kuitai ichi no'okuei —jiña'a ya.

³³ Yun te ka jiña'a tee ka skua'a jin ya:

—¿Su ndenu vi ni'o xtaa ja vi kaa ñayiu ya'a? Te tu na ve'e oo nuu ka oo ya'a, vi kua'a ndeva'i ka kuu.

³⁴ Yun te ni jikan tno'o ña ya:

—¿Nasaa xtaa ka neva'a ni?

Te ka jiña'a de:

—Uja ni xtaa, te ndee saa ni chiaka kueli.

³⁵ Yun te ni jiña'a ya nuu ñayiu kua'a yun ja vi jinkoi nuu ñu'u yun. ³⁶ Te ni tñii ya uja xtaa yun vi ndee saa chiaka yun, te ni ndakuanta'u ya nuu ia Dios, te ni ja'nde ya xtaa yun, te ni jiña'a ya nuu tee ka skua'a jin ya, te maa de ni ka skaka nuu ñayiu kua'a yun. ³⁷ Te ndi'i ñayiu ni ka jaa vi ndee ni ka ndutu chii. Te ka ndaxtutu de yu'u xtaa ja ni ndoo, te ni ndachitu uja chika.

³⁸ Te tee ni ka jaa yun ka kuu kuun mil teyii, te tu ni ka ka'u de ñasi'i vi chikueli. ³⁹ Yun te saa ni ndaxtute ya ñayiu yun, te ni ndee ya nuu in barco, te kua'an ya taka ñuu ja tnii Magdala.

16

Ka jikan ñayiu ja na sa'a Jesús in tniuu ka'nu

¹ Yun te ni jinokuei tee ka kuu fariseo vi tee ka kuu saduceo ja vi koto tnuni ña de jin Jesús, te ni ka jikan de ja na sa'a ya in tniuu ka'nu ja kokuu in seña ja vaji ndee andivi. ² Su yun te jiña'a ya:

—Nuu mañini, te ka ka'an maa ni sua'a: “Gua'a kiuu kokuu, chi nde'e ni ndukua'a andivi”. ³ Te tno'o ne'e ka ka'an ni: “Kuun ndeva'a sau vitna, chi ni ndukua'a andivi vi ni ndachitu viko”, ka kachi ni. ¡Se'e ndijani ini! ¿Nagua kuu seña ja oo ichi andivi ja ka jinkui'nu ini ni, su tu ka jinkui'nu ini ni ja sa'a san tiempu vitna? ⁴ Tatatno'o kue'e ja tu ka kandija ia Dios, ka jikan in tniuu ka'nu, su ma sa'a san, chi maintno'o ni tniuu ka'nu nagua ni ndo'o Jonás, tee ni ndakani tno'o ia Dios ndee jana'a, kuu ja xne'e san —jiña'a ya, te kua'an ya.

Skinтна'a Jesús tno'o ka kaxtno'o fariseo jin levadura

⁵ Yun te ni ka ya'a tee ka skua'a jin ya inka jioo yu'u ndute mar yun, te ni ka naa ini de ja vi kinda'a de xtaa vixin. ⁶ Yun te jiña'a Jesús:

—Vi koto va'a ni maa ni jin levadura tee ka kuu fariseo vi tee ka kuu saduceo.

⁷ Su yun te ka ndatno'o tna'a de:

—Yun ka'an de, chi chia tu ni ka yinda'o xtaa vixin.

⁸ Te ni jini Jesús, te jiña'a ya:

—Tee tu ka kandija gua'a ka kuu ni. ¿Nau ja ka ndatno'o tna'a ni ja tu na xtaa vixin ka yinda'a ni? ⁹ ¿A tu ka jinkui'nu ini ni? ¿Axi tu ka na'a ni ja u'un vi xtaa vixin, te ni ka jaa u'un mil teyii, te nasaa ka chika ni ka ndaxtutu ni? ¹⁰ ¿A vini tu ka na'a ni ja uja ni xtaa vixin, te ni ka jaa kuun mil teyii, te nasaa ka chika ni ka ndaxtutu ni? ¹¹ ¿Su nau ja tu ka jinkui'nu ini ni ja masu xtaa vixin yun ka'an jin san? Chi ka'an san ja vi koto va'a ni maa ni jin levadura tee ka kuu fariseo vi tee ka kuu saduceo —jiña'a ya.

¹² Yun te saa ni ka jinkui'nu ini de ja masu ka'an ya ja vi koto va'a de maa de jin levadura xtaa vixin, chi ja vi koto va'a de maa de jin tno'o ja ka kaxtno'o tee ka kuu fariseo vi tee ka kuu saduceo.

Ni ka'an kaji Pedro ja Jesús kuu ia ni tetniuu Dios

¹³ Yun te nuu ni jinokuei Jesús taka ñuu ka oo Cesarea Filipo, te ni jikan tno'o ya tee ka skua'a jin ya, te jiña'a ya:

—¿Naxa ka ka'an ñayiu na in kuu sein ja kuu san Se'e Teyii?

¹⁴ Te ka jiña'a de:

—Sava ñayiu ka ka'an ja Juan, tee ni oskuan-dute kuu ni, te savai, chi Elías, te sava kai ka ka'an ja Jeremías axi ndee inka tee ni ondakani tno'o ia Dios ndee jana'a kuu ni —ka ka'an de.

¹⁵ Te jiña'a ya:

—Te maa ni, ¿naxa ka ka'an ni, na in kuu san?

¹⁶ Yun te jiña'a Simón Pedro:

—Maa ni kuu Kristu, ia ni tetniuu Dios, vi Se'e ia Dios teku kuu ni —jiña'a de.

¹⁷ Yun te jiña'a Jesús:

—Na ta'u na ndetu ni, vi Simón se'e Jonás, chi ni in ñayiu tu na in ni ndaxtuu nuu ni, chi maintno'o maa Tata Dios san, ia oo ndee andivi, kuu ia ni ndaskuni ña jin ni. ¹⁸ Te suni sein ka'an san ja Pedro kuu ni, te kuu ni na kuinio in kava, te siki kava ya'a sa'a san veñu'u san ja ka kuu ñayiu ka kandija ña jin san, te ni in jakue'e vaji nuu nee ma kundee siki ni ni siki ñayiu ka kandija. ¹⁹ Te taa san ndakaa nuu tatnuni ia Dios ndee andivi ja kuu in tniuu ka'nu nuu ni, te ndi'i na in ju'ni ni nuu ñuyiu ya'a, te vi saa ni vi konu'ni ndee andivi, te ndi'i na in ndajin ni nuu ñuyiu ya'a, te vi saa ni vi ndajin ndee andivi —jiña'a ya.

²⁰ Yun te ni tatnuni ya nuu tee ka skua'a jin ya ja ma vi koka'an de nuu ni in ñayiu ja maa ya kuu Kristu, ia ni tetniuu Dios.

Ni kaxtno'o Jesús ja kuu ya te ndateku ya

²¹ Ndee kiuu yun ni jinkondee Jesús kaxtno'o ya nuu tee ka skua'a jin ya ja nini kuu ja no'o ya Jerusalén, te tna'a ya kua'a ndeva'a tnundo'o, chi vi ndakoo tee ka kuu nija'nu nuu ñuu, vi tee ka kuu nija'nu nuu sutu, vi tee ka kaxtno'o Ley, te vi ka'ni ña de jin ya, su nuu uni kiuu, te ndateku ya. ²² Yun te ni kene'e siin ña Pedro jin ya, te kuxeen de nuu ya, jiña'a de:

—¿Nau ja siun ka'an ni, vi Jito'o san? Te ma kuandetú sa'un ia Dios ja siun ndo'o ni —jiña'a de.

²³ Su ni jiokuuin ya, te jiña'a ya nuu Pedro:

—Kujioo ni nuu san, vi Tachi, ma kasi ni ichi ki'in san. Chi tu ndakani ini ni nagua ndakani ini ia Dios, chi na ni ka ndakani ini ñayiu ñuyiu ya'a ndakani ini ni.

²⁴ Yun te jiña'a Jesús nuu tee ka skua'a jin ya:

—Nuu na in kuini ja kondikin ña jin san, te na skunai mai, te kuisoi siki cruz ja kuu tundo'o, te na kondikin ñai jin san. ²⁵ Chi na in ka'an ja skaku ni'nui mai, te junai. Te na in skunaa mai ja ja'a sein, te ndani'i ja kotekui. ²⁶ Chi ¿nagua ni'i ñayiu visi na koneva'i ndi'i ja oo ñuyiu ya'a, te skunai anui? ¿Axi nagua kuu ja tniuya'u ñayiu ja skaku ni'nui anui? ²⁷ Chi sein ja kuu san Se'e Teyii, ndii san jin jaye'e jatajan maa Tata Dios vi ia ka jinokuechi nuu ya. Te yun kuu nuu tniuya'u ña ia Dios jin in in ñayiu na kuu na kuu nagua ni ka sa'i. ²⁸ Te ka'an ndaa ndija san ja oo ndee in maa ni ja ka oo ni ya'a, ma vi kuu ni guaa ndee vi kuni ni jin sein ja kuu san Se'e Teyii ja ndii san ja tatnuni san —jiña'a ya.

17

Ni ndasama naxa kaa Jesús

¹ Nuu ni ya'a iñu kiuu, te ni jaka ña Jesús jin Pedro vi Jacobo vi ñani de Juan, te kua'ankuei ya in yuku sukun. ² Te yun ni ndasama ya jin nuu tee yun, chi ni ndaye'e nuu ya na kuinio nikandii, te ni nduyaa sa'un ni'nu ya na kuinio nuu ye'e tajan. ³ Te sanaa ni ka ndatuu Moisés vi Elías ka ndatno'o jin ya. ⁴ Yun te jiña'a Pedro nuu Jesús:

—Jito'o san, nase gua'a kuu ja ya'a ka oo san. Te nuu ja kuini ni, te na vi sa'a san uni ve'e kuii ya'a, in koo maa ni, vi in koo Moisés, vi inka koo Elías.

⁵ Te vi nini ka'an de, te ni ye'e in viko, te ni chisa'u ña jin de, te ni ka jini so'o de in tno'o ka'an nuu viko yun, te jiña'a:

—Suchia'a kuu se'e maa rin ja kutoo ndeva'a rin, te kusii ini rin jin. Te vi konini tno'o ka'in —jiña'a tno'o yun.

⁶ Su nuu ni ka jini so'o tee ka skua'a yun, te ni ka chindei de nuu de ndee nuu ñu'u, chi ni ka yu'u ndeva'a de. ⁷ Yun te ni kuyatni Jesús nuu ka oo de, te ni tnii ña ya, te jiña'a ya:

—Vi ndakoo ni, ma vi yu'u ni.

⁸ Te nuu ni ka ndane'e nuu de, te tu nagua ni ka jini ka de, chi maintno'o ni ka maa Jesús.

⁹ Te nuu manukuei ya nuu yuku yun, te ni tatnuni Jesús, te jiña'a ya:

—Ma vi koka'an sa'un ni nuu ni in ñayiu ja siun ni ka jini ni vi guaa ndee na ndateku sein ja kuu san Se'e Teyii ne'u ndiyi —jiña'a ya.

¹⁰ Yun te ni ka jikan tno'o ña tee ka skua'a jin ya, te ka jiña'a de:

—¿Nau ja ka ka'an tee ka kaxtno'o Ley Moisés ja vi nini kuu ja xtnañu'u ka Elías ndii, te saa kii Kristu? —ka jiña'a de.

¹¹ Yun te jiña'a Jesús:

—Ja ndaa ja xtnañu'u ka Elías ndii, te suu de ndasava'a ndi'i. ¹² Su ka'an san ja Elías, chi ja ni kii de, te tu ni ka ndakuni ña ñayiu ja suu de kuu. Chi saa sua'a ndeva'a ndetnuni ni ka sa'a ña jin de, nagua ka kuini mai. Te suni saa vi sa'a

ña de jin sein ja kuu san Se'e Teyii, chi tna'a san kua'a tnundo'o nuu nda'a de —jiña'a ya.

¹³ Yun te saa ni ka jinkui'nu ini tee ka skua'a jin ya ja siki Juan, tee ni oskuandute, ka'an ya.

Ni ndasa'a Jesús in suchi yii ku'u kue'e jiyi'i

¹⁴ Nu ni ndentakuei ya nuu ka oo kua'a ñayiu, te ni jintna'a ña in tee jin Jesús, te ni jinkuiin jiti de nuu ya, te jiña'a de:

¹⁵ —Jito'o san, kunda'u ini ni seyii san, chi ku'i kue'e jiyi'i, te ka'u ndeva'a sa'a ña, chi kua'a jichi kei nuu ñu'u vi nuu ndute. ¹⁶ Te ni kisia'a san jin nuu tee ka skua'a jin ni, su tu ni kuu vi ndasa'a ña de jin —jiña'a de.

¹⁷ Yun te jiña'a Jesús:

—Tatatno'o kue'e ja tu ka kandija, ¿nasaa ka kiuu kuu ja koo san jin ni? ¿Nasaa ka kiuu guaa kuandee ini san jin ni? Vi kisia'a ni jin ya'a nuu saa —jiña'a ya.

¹⁸ Te ni kuxeen Jesús nuu tachi, te ni kana ña jin suchi ku'u yun, te vi ore saa ni nduva'i.

¹⁹ Yun te saa ni ka nutna'a ña tee ka skua'a jin ya, te ni ka jikan tno'o siin ña de:

—¿Nau ja tu ni kuu vi tau sein tachi yun? —ka jiña'a de.

²⁰ Te jiña'a Jesús:

—Saa chi tu ka kandija gua'a ni. Chi ka'an ndaa ndija san ja nuu na vi kandija ni visi ja in ta'u luluu nagua luluu in ndikin yuku stancia, te vi kuña'a ni nuu tinduu ya'a: “Kujioo te ndaya'a ron ndee yun”, te vitna ñu'ni ndaya'a ki'in. Chi tu na in tniuu kachio ja ma kuu vi sa'a ni. ²¹ Su

in tachi kaa siun, chi ma kee sa'un ki'in nuu ja ma konditeo vi ma ndakuatuo —jiña'a ya.

Ni kaxtno'o tuku Jesús inka jichi ja kuu ya

²² Te nuu ka otutu de Galilea, te jiña'a Jesús:

—Sein, ja kuu san Se'e Teyii, chi vi sinotuu ña jin san nuu nda'a ñayiu ²³ te vi ka'ni ña, su nuu uni kiuu, te ndateku san ne'u ndiyi —jiña'a ya.

Te ni ka kusuchi ndeva'a ini de ja siun ni ka'an ya.

Ni ka jikan tno'o ña tee ka xtutu xu'un impuestu jin Pedro

²⁴ Te nuu ni ndentakuei Jesús jin tee ka skua'a jin ya ñuu Capernaúm, te ni ja'ankuei tee ka xtutu xu'un impuestu ja vi kuantniuu nuu veñu'u nuu oo Pedro, te ka jiña'a de:

—¿A tu tniuya'u mastro ni xu'un impuestu ja vi kuantniuu nuu veñu'u? —ka jiña'a de.

²⁵ —Tniuya'u de —jiña'a Pedro.

Su nuu ni ndiuu de ve'e, te xtnañu'u ka maa Jesús jiña'a:

—¿Naxa ka'an tna maa ni, vi Simón Pedro? ¿Na xiin nuu ka jikan tee ka kuu rey ñuyiu ya'a xu'un impuestu vi xu'un ja vi kuantniuu maa de nuu ñuu? ¿A nuu se'e maa de axi nuu sava ka ñayiu?

²⁶ Yun te jiña'a Pedro:

—Nuu sava ka ñayiu.

Te jiña'a Jesús:

—Nuu saa te se'e de, chi tu na tniui ja vi tniuya'ui. ²⁷ Su ja ma vi nduxii ini de jion, te kua'an ni yu'u ndute mar, te skee ni kaa tikanchu ni, te chiaka xtnañu'u ja tau ni, tniï ni ti, te kune

ni yu'u ti, te yun ndani'i ni in xu'un ja kenta ja tniuya'u ni impuestu nduo —jiña'a ya.

18

Ni kaxtno'o Jesús na in kuu ka'nu ka

¹ Te vi maa kiuu yun ni jinokuei tee ka skua'a jin Jesús, te ni ka jikan tno'o ña de jin ya:

—¿Na in kuu ka'nu ka nuu tatnuni ia Dios ndee andivi?

² Yun te ni kana Jesús in suchi luluu, te ni jani ña ya ma'ñu ndi'i de. ³ Te jiña'a ya:

—Ka'an ndaa ndija san ja nuu ma vi ndasama ni maa ni, te vi sa'a ni na kuinio suchi kueli, te ma kuu kiukuei ni nuu tatnuni ia Dios ndee andivi. ⁴ Te yun guaa na in sa'a nda'u mai na kuinio suchi luluu ya'a, te sui kuu ja kokuu ka'nu nuu tatnuni ia Dios ndee andivi. ⁵ Te na ñayiu janta'u in suchi luluu ja ja'a san na kuinio suchi ya'a, te janta'u ñai jin maa san.

Ma vi sa'o ja junkuei ñayiu nuu yika kuechi

⁶ 'Su nani kuu ñayiu sa'a ja in suchi luluu ja kandija ña jin san, kanakau nuu yika kuechi, te vi gua'a ka kokuu ja vi ku'ni in yoso ka'nu molinu sukuin, te na vi tnaa ña ndee nuu kunu ka ka'a ndute mar. ⁷ Su nda'u ni ka ñuyiu ya'a, chi oo kua'a jakue'e ja skanakau ñayiu nuu yika kuechi. Te nini kuu ja saa kokuu. Su nda'u ni ka tee sa'a ja kanakau sava ka ñayiu nuu yika kuechi.

⁸ 'Te yun guaa nuu ja nda'a ni axi si'in ni sa'a ja kanakau ni nuu yika kuechi, te gua'a ka kuu ja ka'nde ni te skana ni, chi kuu ka ja skunaa ni in nda'a ni axi in si'in ni, te ndiuu ni nuu koteku

ni nikuii nikani, masu ja koo va'a nduu nda'a nduu si'in ni, te ki'in ni nuu kokai kojijin ni nikuii nikani. ⁹ Axi nuu ja nduchi nuu ni sa'a ja kanakau ni nuu yika kuechi, te tau ni, te skana ni. Chi gua'a ka kuu ja invaa nduchi nuu ni te ndiuu ni nuu koteku ni nikuii nikani, masu ja koo nduu nduchi nuu ni, te ki'in ni nuu kokai kojijin ni nuu andeya.

Ni ka'an jioni'ni Jesús ja ja'a in ndikachi ni ndoñu'u

¹⁰ 'Vi kondia'a gua'a ni, te ma vi skexiko ni ndee in suchi kueli, chi ka'an san ja ia ka jinokuechi nuu Dios ja ka jito jin suchi kueli ya'a, chi siun ni ka oo ya nuu maa Tata Dios oo ndee andivi. ¹¹ Chi maa san ja kuu san Se'e Teyii, vaji san ja skaku ni'nu san ñayiu ka ndoñu'u nuu ia Dios.

¹² '¿Naxa ka ndakani ini tna ni? Nuu in tee neva'a in ciento ndikachi, te na ndoñu'u in ti, ¿a ma xndoo de kuun xiko xa'un kuun ti yuku yun, te ki'in de nunduku de kiti ni ndoñu'u yun? ¹³ Su nuu ja na ndani'i de ti, te ka'an ndaa ndija san ja kusii ini ka de jin kiti ni ndani'i de yun, saa nuu kuun xiko xa'un kuun kiti tu ni ka ndoñu'u yun. ¹⁴ Te suni saa ni Tata Dios, ia oo ndee andivi, chi tu kuini ya ja ndee in suchi kueli ya'a vi ndoñu'u.

Vi kuaka'nu ini ni nuu ñayiu ka skua'a jin ni

¹⁵ 'Te nuu ja in ñayiu ka skua'a jin ni sa'a jakue'e siki ni, kua'an ni, te ka'an ni nui ja masu vatuka sa'i nuu ka oo maa ni ni jin. Te nuu ja ni onini tno'o ni ka'an ni, te ja ni kundee ni ndani'i ni jin. ¹⁶ Su nuu ja tu ni onini tno'o ka'an

ni, te kana ni ndee in axi uu ka ñayiu nagua ja tno'o yu'u uu axi uni testiu, te kokuu ndaa ja vi ndatno'o ni. ¹⁷ Su nuu ja tu nini tno'o ka ka'an ñayiu yun, te kaxtno'o ni nuu sava ka ñayiu ka skua'a jin ni, te ñayiu yun na vi ka'an. Su nuu tu nini tno'o ka ka'an ñayiu yun, te vi koneva'a ni jin na kuinio in ñayiu tu kandija ia Dios axi na kuinio tee xtutu xu'un impuestu.

¹⁸ 'Chi ka'an ndaa ndija san ja ndi'i ja ka ju'ni ni ñuyiu ya'a, te suni vi konu'ni ndee andivi, te ndi'i ja ka ndajin ni ñuyiu ya'a, te vi ndajin ndee andivi.

¹⁹ 'Te suni inka jichi ka'an ndaa san ja nuu ja uu ni vi ndatno'o tna'a ni nagua kuu ja ka kuini ni nuu ñuyiu ya'a, te inuu vi kakan ni nuu Tata Dios, ia oo ndee andivi, te taa ya. ²⁰ Chi nuu ka ndututu uu axi uni ñayiu ka ndakakune'e ña jin maa san, te vi yun oo san ma'ñu sagua nuu ka oi yun.

²¹ Yun te ni kuyatni Pedro, te jiña'a de:

—Jito'o san, ¿nasaa jichi kuaka'nu ini san nuu in ñani in tna'a san ja sa'a de jakue'e siki san? ¿A vi ndee uja jichi? —jiña'a de.

²² Yun te jiña'a Jesús:

—Masu ka'an san ja uja jichi, chi guaa ndee uni xiko uxi jichi ja uja.

Ni ka'an jioni'ni Jesús ja ja'a uu tee ka ndita xu'un

²³ 'Te yun guaa nuu tatnuni ia Dios ndee andivi kuu inuu jin in rey. Te ni jinkondee de sa'a de kuenta ja ka ndita tee ka jinokuechi nuu de.

²⁴ Su ni jinkondee de sa'a de kuenta, te ni ka jinsia'a in tee ndita kua'a ndeva'a xu'un de. ²⁵ Su

tee jinokuechi yun, chi tu nagua neva'a de ja tniuya'u de, te ni tatnuni rey yun ja vi xiko ña jin maa de vi ñasi'i de vi se'e de vi ndi'i nagua kuu ja neva'a de, nagua ja junkunya'u ndi'i ja ndita de. ²⁶ Yun te ni jinkuiin jiti tee jinokuechi yun nuu rey, te ni jikanta'u de jiña'a de: "Jito'o san, koneka'nu ini ni jin san, te vi oo san ja tniuya'u ndi'i san". ²⁷ Te rey yun, chi ni kunda'u ini ña de, te ni sias ña de vi ni jaka'nu ini de ja ndita tee jinokuechi yun. ²⁸ Su nuu kuano'o tee jinokuechi yun, te ni ka nukuntna'a de jin inka tee ka jinokuechi jin de. Te tee yun, chi ndita de joo ni xu'un nuu maa de, te ni tni de sukun tee yun, te ni skue'ne ña de, te jiña'a de: "Tniuya'u ja ndita ron nuu rin".

²⁹ 'Su tee yun, chi ni jinkuiin jiti de nuu de, te ni jikanta'u de jiña'a de: "Koneka'nu ini ni jin san, te vi oo san ja tniuya'u ndi'i san". ³⁰ Su tu ni kuini de, chi ni ka'an kuechi de, te ni tnaa ña de vekaa vi guaa ndee na tniuya'u inka tee yun ja ndita de. ³¹ Te nuu ni ka jini sava ka tee ka jinokuechi jin de, te ni ka kusuchi ndeva'a ini de ja siun ni kuu, te ni ja'ankuei de, te ni ka ndakani de nuu rey yun ndi'i ja ni sa'a tee yun. ³² Yun te ni kana ña rey yun, te jiña'a de: "Masu tee jinokuechi va'a kuu ron, se'e tee ña kanoo. ¿Nagua kuu ru'un ja ni jikanta'u ron nuu rin, te ni jaka'nu ini rin ndi'i ja ndita ron? ³³ ¿A ma kuu kunda'u ini ron tee ka jinokuechi jin ron, nagua ni kunda'u ini rin jin maa ron?", jiña'a de. ³⁴ Yun te ni kiti ini ndeva'a rey yun, te ni tatnuni de ja ni ka jasi ña vekaa vi guaa ndee na tniuya'u ndi'i de ja ndita de.

³⁵ 'Te suni saa ni sa'a Tata san, ia oo ndee andivi, jin ndi'i maa ni nuu ja ma vi kuaka'nu ini ndi'i ni jin anu ni nuu in ñani in tna'a ni ja ka sa'a ña jakue'e —jiña'a Jesús.

19

Kaxtno'o Jesús ja ma vi xndendoo tna'a teyii jin ñasi'i de

¹ Yun te nuu ni ndi'i ni ka'an Jesús tno'o ya'a, te ni kee ya Galilea kua'an ya ja ni jino ya nuu tñii Judea ja oo jioo yute Jordán. ² Te kua'a ndeva'a ñayiu ka ndikin ña jin ya, te yun ni ndasa'a ya ñayiu ka ku'u. ³ Yun te ni jinokuei tee ka kuu fariseo ja vi koto tnuni ña de jin ya, te ka jiña'a de:

—¿A kuu ja xndendoo tna'a in tee jin ñasi'i de nani guaa ni kuu?

⁴ Yun te jiña'a ya:

—¿A tu ka ka'u ni nuu tutu ii naxa ni sa'a ia Dios ndee jaxtnañu'u ja ni sa'a ya teyii jin ñasi'i?

⁵ Te suni ni ka'an ya:

—Yun kuu ja xndoo teyii tata de vi nana de, te nitna'a de jin ñasi'i de, te ndi nduu de vi kokuu invaa ni ka ñayiu. ⁶ Yun kuu ja masu uu ka kuu, chi invaa ni ka ñayiu. Te tu na tñiuu in tee ja sa'a siin de nagua ni xtnitna'a ia Dios —jiña'a ya.

⁷ Yun te ka jikan tno'o ña tee yun:

—¿Su nau ja ni tatnuni Moisés ja vi kuña'a teyii in tutu nuu ñasi'i de ja vi xndendoo tna'a de, te ndoo ña?

⁸ Yun te jiña'a Jesús:

—Vi ja inu ndee ini anu ni, guaa ni jandetu Moisés ja vi xndendoo tna'a ni jin ñasi'i ni. Su

ndee jaxtnañu'u, chi masu saa ni kuu. ⁹ Su sein, chi ka'an san ja nani kuu teyii ja xndendoo tna'a de jin ñasi'i de ja masu jini ne'e ña ña jin de, te ndakuaka tna'a de jin inka ña'a, te skindee de ña. Te na in ndakuaka tna'a jin ña'a ni ndoo yun, te suni skindee ña yii xtnañu'u ña.

¹⁰ Yun te ka jiña'a tee ka skua'a jin ya:

—Nuu ja siun kaa ja ma kuu xndendoo tna'a teyii jin ñasi'i de, vi gua'a ka kuu ja ma kuaka tna'a ñayiu.

¹¹ Su yun te jiña'a Jesús:

—Masu ndi'i ni vi jinkui'nu ini tno'o ya'a, chi nani ñayiu ka ni'i nuu Dios ja vi jinkui'nu ini.

¹² Su sava tee, chi saa ni kaku maa de ja ma kuu tnanda'a de. Te sava de, chi maa ñayiu ni ka sa'a ja ma kuu vi tnanda'a de. Te sava de, chi tu ka kuini maa de ja vi tnanda'a de, nagua ja kuu vi kunukuechi gua'a de nuu tatnuni ia Dios. Na in kuini ja kuanta'u tno'o ya'a, te na kuanta'ui —jiña'a ya.

Ni jikanta'u Jesús ja ja'a suchi kueli

¹³ Yun te ni ka junsia'a ñayiu suchi kueli nuu Jesús, nagua ja sonee ya nda'a ya siki, te na ndakuatu ya ja ja'i. Su ni ka kuxeen tee ka skua'a jin ya nuu ñayiu ka junsia'a suchi kueli yun.

¹⁴ Su jiña'a Jesús:

—Vi kuandetu ni na kikuei maa suchi kueli jian nuu san, te ma vi kasi ni'nu ni ja kikuei, chi nuu tatnuni ia Dios ndee andivi kuu nuu vi koo ñayiu ka kuu na kuinio suchi kueli ya'a —jiña'a ya.

¹⁵ Te ni sonee ya nda'a ya siki suchi kueli yun ja ni jikanta'u ya ja ja'i, te ni kee ya kua'an ya.

Ka ndatno'o in tee kuika jin Jesús

¹⁶ Yun te ni jino in tee kuechi nuu oo ya, te jiña'a de:

—Tee gua'a kuu ni, Mastru. ¿Nagua kuu jagua'a sa'a san ja koteku san nikuii nikani?

¹⁷ Te jiña'a Jesús:

—¿Nau ja xnani ña ni tee gua'a? Te tu na tee gua'a oo, chi maintno'o Dios kuu ia gua'a. Su nuu ja kuini ni ja koteku ni nikuii nikani, te kuantno'o ni tno'o tatnuni ia Dios —jiña'a ya.

¹⁸ Te jiña'a de:

—¿Ndeja kuu?

Yun te jiña'a Jesús:

—Ma ka'ni ni ndiyi. Ma koskindee tna'a ni. Ma su'u ni. Ma ka'an tno'o ni siki ñayiu. ¹⁹ Te kuanyu'u kuandetú ni nuu tata ni vi nuu nana ni, te ka'an too ni in ñani in tna'a ni nagua kutoo ni maa ni.

²⁰ Yun te jiña'a tee kuechi yun:

—Ndi'i ya'a skunkuu san ndee lule san. ¿Nagua kuu ka ja ja'ni ña jin san?

²¹ Yun te jiña'a Jesús:

—Nuu ja kuini ni ja kokuu ni tee ndaa, kua'an ni te xiko ni ndi'i ja neva'a ni, te kuña'a ni nuu ñayiu ka kunda'u, chi saa te koneva'a kua'a ni ndee andivi. Yun te saa kii ni, te kondikin ña ni —jiña'a ya.

²² Te nuu ni jini so'o tee kuechi yun ja siun ni ka'an Jesús, te ni kusuchi ndeva'a ini de kua'an de, chi tee kuika ndeva'a kuu de.

²³ Yun te jiña'a Jesús nuu tee ka skua'a jin ya:

—Ka'an ndaa ndija san ja vijin ndeva'a kuu ja kiuu in tee kuika nuu tatnuni ia Dios ndee andivi.

24 Te ka'an tuku san inka jichi ja ñama ka kiuu in cameyu yau in yiki tiku, saa ja kiuu in ñayiu kuika nuu tatnuni ia Dios.

25 Te nuu ni ka onini tee ka skua'a jin ya, te ni ka sa'u kuu kuiti ini de, te ka kachi de:

—¿Na in kuu ja kaku ni'nu nuu saa?

26 Te ni ndia'a ña Jesús, te jiña'a ya:

—Ja nuu ñayiu ñuyiu ya'a, chi vijin kuu, su ja nuu ia Dios, chi ndi'i ni ja kuu sa'a ya.

27 Yun te jiña'a Pedro:

—Su sein, chi vi ni ka xndoo san ndi'i ja ka neva'a san, te ka ndikin ña san, te ¿nagua kuu ja vi ni'i san?

28 Te jiña'a Jesús:

—Ka'an ndaa san ja nuu kenta kiuu ja nduu jaa ñuyiu ya'a, te nukoo maa san ja kuu san Se'e Teyii nuu ye'e tajan nuu mesa ja tatnuni san, te suni vi jinkoo maa ni ja ka ndikin ña ni jin san nuu ndi uxi uu mesa, te vi ka'nde ni kuechi ndi uxi uu tatatno'o Israel. 29 Te ndi'i ñayiu ja ka xndendoi ve'i a ñani a kua'i a tatai a nanai a ñasi'i a se'i axi ñu'i ja ja'a sein, te vi ndani'i in ciento jichi kua'a ka, te suni vi ni'i ja vi kotekui nikuii nikani. 30 Su kua'a ñayiu ka kuu na'nu vitna vi nduu lulei, te kua'a ñayiu ka kuu lule vitna vi nduu na'nui —jiña'a ya.

20

Ni ka'an jioni'ni Jesús ja ja'a tee ka satniuu nuu uva

1 Te jiña'a Jesús:

—Nuu tatnuni ia Dios ndee andivi kuu inuu jin in tee kuu lamu ja jitu de nuu ñu'u. Te ne'e

ndeva'a ni kee de kua'an de nduku de ñayiu ja vi satniuu nuu uva de. ² Te ni ka ndatno'o de jin tee vi satniuu yun ja tniuya'u de nagua ya'u in kiiu. Te ni tetniuu ña de kua'ankuei tee yun vi satniuu de nuu uva de. ³ Yun te ni kee tuku de kua'an de nuu ka iin ne'e, te ni jini de tee ka oo uun nuu ya'u yun. ⁴ Te jiña'a de: "Suni kua'ankuei maa ni vi satniuu ni nuu uva san, te tniuya'u san ya'u ndaa", jiña'a de, te kua'ankuei tee yun. ⁵ Yun te ni kee tuku de nuu sau nduu, te inka jichi nuu ka uni ja ñini, te inuu ni ni sa'a de jin sava tee yun. ⁶ Te nuu ka u'un ja ñini, te ni ja'an tuku de nuu ya'u yun, te ni jini de ka oo tuku tee tu na tniuu ka sa'a, te jiña'a de: "¿Nau ja vini nduu ni ka oo ni ya'a, tu na tniuu ka sa'a ni?" ⁷ Te ka jiña'a tee yun: "Saa, chi tu na in tatu ña jin san ja vi satniuu san". Yun te jiña'a de: "Suni kua'ankuei ni vi satniuu ni nuu uva san, te vi ni'i ni ya'u ndaa", jiña'a de.

⁸ Te nuu ni kunee, te jiña'a tee kuu lamu yun nuu tee yinda'a tee ka satniuu yun: "Ndakana ni tee ka satniuu jian, te tniuya'u ni de. Jinkondee ni xna ka tee ni kiukuei sandi'i, te xndi'i ni jin tee ni kiukuei xtnañu'u", jiña'a de. ⁹ Yun te ni jinokuei tee ni kiukuei saa ka u'un ni ka yun, te vi ni ka ni'i ndi'i de nagua ya'u in kiiu. ¹⁰ Te sandi'i saa ni jinokuei tee ni kiukuei xtnañu'u yun, te ni ka ka'an de ja kua'a ka vi ni'i de, su ni ka ni'i in in de nagua ya'u ja kuu in kiiu. ¹¹ Te nuu ni ka ni'i de xu'un de, te ni ka keja'a de ka ka'an kuechi de siki tee kuu lamu yun. ¹² Te ka jiña'a de: "Tee ni kiukuei sandi'i ya'a vi invaa in tno'o ni ore ni ka satniuu de, te inuu ni tniuya'u

ni de jin in in sein nda'u ja ni ka jandee ini san ni ka inee san ni nduu ni nduu nuu ka'ni", ka jiña'a de. ¹³ Yun te ni ka'an lamu yun nuu in tee yun: "Amigo, tu na in jakue'e sa'a ña san jin ni. ¿A masu ni ka ndatno'o nagua ya'u in kiuu? ¹⁴ Tnii ni nagua kuu ya'u ni, te kua'an ni, chi kuini san ja inuu ni tniuya'u san tee ni kiukuei kuee jin maa ni. ¹⁵ ¿Axi ma kuu sa'a san nagua kuini maa san jin xu'un san? ¿A kukuasun ini ni ja tee va'a ini kuu san?" jiña'a de. ¹⁶ Te yun guaa ñayiu xtnañu'u vitna vi kokui jasandi'i, te ñayiu sandi'i vi nduu ñayiu xtnañu'u. Chi kua'a ñayiu kana ia Dios, su joo ni ñayiu ndakaji ya —jiña'a Jesús.

Ni kaxtno'o tuku Jesús inka jichi ja kuu ya te ndateku ya

¹⁷ Te nuu mandakuei Jesús maa Jerusalén, te ni kene'e siin ya ndi uxi uu tee ka skua'a jin ya nuu ichi yun, te jiña'a ya:

¹⁸ —Vitna ja mandakueio Jerusalén, te vi xtuu ña ñayiu jin sein ja kuu san Se'e Teyii nuu nda'a tee ka kuu nija'nu nuu sutu vi nuu tee ka kaxtno'o Ley Moisés, te vi ka'an de ja na kuu san. ¹⁹ Te vi ndasia'a ña de nda'a tee inka ñuu, nuu vi koskindee ña de, vi vi kani ña de, te vi katakaa ña de nuu nda'a cruz. Su nuu uni kiuu, te ndateku san —jiña'a ya.

Ni jikan nana Jacobo vi Juan in jandiuxi nuu Jesús

²⁰ Yun te ni jino ñasi'i Zebedeo jin nduu seyii ña, te ni ka jinkuiin jiti ña nuu Jesús, te ni jikan ña in jandiuxi nuu ya. ²¹ Te jiña'a ya:

—¿Nagua kuini ni?

Yun te jiña'a ña:

—Kuandetu ni joo kiuu tatnuni ni ja na vi jinkoo nduu seyii san jin ni, in nda'a kua'a ni, te inkai nda'a satni ni.

²² Yun te jiña'a Jesús:

—Tu ka jini ni nagua kuu ja ka jikan ni. ¿A kuu vi ko'o ni nuu vasu ja ko'o san ja kuu tnundo'o xeen ja tna'a san? ¿Te a kuu vi kuandute ni jin tnundo'o nagua kii siki san? —jiña'a ya.

—Kuu —ka jiña'a de.

²³ Yun te jiña'a ya:

—Ja ndaa ja kuu vi ko'o ni nuu vasu ja ji'i san, te vi kuandute ni jin tnundo'o nagua ni jandute san, su ja vi jinkoo ni nda'a kua'a san vi nda'a satni san, chi masu maa san kuu ja taa, chi ja ni sa'a tua'a maa Tata Dios na ñayiu ka kuu ja vi ni'i —jiña'a ya.

²⁴ Su nuu ni ka jini uxi ka tee ka skua'a jin ya tno'o ya'a, te ni ka kiti ini de nuu nduu ñani yun.

²⁵ Yun te ni ndakana ña Jesús, te jiña'a ya:

—Ja ka jini maa ni ja tee ka tatnuni nuu sava ka ñuu, chi ka tatnuni xeen de nuu ñayiu ñuu de. Te tee ka kuu nija'nu ka nuu sava ñayiu, chi ka xtaku ni'i de tniuu nagua ka kuini maa de. ²⁶ Su ne'u maa ni, chi masu saa kokuu, chi na in ka'an ja kokuu ka'nu ne'u ni, te kuini ja kunukuechi nuu sava ka ni. ²⁷ Te na in ka'an ja kokuu ñayiu kuka'nu ne'u ni, te kuini ja kokunukuechi nuu ni. ²⁸ Te suni saa ni sein ja kuu san Se'e Teyii, chi masu vaji san ja vi kunukuechi ñayiu nuu san, chi vaji san ja kunukuechi san nuu ñayiu,

te soko san maa san ja junku'un ya'u nagua ja kua'a ñayiu ndatau san nuu jakue'e —jiña'a ya.

Ni ndasa'a Jesús uu tee ka ku'u nuu

²⁹ Te nuu ni ndekuei ya ñuu Jericó, te kua'a ndeva'a ñayiu ka ndikin ña jin ya. ³⁰ Te yu'u ichi yun ka nukoo uu tee ka ku'u nduchi nuu. Te nuu ni ka onini de ja ya'a Jesús, te ni ka kana jaa de:

—Jito'o san, ndikin tata ndee rey David, kunda'u ini ña ni jin san —ka jiña'a de.

³¹ Te ni ka kuxeen ñayiu yun nagua ja na vi kasi yu'u de. Su saa sua'a ni ka kana jaa ka de, ka jiña'a de:

—Jito'o san, Se'e ndee David, kunda'u ini ña ni jin san.

³² Yun te ni jinkuiin Jesús, te ni kana ña ya, te ni jikan tno'o ña ya:

—¿Nagua ka kuini ni ja sa'a san jin ni?

³³ Te ka jiña'a de:

—Jito'o san, ka kuini san ja na vi ndanune nduchi nuu san.

³⁴ Yun te ni kunda'u ini ña Jesús, te ni ke'e ya nduchi nuu de, te vi ore saa ni ka ndanune nduchi nuu nduu de, te ni ka jata ndikin ña de jin ya kua'ankuei de.

21

Ni ndiuu Jesús na kuinio in rey ja ni kundee maa Jerusalén

¹ Te nuu ni ka kuyatni Jesús Jerusalén, te ni jinokuei ya ñuu Betfagé yatni yuku nani Olivos,

te ni tetniuu ya uu tee ka skua'a jin ya. ² Te jiña'a ya:

—Kua'ankuei ni ñuu luluu ja kaa ichi nuu ni sua'a, te yun vi junku'un ni in mentu si'i nu'ni ti jin in mentu luluu, te vi ndajin ni ti, te kikuei ni jin ti. ³ Te nuu na in ka'an, te vi kuña'a ni sua'a: “Maa Jito'o jiniu'u ti, su vini ndatetniuu ya ti” vi kuña'a ni —jiña'a ya.

⁴ Te saa ni kuu ndi'i ya'a, nagua skunkuu tno'o ni ka'an tee ni ndakani tno'o maa Dios ndee jana'a nuu tee de nuu tutu ii:

⁵ Vi kuña'a ni nuu ñayiu ñuu Sión:

“Vi kondia'a, chi ya'a vaji nda'u vaji kee rey ron, yoso de in mentu, in mentu luluu, se'e mentu si'i kiti jiso”.

⁶ Yun te ni ja'ankuei tee ka skua'a jin ya, te ni ka sa'a de nagua ni tatnuni ya. ⁷ Ni kekuei de jin mentu si'i yun vi se'e ti, te ni ka sonee de sa'un de yata ti, te ni ka koso Jesús ti. ⁸ Te ka oo kua'a ndeva'a ñayiu yun, te savai ka skai sa'uin ini ichi yun, te savai ka ja'nde nda'a yutnu kuii yun, te ka tanduei ini ichi yun. ⁹ Te ñayiu ka yoxno'o vi ñayiu ka intandikin ka kana jai:

—¡Ka'nu kuu maa ni, ndikin tata ndee David!
¡Na ta'u na ndetu ia vaji jin jaka'nu maa Jito'o Dios ja kotatnuni ya! Ka'nu kuu maa ni ja vaji ni ndee sukun.

¹⁰ Te nuu ni kiuu ya maa Jerusalén, te ndi'i ñayiu ñuu yun ni ka kuvaa, te ni ka jikan tno'o tna'i:

—¿Na in kuu tee ya'a?

¹¹ Te ka jiña'a sava ñayiu:

—Tee ya'a kuu Jesús, tee ndakani tno'o maa ia Dios, tee ñuu Nazaret ja tnii Galilea —ka jiña'i.

Ni ndasavii Jesús maa veñu'u ka'nu

¹² Te ni kiuu Jesús nuu veñu'u maa ia Dios, te ni kene'e ya ndi'i ñayiu ka xiko vi ñayiu ka ki'in nuu veñu'u yun, te ni xndonso ya mesa ñayiu ka sama xu'un vi tei nuu ka nukoo ñayiu ka xiko sata. ¹³ Te jiña'a ya:

—Yoso nuu tutu ii: “Ve'e rin, chi ve'e nuu ka ndakuatu ñayiu konani”, kachi ia Dios. Su maa ni, chi ka sa'a ni na kuinio in yau kava kui'na —jiña'a ya.

¹⁴ Yun te ni jinokuei ñayiu ka ndesi nduchi nuu vi ñayiu ka ku'u si'in nuu oo ya veñu'u yun, te ni ndasa'a ña ya. ¹⁵ Su nuu ni ka jini tee ka kuu nija'nu nuu sutu vi tee ka kaxtno'o Ley Moisés, ndi'i javii java'a sa'a ya, vi ja ka kana suchi kueli nuu veñu'u yun, ka jiña'i: “iKa'nu kuu maa ni, ndikin tata ndee David!”, te ni ka kiti ini de.

¹⁶ Te ka jiña'a de nuu ya:

—¿A nini ni ja ka ka'an suchi kueli yun?

Te jiña'a Jesús:

—Nini san. ¿Su a tu ka ka'u sa'un maa ni nuu tutu ii nuu ka'an sua'a: “Ni sa'a va'a ni yu'u suchi kueli vi yu'u suchi ka jaxin ja vi katai yaa ja ka ndakuanta'ui nuu ni”?, kachi tutu ii —jiña'a ya.

¹⁷ Yun te ni xndoo ña ya, te ni kee ya kua'an ya ñuu Betania, te yun ni ndoo ya jakuaa yun.

Ni xtau tnia'a Jesús tnu tichi iuu

¹⁸ Te nuu matuu inka kiuu, te kuano'o ya maa ñuu Jerusalén. Yun te ni kokin ya. ¹⁹ Te ni jini

ya in tnu tichi iuu ja oo yatni yu'u ichi yun, te ni ja'an ya nuu tnu, te tu nagua ni ni'i sa'un ya, chi nani nda'a kuii tnu ka oo. Te jiña'a ya nuu tnu tichi iuu yun:

—Vini in ka kiti vixin ma kuun nuu ron.

Te vi ore saa ni yichi tnu tichi iuu yun. ²⁰ Te ni ka jini tee ka skua'a jin ya ja siun ni kuu, te ni ka sau kuii ini de, te ni ka jikan tno'o ña de jin ya:

—¿Naxa ni sa'a ni ja vi ñama kuiti ni yichi tnu tichi iuu ya'a? —ka jiña'a de.

²¹ Te jiña'a Jesús:

—Ka'an ndaa ndija san ja nuu ja vi kandija ni, te ma vi ndakani ini ni a saa axi ña'a, te masu maintno'o siki tnu tichi iuu ya'a kuu vi sa'a ni, chi suni nuu ja vi kuña'a ni nuu tinduu ya'a: “Kujioo te makee ndee nuu ndute mar yun”, te vi saa kokuu. ²² Chi ndi'i nagua ka jikan ni nuu ia Dios nuu ka ndakuatu ni, nuu ja ka kandija ni, te ndi'i vi ni'i ni —jiña'a ya.

Ndiso Jesús in tniuu ka'nu

²³ Yun te ni ndiuu Jesús nuu oo veñu'u. Te nini kaxtno'o ya tno'o ia Dios nuu ñayiu, te ni jinokuei tee ka kuu nija'nu nuu sutu vi tee ka kuu nija'nu ñuu yun nuu oo ya, te ka jiña'a de:

—¿Na in tatnuni ja sa'a ni tniuu ya'a, axi na in ni chitniuu ña ja sa'a ni ya'a? —ka jiña'a de.

²⁴ Te jiña'a Jesús:

—Suni sein na kakan tno'o ña san in tno'o jin ni. Te nuu ja vi ka'an ni, te suni ka'an san na in tatnuni ja sa'a san tniuu ya'a. ²⁵ ¿Na in ni tatnuni ja oskuandute Juan? ¿A maa ia Dios oo ndee andivi, axi ñayiu ñuyiu ya'a? —jiña'a ya.

Yun te ni ka jinkondee de ka tee tna'a de, te ka ka'an de:

—Nuu ja vi kuña'o ja ia Dios ni tatnuni, te kachi de: “¿Te nau ja tu ni ka kandija ni nuu saa?” ²⁶ Te nuu ja na vi kuña'o ja ñayiu ñuyiu ni ka tatnuni, te ka yu'o ñayiu ñuo ja vi kiti ini nuu, chi ndi'i ka kandija ja Juan, chi tee ni ondakani tno'o ia Dios ni okuu de —ka kachi de.

²⁷ Te ka jiña'a de nuu Jesús:

—Tu ka jini san.

Te jiña'a ya:

—Nuu saa te suni sein ma kaxtno'o san na in tatnuni ja sa'a san tniuu ya'a —jiña'a ya.

Ni ka'an jioni'ni Jesús ja ja'a uu seyii

²⁸ Yun te ni jikan tno'o ña Jesús:

—¿Naxa ka kachi tna ni? Oo in tee neva'a uu seyii de, te ni jino de nuu se'e xtnaño'u de, te jiña'a de: “Kua'an vitna, vi seyii, te satniuu ron nuu uva rin”. ²⁹ Te jiña'a seyii de yun: “Tu ka'an san ki'in san”, jiña'i. Su nuu kuee ka, te ni ndatna'u ini, te kua'in. ³⁰ Yun te ni jino de nuu inka seyii de yun, te inuu ni ni ka'an de jin suchi yun. Te jiña'i: “Vatuka, vi jito'o san, ki'in san”, jiña'i. Su tu ni ja'in. ³¹ ¿Te ndee suchi ya'a ni sa'a nagua kuini tatai? —jiña'a ya.

Te ka jiña'a tee yun:

—Suchi xtnaño'u yun.

Yun te jiña'a Jesús:

—Ka'an ndaa ndija san ja tee ka xtutu xu'un impuestu vi ñasi'i ka xiko maa, ka kuu ja kiukuei xna ka nuu tatnuni ia Dios saa in in maa ni. ³² Chi ni kii Juan nuu maa ni, te ni kaxtno'o de ichi ndaa, nagua kuini ia Dios, te tu ni ka kandija ni.

Su tee ka xtutu xu'un impuestu vi ña'a ka xiko maa, chi ni ka kandija. Su maa ni, chi visi ka ndia'a ni ya'a, te tu ka ndatna'u ini ni ja naxa vi kandija ni.

Ni ka'an jioni'i Jesús ja ja'a tee kue'e ndeva'a

³³ 'Vi konini ni na ka'an san inka tno'o jioni'i. Ni oo in tee neva'a ñunde'i, te ni xtee de tnu uva de, te ni jasi de tnu vi ni sava'a de in nuu koku'ni de nduxi uva de, te ni sa'a de in ve'e sukun nuu vi koxnee sukun ñayiu, nagua kuu vi kokotoi ndi'i ja neva'a de, te ni jiña'a nuu de ñunde'i de nuu sava tee ja vi kokutu de, te vi tniuya'u de ñunde'i yun, te ni kee de kua'an jika de. ³⁴ Te nuu ni kuyatni kiuu ja ndututu uva yun, te ni tetniuu de tee ka jinokuechi nuu de ja vi nuki'in tee yun uva ja ndani'i maa de nuu tee ka jitu ñunde'i yun. ³⁵ Su tee ka jitu ñunde'i yun, chi ni ka tni de tee ka jinokuechi yun, te in de ni ka kani de, te inka de ni ka ja'ni de, te inka de ni ka kuun ña de yuu. ³⁶ Yun te ni tetniuu tuku de kua'a ka tee ka jinokuechi nuu de saa jaxtnañu'u, te inuu ni ka sa'a ña de.

³⁷ 'Te sandi'i, te ni tetniuu de se'e de, chi ni ndakani ini de: "Vi konee yiñu'u de nuu seyio".

³⁸ Su tee ka jitu nuu ñunde'i yun, chi nuu ni ka jini de seyii tee xiin uva yun, te ni ka ndatno'o tna'a de: "Suchi ya'a kuu suchi sa'a jajin uva ya'a. Na ki'inkueio te vi ka'nio jin, te na vi sa'a jajin mao uva ya'a", ka kachi de. ³⁹ Te ni ka kakuiko ña de jin, te ni ka kene'e ña de yu'u nuu oo uva yun, te ni ka ja'ni ña de —jiña'a ya.

⁴⁰ Yun te jikan tno'o ña ya:

—Te nuu na ndii maa jito'o uva yun, ¿naxa sa'a ña de jin tee ka jitu yun? —jiña'a ya.

⁴¹ Yun te ka jiña'a de:

—Ni ma kunda'u ini ña de, chi ka'ni ña de jin tee kue'e ndeva'a yun, te kuña'a nuu de ñunde'i de yun nuu sava ka tee ja vi kutu de, te vi ndakuña'a de uva ja kokuu kuenta maa de, nagua yoo kee maa ti —ka jiña'a de.

⁴² Te jiña'a Jesús:

—¿A tu ka ka'u sa'un ni nuu tutu ii nuu ka'an sua'a:

Kava ja ni ka skexiko tee ka sa'a ve'e,
ni nduu kava ka'nu ja yituu skina ve'e,
te maa Jito'o Dios ni sa'a yun,
te vi ka sa'u kuii kuiti inio ka ndia'o?
Kachi tutu ii.

⁴³ Te yun guaa ka'an san ja ndakindee ia Dios nuu tatnuni ya nuu ni, te kuña'a ya nuu ñayiu ja vi satniui nagua kuini maa ya. ⁴⁴ Te na ñayiu kanakau siki kava yun, te vi kuechi kueli. Te na ñayiu xiin siki kanakau kava yun, te vi sa'a yuchi ña —jiña'a Jesús.

⁴⁵ Te nuu ka onini tee ka kuu nija'nu nuu sutu vi tee ka kuu fariseo ja ka'an jioni'i ya, te ni ka jinkui'nu ini de ja siki maa de ka'an ya. ⁴⁶ Su nuu ni ka nduku de naxa vi kakuiko ña de, te ni ka yu'u de ja vi kiti ini ñayiu ñuu nuu de, chi ka kandijai ja in tee ndakani tno'o maa ia Dios kuu ya.

22

Ni ka'an jioni'ni Jesús ja ja'a viko tnanda'a

¹ Yun te ni ka'an tuku Jesús inka jichi tno'o jioni'ni, te jiña'a ya:

² —Nuu tatnuni ia Dios ndee andivi kuu inuu jin in rey ja ni sa'a de in viko ja tnanda'a seyii de. ³ Te ni tetniuu de tee ka jinokuechi nuu de ja vi junkuaka de ñayiu ni kana maa de ja vi koo nuu viko yun, su tu ni ka kuini ñayiu yun ja ki'inkuei. ⁴ Yun te ni tetniuu tuku de sava ka tee ka jinokuechi nuu de, te jiña'a de: “Kua'ankuei te vi kuña'a ron nuu ñayiu ni ka kana rin ja vi koo nuu viko ya'a: Ne'ekuei ni, chi ja ni sava'a san ndei, te ni tatnuni san ni ka ja'ni isndiki vi kiti inu ndatnu ka, te ndi'i ja oo tua'a. Te yun guaa ne'ekuei ni viko tnanda'a ya'a, vi kuña'a ron”, jiña'a de. ⁵ Su tu ni ka chikuenta ña ñayiu yun. Te savai kua'an nuu jitui vi savai kua'an nuu xikoi. ⁶ Te sava kai, ni ka kakuiko ña jin tee ka jinokuechi yun, te ndeva'a ndetnuni ni ka sa'a ñai vi ndee ni ka ja'ni ñai. ⁷ Su nuu ni jini tee kuu rey yun, te ni kiti ini ndeva'a de. Te ni tetniuu de soldado de ja ni ka ja'ni de ñayiu ka ja'ni ndiyi yun vi ni ka teñu'u de ñuu yun. ⁸ Yun te jiña'a de nuu tee ka jinokuechi nuu de: “Vi ja ndaa ja ndi'i ja oo tua'a ja koo viko tnanda'a ya'a, su tu ka oo tu ka ndaa ñayiu ni kana rin yun ja kikuei. ⁹ Su kua'ankuei taka ichi na'nu, te vi kana ron nani kuu ni ñayiu vi jinkuntna'a jin ron na kikuei viko tnanda'a ya'a”, jiña'a de. ¹⁰ Yun te ni kekuei tee ka jinokuechi yun kua'ankuei de taka ichi, te ni ka xtutu de ndi'i ñayiu va'a vi ñayiu kue'e ja ni ka jinkuntna'a jin de, te ni ka chitu ñayiu ve'e viko yun.

¹¹ 'Yun te ni ndiuu tee kuu rey yun ja kondia'a

de ñayiu ka oo viko yun, te ni jini de in tee ja tu ni'nu de sa'un viko tnanda'a yun. ¹² Te jiña'a de: “Amigo, ¿naxa ni kiuu ni ya'a ja tu na sa'un viko tnanda'a ni'nu ni?”, jiña'a de. Te tu ni ka'an sa'un ni tee yun. ¹³ Yun te jiña'a tee kuu rey yun nuu tee ka jinokuechi yun: “Vi ku'ni nda'a de vi si'in de, te vi sia'a de ndee ye'e nuu nee yun, te yun na konda'i kokana maa de vi na ndaka'ñi no'o de”, jiña'a rey. ¹⁴ Chi kua'a ñayiu kana ia Dios, su joo ni ñayiu kaji ya —jiña'a Jesús.

Ni ka jikan tno'o de Jesús ja ja'a xu'un impuesto

¹⁵ Yun te kua'ankuei tee ka kuu fariseo yun, te ni ka ndatno'o tna'a de naxa vi sa'a de ja kanakau Jesús jin tno'o ka'an ya ja vi xtavi kuechi ña de. ¹⁶ Te ni ka tetniuu de tee ka skua'a jin de vi tee ka yinduu nuu Herodes, te ka jiña'a tee yun nuu Jesús:

—Mastru, ka jini san ja tee ka'an ndaa kuu ni, chi kaxtno'o ndaa ni ichi ia Dios, te tu ndi'ni ni nagua ka ka'an ñayiu, chi tu ndia'a ni naxa ka oo ka ndaa ñayiu, chi inuu ni kuu ndi'i ñayiu nuu maa ni. ¹⁷ Te na kachi tna ni, ¿a vatuka kuu ja vi kuña'a san xu'un impuesto nuu César, tee tatnuni ñuu Roma, axi ña'a? —ka jiña'a de.

¹⁸ Su Jesús, chi ja ni jini ya ja masu ka ndakani va'a ini de, te jiña'a ya:

—Se'e ndijani ini, ¿nau ja ka ki'in vijin ña ni?
¹⁹ Vi xne'e ni in xu'un ja jinkunya'u ja impuesto —jiña'a ya.

Te ni ka jiña'a de in xu'un kaa nuu ya. ²⁰ Te jiña'a ya:

—¿Na in xiin yunuu kuu ja ndee ya'a, vi na xiin sivi kuu ja yoso ya'a? —jiña'a ya.

²¹ Te ka jiña'a de:

—Yunuu César, tee tatnuni ñuu Roma kuu.

Yun te jiña'a ya:

—Nuu saa te vi kuña'a ni nuu César nagua kuu kuenta maa César, te nuu ia Dios ja kuu kuenta maa ya.

²² Te nuu ni ka onini de ja siun jiña'a ya, te vi ni ka sa'u kuii kuiti ini de. Te ni ka xndoo ña de jin ya, te kua'ankuei de.

Ni ka jikan tno'o de Jesús ja ja'a ja ndateku ndiyi

²³ Te vi maa kiuu yun, ni jinokuei tee ka kuu saduceo nuu oo Jesús. Te tee yun, chi tu ka kandija de ja vi ndateku ndiyi, te ni ka jikan tno'o de ya, ²⁴ te ka jiña'a de:

—Mastru, ni ka'an Moisés ja nuu na in tee oo ñasi'i na kuu, te tu na se'e de oo jin ña, kuini ja ñani de ndatnanda'a jin ñasi'i de, nagua ja koo se'e ña jin tee yun, te nukuiin nuu tniuu ndi ñani de ni ji'i yun. ²⁵ Nuu saa te ni ka oo uja ñani ne'u san. Te tee xtnañu'u yun ni tnanda'a de jin ñasi'i de, te ni ji'i de, su tu na se'e de ni oo jin ña, te ni xndendoo de ñasi'i de nuu ñani kuu uu de. ²⁶ Te suni saa ni ndo'o tee kuu uu yun vi tee kuu uni vi guaa ndee ni kenta ndi uja de. ²⁷ Te nuu ni ndi'i de ni ka ji'i, te suni ni ji'i ñasi'i yun. ²⁸ Su nuu vi ndateku ndiyi yun, ¿ndee de kuu ja kondeka ña ja siun vi ndi uja de ni ka tnanda'a jin ña? —ka jiña'a de.

²⁹ Yun te jiña'a Jesús:

—Masu vatuka ka ka'an ni, chi tu ka jinkui'nu ini ni naxa ka'an nuu tutu ii, te ni jaka'nu sa'a ia Dios. ³⁰ Chi nuu vi ndateku ndiyi, ma vi kuaka tna'i, ni ma vi kuña'i se'i ja vi tnanda'i, chi vi kokui na kuinio ia ka jinokuechi nuu maa Dios oo ndee andivi. ³¹ Su ja ka ka'on ja vi ndateku ndiyi, ɔa tu ka ka'u ni nuu tutu ii naxa ka'an ia Dios nuu jiña'a ya: ³² “Maa rin kuu Dios Abraham vi Dios Isaac vi Dios Jacob”? Chi ia Dios, masu Dios ñayiu ka ji'i kuu ya, chi ia Dios ñayiu ka tekui kuu ya —jiña'a ya.

³³ Te nuu ni ka onini ñayiu yun, te ni ka sa'u kuii kuiti ini tno'o kaxtno'o ya.

Ya'a kuu tno'o ka'nu ka ja tatnuni ia Dios

³⁴ Yun te nuu ni ka jini tee ka kuu fariseo ja ni skasi yu'u ya tee ka kuu saduceo, te ni ka ndututu de ja ni ka ndatno'o tna'a de. ³⁵ Te ne'u de ni kee in tee kaxtno'o Ley, te jikan tno'o vijin ña de jin ya, chi kuini de ja koto tnuni ña de, te jiña'a de:

³⁶ —Mastru, ɔndee tno'o kuu tno'o ka'nu ka ja tatnuni nuu tutu Ley? —jiña'a de.

³⁷ Te jiña'a Jesús:

—“Kutoo ni Jito'o Dios jin ndi'i ndee ini ndee anu ni vi jin ndi'i jajintnuni ni”. ³⁸ Te tno'o ya'a kuu tno'o xtnañu'u vi tno'o ka'nu ka ja tatnuni nuu tutu Ley. ³⁹ Te tno'o kuu uu, chi vi kintna'a inuu ni, te ka'an: “Ka'an too ni in ñani in tna'a ni nagua kutoo ni maa ni”. ⁴⁰ Chi nuu ndi nduu tno'o tatnuni ya'a ni kekuei ndi'i tno'o yoso nuu Ley Moisés vi tno'o ja ni ka kaxtno'o tee ni ka ndakani tno'o ia Dios ndee jana'a —jiña'a ya.

Ndikin tata David kuu Kristu

⁴¹ Te vi nini ka oo tutu ka tee ka kuu fariseo yun, te ni jikan tno'o ña Jesús, ⁴² te jiña'a ya:

—¿Naxa ka ndakani tna ini ni jin Kristu? ¿Na xiin ndikin tata kuu? —jiña'a ya.

Te ka jiña'a de:

—Ndikin tata ndee David kuu.

⁴³ Yun te jiña'a ya:

—Nuu saa te ¿naxa kuu ja David ni xnani de Jito'o de ni sa'a Espíritu ia Dios? Chi ni ka'an David:

⁴⁴ Ni ka'an Jito'o Dios nuu Jito'o san:

“Junkoo ichi nda'a kua'a rin

vi guaa ndee na sa'a rin ja ka ka'an u'u ña jin ron ndee chii ja'a ron”, kachi ia Dios,

ni tee David sua'a. ⁴⁵ ¿Te naxa kuu kokuu ndikin tata ña David jin ia ni tetniuu Dios nuu ja David xnani ña Jito'o de? —jiña'a ya.

⁴⁶ Te ni in de, ña ni ka ni'i ka de ni in tno'o ja vi ka'an de. Te ndee kiuu yun ni in ka de ña ni ka kundee ini de ja vi kakan tno'o ka ña de jin ya.

23

Ni ka'an kuechi Jesús siki tee ka kuu fariseo vi tee ka kaxtno'o Ley Moisés

¹ Yun te ni ka'an Jesús jin ñayiu vi tee ka skua'a jin ya, te jiña'a ya:

² —Tee ka kaxtno'o Ley vi tee ka kuu fariseo ka kuu tee ka netniuu ja ka kaxtno'o de naxa ka jinkui'nu ini de nuu Ley ni tee Moisés. ³ Nuú saa te vi kuantno'o ni tno'o ka ka'an de, te vi sa'a ni ndi'i nagua ka kaxtno'o de. Su ma vi sa'a ni nagua ka sa'a de, chi ka ka'an de, su tu

ka skunkuu de ja vi sa'a de. ⁴ Chi jin tno'o ka kaxtno'o de ka ju'ni de in javee, ja vijin kuu ja vi skunkuu ñayiu. Te ka sonee de nuu soko ñayiu, te maa de, chi vini in xinda'a de tu ka kuini de ja vi skanda de ja vi skunkuu de tno'o ka kaxtno'o de. ⁵ Te ndi'i ka sa'a de nagua ja na vi kuni ñayiu, chi ka sa'a na'nu ka de jatnu nuu ka ñu'u tutu ii ka ndee tnee de vi sukun nda'a de, te suni ka sa'a nani ka de tivolo yua'a yu'u sa'un de saa sava ka ñayiu nuu ka ndakuatu de. ⁶ Te ka kutoo de vi jinkoo de nuu tei yiñu'u ka nuu ka jaa de xtaa vi nuu tei yiñu'u ka ini ve'e ii sinagoga. ⁷ Te ka junkuaan ini de ja vi ka'an yiñu'u ñayiu nuu ka ndakan tno'o ñai jin de nuu ya'u, te na vi xnani ñai mastru.

⁸ 'Su maa ni, ma vi kondioo ini ni ja vi xnani ña ñayiu jin ni mastru, chi ndi'i ni ka kuu ñani, te invaa ni mastru ka neva'a ni, te suu ya kuu Kristu. ⁹ Te ma vi xnani ni "tata yua san" ni in tee ñuyiu ya'a, chi invaa ni ia kuu tata yua, te suu ya oo ndee andivi. ¹⁰ Ni ma vi nduku ni ja vi sa'a na'nu ña ñayiu ja vi kokuu ni mastru, chi invaa ya kuu ka'nu, te suu ya kuu Kristu. ¹¹ Te na in kokuu ka'nu ne'u ni, te na kokunukuechi de nuu sava ka ni. ¹² Chi na in sa'a ka'nu maa, te kokuu lule. Te na in sa'a lule maa, te kokuu ka'nu —jiña'a ya.

Nda'u ni ka tee ka kaxtno'o Ley Moisés vi tee ka kuu fariseo

¹³ 'iSu nda'u ni ka maa ni, tee ka kaxtno'o Ley vi tee ka kuu fariseo, se'e ndijani ini! Chi ka jasi ni ichi ja kiukuei ñayiu nuu tatnuni ia Dios

andivi, te vini maa ni, tu kiukuei ni, te ni tu ka jandetu ni ja kiukuei ñayiu ka nduku ja kiukuei.

¹⁴ 'iNda'u ni ka maa ni, tee ka kaxtno'o Ley vi tee ka kuu fariseo, se'e ndijani ini! Chi ka kindee ni ve'e ña'a ni ka ndonda'u, te vi ja ma vi kuni ñayiu, te kani ndeva'a ka ndakuatu ni. Te yun guaa kua'a ka tnundo'o kii siki ni.

¹⁵ 'iNda'u ni ka maa ni, tee ka kaxtno'o Ley vi tee ka kuu fariseo, se'e ndijani ini! Chi ka jiondita ni nuu mar vi nuu ñu'u yichi, ka nduku ni ñayiu vi kandija ña. Te nuu ka kandijai tno'o ka kaxtno'o ni, te ka sa'a ni ja ñayiu yun vi ndee uu jichi kua'a ka tnundo'o kii siki nuu andeya, saa maa ni ja ka kaxtno'o ni.

¹⁶ 'iNda'u ni ka ni, chi tee kuaa ka kuu ni nuu ñayiu ka ndikin ña! Chi ka ka'an ni: "Nuu ja na in ñayiu kee yu'u nuu veñu'u ka'nu, te masu nagua kuu, su nuu ja na in kee yu'u nuu oro oo veñu'u yun, te kanuu ja skunkui". ¹⁷ ¡Tee vasa vi tee kuaa ka kuu ni! Chi ¿ndee ja kuu ka'nu ka, a oro axi veñu'u ja sa'a ii oro yun? ¹⁸ Te suni ka ka'an ni: "Nuu na in ñayiu kee yu'u nuu altar, te masu nagua kuu, su nuu ja na in kee yu'u nuu ja ni ka soko ja yoxnee nuu altar yun, te kanuu ja skunkui". ¹⁹ ¡Tee vasa vi tee kuaa ka kuu ni! Chi ¿ndee ja kuu ka'nu ka, a ja ni soko axi altar ja sa'a ii ja ni soko yun? ²⁰ Chi na ñayiu kee yu'u nuu altar, te masu maintno'o nuu altar yun kee yu'i, chi nuu ndi'i ja ndondoso yun. ²¹ Te na in kee yu'u nuu veñu'u ka'nu, te masu maintno'o nuu veñu'u kee yu'i, chi suni nuu Dios, ia oo ini veñu'u yun. ²² Te na in kee yu'u andivi, te kee

yu'i nuu mesa nuu tatnuni ia Dios vi ndee nuu maa ia Dios ja nukoo ya nuu mesa yun.

²³ 'iNda'u ni ka maa ni, tee ka kaxtno'o Ley vi tee ka kuu fariseo, se'e ndijani ini! Chi ka sa'a siin ni uxi ja ciento menta vi anís vi cominu, te ka soko ni nuu ia Dios. Su ka xndoo ni jaka'nu ka nuu Ley ja vi sa'a ndaa ni, te vi kunda'u ini ni ñayiu, te vi kandija ni. Ya'a kuu ja kanuu ka ja vi sa'a ni, te suni maa vi xndoo ni ja vi soko ni. ²⁴ ;Tee kuua ja ka ndikin ña ñayiu ka kuu ni, chi ka skunkuu ni in ja luluu, te ka xndoo ni tniuu ka'nu, na kuinio ja ka sijin ni chiukun kueli, te ka koko ni cameyu!

²⁵ 'iNda'u ni ka maa ni, tee ka kaxtno'o Ley vi tee ka kuu fariseo, se'e ndijani ini! Chi ka kuu ni na kuinio in vasu vi ko'o ja ka ndakate ni yata juera, te anu ni, chi ka oo chitu jin jakui'na vi jane'e jayichi. ²⁶ ;Tee kuua ka kuu maa ni, tee ka kuu fariseo! Vi ndakate ni xna ka ini vasu vi ini ko'o, nagua ja saa ni na koo vii yata juera.

²⁷ 'iNda'u ni ka maa ni, tee ka kaxtno'o Ley vi tee ka kuu fariseo, se'e ndijani ini! Chi ka kuu ni na kuinio ve'e ndiyi ja yayaa ichi yata juera, te luu ndeva'a kaa, su ichi ini, chi ñu'u chitu jin yiki ndiyi vi ndi'i jane'e jayichi. ²⁸ Te suni saa ni ka kuu maa ni, chi ka xne'e ni maa ni ja tee ndaa ka kuu ni, su ndee ini anu ni ka xnda'u ni ñayiu vi ka ndakani kue'e ini ni.

²⁹ 'iNda'u ni ka maa ni, tee ka kaxtno'o Ley vi tee ka kuu fariseo, se'e ndijani ini! Chi ka sa'a ni ve'e nuu ka yiyu'u tee ni ka ndakani tno'o ia Dios ndee jana'a, vi ka ndasa'a kutu ni yu'u ñaña tee ni ka sa'a ndaa. ³⁰ Te ka ka'an ni: "Nuu sua'a

te ni ka oo yoon kiuu ni ka oteku ndi yuao ndee ama ka, chi ma vi chituo de ja vi ka'nio tee ni ka ndakani tno'o ia Dios ndee jana'a", ka kachi ni. ³¹ Te jin tno'o ka ka'an ni maa ni, ka ndakani ni siki ni ja se'e tee ni ka ja'ni tee ni ka ndakani tno'o ia Dios ndee jana'a ka kuu ni. ³² Nu u saa te vi xndi'i ni vi sa'a ni jakue'e ni ka jinkondee jin ndi yua ni.

³³ 'iSe'e koo vi tatatno'o koo ka kuu ni! ¿Naxa kuu vi kaku ni'nu ni nuu tnundo'o oo nuu andeya? ³⁴ Te yun guaa sein, chi tetniuu san tee vi ndakani tno'o ia Dios vi tee ndichi vi tee vi kaxtno'o Ley nuu ndi'i ni. Su sava de vi ka'ni ni; te sava de, vi katakaa ni nuu nda'a cruz; te sava de vi kani ni ini ve'e ii sinagoga; te sava de vi kunu yu'u, te vi sondikin ni de ñuu ñuu. ³⁵ Te yun guaa siki ndi'i maa ni nanakau kuechi ja ni ka ja'ni ndi tata ni ñayiu tu na inu kuechi. Ni ka keja'a de ni ka ja'ni de ndee Abel, tee ndaa, vi guaa ndee Zacarías, se'e Berequías, tee ni ka ja'ni de ne'u altar jin veñu'u. ³⁶ Te ka'an ndaa ndija san ja ndi'i kuechi ya'a nanakau siki ñayiu ka oo kiuu vitna —jiña'a ya.

Ni kusuchi ndeva'a ini Jesús ja ja'a ñuu Jerusalén

³⁷ Yun te ni ka'an Jesús jin ñuu Jerusalén:

—Jerusalén, Jerusalén, roon ja ja'ni ron tee ka ndakani tno'o ia Dios vi kani yuu ron tee ni tetniuu ya, ¡nasaa jichi ni kuini rin ja ndaxtutu rin se'e ron na kuinio chiuun ja ndachindijin ti se'e kueli ti, su tu ni kuini ron! ³⁸ Su kona'a ron ja kendoo nda'u kendoo kee ve'e ron. ³⁹ Chi ka'an ndaa ndija rin ja ndee vitna, te ma vi kuni uun

ka ña ron vi guaa ndee na kenta kiuu vi kachi ñayiu: “iNa ta'u na ndetu ia vaji jin jaka'nu maa Jito'o Dios ja kotatnuni ya!”, vi kachi —jiña'a ya.

24

Ni kaxtno'o Jesús ja naa veñu'u ka'nu

¹ Yun te nuu ni ndee Jesús veñu'u ka'nu yun, te nini jika ya kua'an ya, te ni ka kuyatni tee ka skua'a jin ya. Te ni ka xne'e de ndi'i naxa oo veñu'u ka'nu yun. ² Te jiña'a ya:

—Ndi'i ja ka ndia'a ni ya'a, ka'an ndaa ndija san, jaya'a, chi ma kendoo ni in kava siki inka kava, chi ndi'i tnani —jiña'a ya.

Seña ya'a koo nuu kuyatni ja naa ñuyiu

³ Yun te kua'ankuei ya yuku Olivos, te nuu ni jinkoo ya, te ni jinokuei tee ka skua'a jin ya, te ni ka jikan tno'o siin ña de jin ya, te ka jiña'a de:

—Kaxtno'o ni na kiuu skunkuu ndi'i tno'o ni ka'an ni ya'a, vi nagua kokuu seña nuu kuyatni kiuu ja ndii ni vi nuu naa ndi'i ñuyiu ya'a —ka jiña'a de.

⁴ Yun te jiña'a Jesús:

—Vi koto gua'a ni maa ni ja tu na in xnda'u ña jin ni. ⁵ Chi kikuei kua'a tee jin sivi san, te vi kachi de: “Maa san kuu Kristu, ia ni tetniuu Dios”, te vi xnda'u de kua'a ñayiu. ⁶ Te vi konini ni ka ka'an ja ka jaxin tna'a ñayiu, vi ya'a yun vi ka'an ja vi kaxin tna'a. Su vi koto ni maa ni ja ma vi yu'u ni, chi nini kuu ja saa kokuu. Su masu yun kuu ja naa ñuyiu. ⁷ Chi vi ndakoo ñuu na'nu ja vi kaxin tna'a jin sava ka ñuu na'nu. Te suni tee netniuu vi kaxin tna'a de jin sava ka

tee ka netniuu. Te koo kue'e xeen vi tnama vi ñutnaa taka ñuu. ⁸ Te ndi'i ya'a kuu ja vi inka ni jinkondee tnundo'o.

⁹ 'Yun te vi xtuu ña ñayiu jin ni ja vi ndeva'a ndetnuni vi sa'a ñai, te vi ka'ni ñai, te vi kuni u'u ña ndi'i ñayiu ja ja'a sein. ¹⁰ Te kiuu yun, chi kua'a ñayiu ka kandija vi ndajiokuiin, te vi ndaxtuu tna'a in in mai nuu tee netniuu, vi suni vi ndakuni u'u tna'i. ¹¹ Te kua'a tee tno'o vi ndakoo vi kachi ja tee ka ndakani tno'o ia Dios ka kuu de, te vi xnda'u de kua'a ñayiu. ¹² Te kaya kua'a ndeva'a jakue'e, te kua'a ñayiu ma vi ka'an nda'u tna'a kai. ¹³ Su na ñayiu oo yutnu guaa ndee kiuu sandi'i, te sui kuu ja kaku ni'nu. ¹⁴ Te kutenuu tno'o va'a naxa tatnuni ia Dios ninii ñuyiu ya'a, nagua ja ndi'i ñayiu na vi kuni, yun te saa ndi'i ñuyiu.

¹⁵ 'Te yun guaa nuu na vi kuni ni ini veñu'u ka'nu Jerusalén ja ka sa'a de jane'e jayichi ja ndoo nda'u veñu'u yun nagua ni ka'an Daniel, tee ni ndakani tno'o ia Dios ndee jana'a. Na in ka'u, te na jinkui'nu ini. ¹⁶ Nu u saa te na ñayiu ka oo Judea na vi kunu yu'i ki'inkuei guaa ndee nuu yuku. ¹⁷ Te na in oo yata ve'e, te ma nui ja kene'i ndatniuu oo ini ve'e. ¹⁸ Te na in oo yuku nuu satniui, te ma ndiokuiin ja nuki'in sa'uin. ¹⁹ Su jnda'u ni ka ña'a ka ñu'u lulu vi ña'a ka jaxin se'e kiuu yun! ²⁰ Vi ndakuatu ni nuu ia Dios ja kiuu vi kunu yu'u ni yun, ma kokuu in yoo kuun yua'a ni in kiuu ndatatu. ²¹ Chi kiuu yun koo kua'a ndeva'a tnundo'o ja ni tu na in jini ndee nuu ni jinkoo ñuyiu vi guaa ndee kiuu vitna, te ni ma koo sa'un ka. ²² Su kiuu kii tnundo'o yun,

chi sa'a ia Dios ja joo ni kiuu kokuu, chi nuu ja masu saa sa'a ya, te tu na in kaku ni'nu. Su ja ja'a ñayiu ni kaji ya kuu ja joo ni kiuu kokuu.

²³ 'Su kiuu yun nuu ja ndee ñayiu ka'an: "Vi kondia'a ni, chi ya'a oo Kristu", axi "Yun oo Kristu", te ma vi kandija ni. ²⁴ Chi vi ndakoo tee tno'o vi kachi ja Kristu ka kuu, vi tee tno'o vi kachi ja tee ka ndakani tno'o ia Dios ka kuu, te vi sa'a de kua'a jana'nu vi javii, nagua ja vi xnda'u de ñayiu. Te nuu ja kuu, chi vi guaa ndee ñayiu ni kaji maa ia Dios vi xnda'u de. ²⁵ Te ja kaxtno'o san ndee vitna nagua ja vi kokuni ni naxa kokuu. ²⁶ Te yun guaa nuu ja ka ka'an ñayiu: "Vi kondia'a ni ya, chi nuu ñu'u te'a yun oo ya", te ma ki'inkuei ni. Axi vi kachi ñayiu: "Vi kondia'a ni ya, chi ini ve'e ya oyuu ya", te ma vi kandija ni. ²⁷ Chi vi kuni ndi'i ñayiu kiuu ndii sein ja kuu san Se'e Teyii, chi kokuu na kuinio nuu ye'e kani tajan ichi kana nikandii, te ye'e ichi nuu makee. ²⁸ Chi vini kunio ndee ni nuu ni kuu ja nduei kiti ni ji'i, chi yun ka kututu chioko lasanko.

Kaxtno'o Jesús naxa kokuu nuu ndii ya

²⁹ 'Su nuu ya'a kunu kiuu tnundo'o yun, te kune nuu nikandii vi ma ye'e ka yoo, te junkuei kimi ka oo andivi vi kisi jandakui oo andivi. ³⁰ Te yun vi kuni ñayiu seña ndee andivi ja mandii sein ja kuu san Se'e Teyii. Te taka ñayiu ñuyiu vi kusuchi ini, te vi nda'i vi kana nuu vi kuni ña jin sein ja kuu san Se'e Teyii, ja mandii san nuu viko ndee andivi jin jaka'nu vi jaye'e tajan. ³¹ Te tetniuu san ia ka jinokuechi nuu maa Dios nuu

vi xnda'i jajaa ya trompeta ndee ndi kuun lado ñuyiu ja vi ndaxtutu ya ñayiu ni kaji ia Dios, te vi ndee in lado nuu jinkituu andivi jin ndee inka lado.

³² 'Vi kutua'a ni tno'o jioni'i ka'an san jin tnu tichi iuu. Nuu jinkondee nduyute tnu, te ndata'u nda'a kueli tnu, yun kuu ja ka jini ni ja ni kuyatni yoo i'ni. ³³ Te suni nuu ni ka jini ni ndi'i tno'o ya'a, te vi jinkui'nu ini ni ja ja oo yatni san yuye'e ja ndii san. ³⁴ Te ka'an ndaa san ja ndi'i tno'o ya'a skunkuu nuu ñayiu vi tna'a tnundo'o ya'a ama ka ja vi kui. ³⁵ Ñuyiu ya'a vi andivi, chi ja naa ni kuu. Su tno'o ka'an san, ma naa, chi ndi'i skunkuu.

³⁶ 'Su ja kiuu vi ore ja ndii san, tu na in jini, ni ia ka jinokuechi nuu maa Dios ja ka oo ndee andivi, te ni maa san ja kuu san Se'e ia Dios, tu jini san, chi maintno'o maa Tata Dios guaa jini ya.

³⁷ 'Su nagua ni kuu kiuu nuu ni oo Noé, saa kokuu kiuu ja ndajiokuiin sein ja kuu san Se'e Teyii. ³⁸ Chi kiuu chia'an ka ja ndaa ndute ñuyiu, ka jaa ka ji'i ñayiu, vi ka jaka tna'i vi ka xtnanda'i se'i guaa ndee kiuu nuu ni kiukuei Noé ini arca. ³⁹ Te tu ni ka kandija ñayiu ja kuun sau xeen vi guaa ndee nuu ni ndaa ndute yun, te ni jiso ña jin ndi'i. Te suni saa ni kokuu nuu ndajiokuiin Se'e Teyii ñuyiu ya'a. ⁴⁰ Te kiuu saa vi koo uu tee nuu ka satniuu de, te in de ndakuaka ña ya, te inka de kendoo. ⁴¹ Uu ñasi'i ka ndiko in ni nuu molinu, te in ña ndakuaka ña ya, te inka ña kendoo.

⁴² 'Nuu saa te vi ku'un ini ni, chi tu ka jini ni na ore kuu ja ndii Jito'o ni. ⁴³ Su vi kuni ni ya'a, nuu ja in tee xiin ve'e ja jini de na ore kii kui'na, te kondito de, ma kuandetú de ja kiuu kui'na yun ja su'u ndatniuu ve'e de. ⁴⁴ Te yun guaa suni vi kotua'a maa ni, chi ndii Se'e Teyii ore ja tu ka nee tu ka kuu ini ni.

Ni ka'an jioni'i Jesús ja ja'a uu tee ka jinokuechi

⁴⁵ '¿Ndee tee kuu tee jinokuechi ndaa vi jinkui'nu gua'a ini de ja ni chitniuu ña jito'o de ja kokoto de ñayiu ve'e tee yun, nagua ja kuña'a de ja vi kaa sava ka tee ka jinokuechi yun ore ka kokin de? ⁴⁶ Na ta'u na ndetu tee jinokuechi yun ja nuu ndii jito'o de, te nuku'un ña de ja skunkuú gua'a de ndi'i tniuu ni tekú tniuu de. ⁴⁷ Chi ka'an ndaa san ja chitniuu ña jito'o de yun ja suu de kotatnuni nuu ndi'i ja neva'a tee yun. ⁴⁸ Su nuu ja tee kue'e kuu tee jinokuechi yun, te ndakani ini de jin anu de: "Ma ndajiokuiin yachi jito'o", ⁴⁹ te jinkondee de kani de sava ka tee ka jinokuechi yun, te kaa de vi ko'o de jin tee ka jini yun. ⁵⁰ Te vi sanaa ni, te ndajino jito'o de kiuu tu nee tu kuu ini de vi ore ja tu jini de. ⁵¹ Te kani ndeva'a ña tee yun, te tnaa ña de nuu vi tniuya'u tee kue'e yun yika kuechi de jin tee inu jani ini. Te yun vi konda'i vi kokana de, te vi ndaka'ñi no'o de.

25

Ni ka'an jioni'i Jesús ja ja'a uxi suchi si'i kuechi

¹ Yun te jiña'a Jesús:

—Nuu tatnuni ia Dios ndee andivi kokuu inuu jin uxi suchi si'i kuechi ja ni ka ki'in lámpara, te kua'ankuei ja mavinutna'i jin in suchi yii tnanda'a. ² Te u'in ka kuu suchi ka ndakaji, te u'in ka kuu suchi vasa. ³ Te suchi vasa yun ni ka ki'in lámpara, su tu ni ka yinda'i texe'en olivo ja vi ndachitui lámparai. ⁴ Te suchi ka ndakaji yun, chi ni ka ki'in lámpara vi tindo'o nuu ñu'u texe'en olivo ja vi ndachitui lámparai. ⁵ Te ja siun ni kukuee suchi yii tnanda'a yun, te ni kii ñua'na nui, te ndi'i ni ka kixin. ⁶ Su nuu sau ñuu jakuaa, te ni ka onini ja ka kana jaa: “Ya'a vaji suchi tnanda'a, te vi ndakoo, vi nutna'a ron jin”. ⁷ Yun te ka ndakoo ndi'i suchi si'i kuechi yun, te ni ka ndasava'i lámparai. ⁸ Su yun te ka jiña'a ndi u'un suchi vasa yun nuu ndi u'un suchi ka ndakaji yun: “Vi taa joo texe'en olivo ron, na ndee nuu lámpara rin, chi nda'va, ka'an”, ka jiña'i. ⁹ Yun te ka jiña'a suchi ka ndakaji yun: “Ña'a, chi kana saa ma kenta vi kuantniuu maa rin vi ja vi kuantniuu ron. Te gua'a ka kua'ankuei nuu ka xiko, te vi kuaan ron ja vi kuantniuu maa ron”, ka jiña'i. ¹⁰ Su vi nini kua'ankuei suchi vasa yun ja vi kuain texe'en olivo, te ni ndenta ni suchi yii tnanda'a yun. Te suchi si'i ka otua'a yun, chi ni kiukuei ni jin suchi yii tnanda'a yun maa ve'e viko, te ni ndandesi ni ye'e yun. ¹¹ Te ndee nuu kuee ka saa ni jinokuei u'un ka suchi vasa yun, te ka jiña'i: “Jito'o san, ndakune ni ye'e na kiukuei san”, ka jiña'i. ¹² Yun te jiña'a tee tnanda'a yun: “Ka'an ndaa ndija rin ja tu jini ña rin”, jiña'a de.

¹³ 'Yun kuu ja vi ku'un ini ni, chi tu ka jini ni

na kiuu vi na ore kuu ja ndii sein ja kuu san Se'e Teyii —jiña'a Jesús.

Ni ka'an jioni'i Jesús ja ja'a xu'un

¹⁴ 'Chi nuu tatnuni ia Dios ndee andivi kuu inuu jin in tee ja oo ja ki'in jika de inka ñuu. Te ama ka ja ki'in de, te ni kana de tee ka jinokuechi nuu de, te ni jiña'a de xu'un de ja vi satniuu jin tee yun.

¹⁵ 'Te nuu in de ni jiña'a de u'un mil xu'un kaa, te nuu inka de ni jiña'a de uu mil, te nuu inka de in mil, na kuu na kuu naxa kuu vi satniuu jin in in maa de. Yun te ni kee de kua'an jika de. ¹⁶ Te tee ni ni'i u'un mil xu'un kaa yun, ni satniuu de jin xu'un yun, te ni ndani'i de inka u'un mil se'e xu'un yun. ¹⁷ Suni saa ni ni sa'a tee ni ni'i uu mil xu'un kaa yun, te ni ndani'i de inka uu mil se'e xu'un yun. ¹⁸ Su tee ni ni'i in mil xu'un kaa yun, chi ni jate de nuu ñu'u, te ni chiyu'u de xu'un lamu de.

¹⁹ 'Su nuu ni ya'a kua'a kuia, te ni ndajiokuiin lamu tee ka jinokuechi yun, te ni ndakan tno'o ña de naxa ka kuu de jin xu'un yun. ²⁰ Yun te ni jino tee ni ni'i u'un mil xu'un kaa yun, te nee de inka u'un mil se'e xu'un yun, te jiña'a de: "Jito'o san, ya'a oo u'un mil xu'un kaa ja ni taa ni, te suni ya'a oo inka u'un mil se'e xu'un ja ni kundee san ja ja'a xu'un ni taa ni", jiña'a de. ²¹ Te jiña'a lamu de: "Vatuka, tee jinokuechi gua'a vi tee ndaa kuu ron. Te ja siun ni satniuu ndaa ron jin joo luluu ja ni taa rin nuu ron, te skuiso siki ña rin siki kua'a ka tniuu na'nu. Ne'e te kosii ini ron jin rin." ²² Yun te suni ni jino tee ni ni'i uu mil xu'un kaa, te nee de inka uu mil se'e xu'un yun,

te jiña'a de: “Jito'o san, ya'a oo uu mil xu'un kaa ja ni taa ni, te suni ya'a oo inka uu mil se'e xu'un ja ni kundee san ja ja'a xu'un ni taa ni”. ²³ Te jiña'a lamu de: “Vatuka, tee jinokuechi gua'a vi tee ndaa kuu ron. Te ja siun ni satniuu ndaa ron jin joo luluu ja ni taa rin nuu ron, te skuiso siki ña rin siki kua'a ka tniuu na'nu. Ne'e te kosii ini ron jin rin.” ²⁴ Yun te suni ni jino tee ni ni'i in mil xu'un kaa, te jiña'a de: “Jito'o san, ja jini san ja tee ndee ini kuu ni, chi ndaxtutu ni nuu tu ni jate ni, te kua'a ka ndakan ni saa ja ni jiña'a ni. ²⁵ Te yun kuu ja ni yu'u san, te ni ja'an san ni tayu'u san xu'un ni chii ñu'u, su ya'a oo nagua kuu xu'un maa ni”, jiña'a de. ²⁶ Yun te jiña'a lamu de: “Masu tee jinokuechi gua'a kuu ron, vi se'e tee ku'ndu. Nu u ja jini ron ja ru'un, chi ndaxtutu rin nuu tu jate rin, te kua'a ka ndakan rin saa ja jiña'a rin, ²⁷ te ¿nau ja tu ni jinsia'a ron xu'un rin nuu banku nagua ja kiuu ndajiokuiin rin, te ndani'i rin xu'un rin jin se'e nuu siun?”, jiña'a de. ²⁸ Yun te jiña'a lamu nuu sava ka tee ka jinokuechi yun: “Vi ndakindee xu'un jian, te vi kuña'a ron nuu tee neva'a uxi mil. ²⁹ Chi na in neva'a, te ndani'i ja koneva'a kua'a kai. Su na in tu nagua neva'a, te vi ndee joo luluu ja neva'i, te ndondee. ³⁰ Su tee tu jiniu'u jian, vi kene'e de ndee ye'e nuu nee juera, te yun na konda'i kokana de vi ndaka'ñi no'o de”, kachi lamu yun —jiña'a Jesús.

Ka'nde ndaa ia Dios kuechi ñayiu taka ñuu

³¹ Yun te jiña'a tuku ya:

—Nuu ndajiokuiin sein ja kuu san Se'e Teyii jin jaye'e tajan san, vi jin ndi'i ia ka jinokuechi nuu san, yun te junkoo san nuu ye'e tajan ja tatnuni san. ³² Te ndi'i ñayiu ñuyiu vi ndututu nuu san, te sa'a siin san jin in in nagua sa'a siin in tee jito kiti ja sa'a siin de ndikachi de vi ndixi'u de. ³³ Te sa'a siin san ñayiu gua'a ja ka kuu na kuinio ndikachi ichi nda'a kua'a san. Te sa'a siin san ñayiu kue'e ja ka kuu na kuinio ndixi'u ichi nda'a satni san. ³⁴ Te nuu kokuu san rey, kuña'a san nuu ñayiu ka oo ichi nda'a kua'a san: “Ne'ekuei ron ja ni sa'a vii sa'a va'a ña tata rin Dios, te kiukuei ron nuu tatnuni rin nuu ja oo tua'a guaa ndee nuu ni jinkoo ñuyiu ya'a. ³⁵ Chi ni okokin rin, te ni ka taa ron ja ni jaa rin; vi ni oyichi rin, te ni ka taa ron ndute ni ji'i rin. Ni jikanuu nda'u rin, te ni ka taa ron ve'e ron ni ndoo rin. ³⁶ Te ni ja'ni ña sa'un rin, te ni ka skuta'u ña ron. Ni oku'u rin, te ni ka jakoto ña ron. Ni oo rin vekaa, te suni ni ka jakoto ña ron.” ³⁷ Yun te vi ndakantno'o ña ñayiu ndaa yun: “Jito'o san, ¿na kiuu ni ka jini ña san kokin ni, te ni ka taa san ja ni jaa ni? ¿Vi na kiuu ni ka jini ña san ja yichi ni, te ni ka taa san ndute ni ji'i ni? ³⁸ ¿Axi na kiuu ni ka jini ña san ja jikanuu nda'u ni, te ni ka taa san ve'e san ni ndoo ni? ¿Axi na kiuu ni ja'ni ña sa'un jin ni, te ni ka skuta'u ña san? ³⁹ ¿Axi na kiuu ni ka jini san ja ku'u ni axi oo ni vekaa, te ni ka jakoto ña san?” ⁴⁰ Yun te kuña'a san nuu kokuu san rey: “Ka'an ndaa ndija rin ja nuu ni ka sa'a ron jin in in ñani rin, visi ñayiu nda'u ndeva'a ka kui, te ja ja'a maa rin ni ka sa'a ron”.

⁴¹ 'Yun te kuña'a san ja kuu san rey nuu ñayiu ka oo ichi nda'a satni san: "Vi kujioo nuu oo rin, roon ja ni ka ni'i ta'u ron, te ki'inkuei ron nuu ñu'u nuu vi kokai ron nikuii nikani, nuu oo tua'a ja ki'in Tachi jin tachi kueli ja ka jinokuechi nuu. ⁴² Chi ni okokin rin, su tu ni ka taa ron ja kaa rin. Te ni oyichi rin, su tu ni ka taa ron ndute ko'o rin. ⁴³ Te ni jikanuu nda'u rin, su tu ni ka taa ron ve'e ron ja ndoo rin. Vi ni ja'ni ña sa'un jin rin, su tu ni ka skuta'u ña ron. Te ni oku'u rin vi ni oo rin vekaa, su tu ni ka jakoto ña ron." ⁴⁴ Yun te suni vi kakan tno'o ña ñayiu yun: "Jito'o san, ¿na kiuu ni ka jini ña san ja kokin ni, axi yichi ni, axi jikanuu nda'u ni, axi ja'ni ña sa'un ni, axi ku'u ni, axi oo ni vekaa, te tu ni ka chituu ña san?" ⁴⁵ Yun te kuña'a san ja kuu san rey: "Ka'an ndaa ndija rin ja nuu tu ni ka sa'a ron siun jin in ñayiu ya'a, visi ñayiu nda'u ndeva'a kui, te suni tu ni ka sa'a ron siun ja ja'a maa rin", kuña'a san. ⁴⁶ Te ki'inkuei ñayiu yun nuu vi tniuya'ui nikuii nikani. Te ñayiu ndaa, vi ni'i ta'ui ja vi kotekui nikuii nikani —jiña'a Jesús.

26

Ni ka skaka tna'a de ja vi kakuiko de Jesús

¹ Yun te nuu ni ndi'i ni ka'an Jesús ndi'i tno'o ya'a, te jiña'a ya nuu tee ka skua'a jin ya:

² —Ja ka jini maa ni ja nuu uu ni ka kiuu, te koo viko pascua ñayiu ñuo, te vi xtuu ña ñayiu jin sein ja kuu san Se'e Teyii, te vi katakaa ña nuu nda'a cruz —jiña'a ya.

³ Yun te ni ka ndututu tee ka kuu nija'nu nuu sutu vi tee ka kaxtno'o Ley vi tee ka kuu nija'nu

nuu ñayiu ñuu Israel nuu oo ve'e tniuu sutu kuu nija'nu ka nani Caifás. ⁴ Te ni ka ska'an tna'a de naxa vi kakuiko de Jesús jin nino'o tno'o tno'o, te vi ka'ni ña de. ⁵ Su ni ka kachi de:

—Ma vi kakuiko de kiuu viko ya'a, chi nuu ña'a, te vi sa'a ni'i vi sa'a ioo ñayiu ñuo —ni ka kachi de.

Ni joso in ñasi'i tatna xiko xini Jesús

⁶ Te oo Jesús ñuu Betania, ve'e Simón, tee ni oku'u kue'e ndi'yi te'i. ⁷ Te yun ni jino in ñasi'i nuu oo ya, nee ña in tindo'o yuu vii ndeva'a ñu'u chitu tatna xiko ja ndee ya'u ndeva'a. Te ni joso ña xini ya nuu nukoo ya nuu mesa jaa ya xtaa. ⁸ Su nuu ni ka jini tee ka skua'a jin ya, te ni ka kiti ini de, te ka jiña'a de:

—¿Nau ja skunaa ña'a ya'a tatna xiko ya'a? ⁹ Gua'a ka kuu ni xiko ña, te ni'i ña kua'a xu'un, te skuta'u ña ñayiu ka kuu nda'u nuu siun —ka kachi de.

¹⁰ Su nuu ni jini Jesús ja siun ka ka'an de, te jiña'a ya:

—¿Nau ja ka xna'a ni ña'a ya'a? Te in tniuu gua'a ni sa'a ña jin san. ¹¹ Kuu ka ñayiu ka kunda'u, chi ndi'i ni kiuu ni vi koo ni jin, su sein, chi masu ndi'i kiuu vi koo. ¹² Chi ja ni joso ña ña'a ya'a tatna xiko ya'a nuu yiki kuñu san kuu ja ni sa'a tua'a ña jin san ja jinkoyu'u san. ¹³ Te ka'an ndaa ndija san ja ndee ni nuu ni kuu ja ka kaxtno'o ñayiu tno'o va'a ia Dios ninii ñuyiu ya'a, te suni vi ndakani ja ni sa'a ña'a ya'a nagua vi kondaka'an ña ñayiu jin ña —jiña'a ya.

Nduku Judas ja xtuu de Jesús

14 Yun te kua'an Judas Iscariote, in tee ne'u ndi uxi uu tee ka skua'a jin ya, ja vi ndatno'o tna'a de jin sutu ka kuu nija'nu. 15 Te jiña'a de:

—¿Nasaa ka kuini ni ja vi tniuya'u ña ni, te na xtuu san Jesús nuu ni?

Te ni ka tniuya'u ña tee yun oko uxi xu'un kaa kuu plata. 16 Te vi ndee ore saa ni keja'a de nduku de naxa kuu ja xtuu de Jesús nuu sutu ka kuu nija'nu yun.

Ni ka jaxini Jesús jin tee ka skua'a jin ya

17 Yun te kiuu xtnañu'u ja ni keja'a viko yun nuu ka jaa ñayiu xtaa vixin uun ja tu na levadura yi'i, ni ka juntna'a tee ka skua'a jin Jesús, te ka jiña'a de:

—¿Ndenu kuini ni ja vi sava'a san lelu nuu vi kaxinio viko pascua ya'a? —ka jiña'a de.

18 Yun te jiña'a ya:

—Kua'ankuei ni ndee maa ñuu, ve'e in tee ka jini tna'a jin san, te vi kuña'a ni: “Ka'an Mastru sua'a: Ja oo yatni kiuu ja kuu san, te ve'e ni kuini san ja vi sa'a san viko pascua jin tee ka skua'a jin san”, vi kuña'a ni —jiña'a ya.

19 Yun te ni ka sa'a tee ka skua'a jin ya nagua ni tatnuni ya, te ni ka sava'a de ja vi kaxini ya jin de viko pascua yun.

20 Te nuu ni kunee, te ni ka junkoo ya jin ndi uxi uu tee ka skua'a jin ya. 21 Te nini ka jaxini ya jin de, te jiña'a ya:

—Ka'an ndaa ndija san ja in maa ni xtuu ña jin san —jiña'a ya.

22 Te ni ka kusuchi ndeva'a ini in in de, te ni ka jinkondee de ka jikan tno'o ña de:

—¿A sein kuu, vi Jito'o san?

²³ Yun te jiña'a ya:

—Na in ka jaa jin san in ni nuu ko'o, te suu kuu ja xtuu ña jin san. ²⁴ Te sein ja kuu san Se'e Teyii, chi vi ja ndaa ja ndo'o san nagua yoso nuu tutu ii. Su nda'u ni ka maa tee xtuu ña jin san, chi vi gua'a ka kuu ja ma kaku de ja koo de ñuyiu ya'a nuu siun —jiña'a ya.

²⁵ Yun te jiña'a Judas, tee nduku ja xtuu ña jin ya:

—¿A sein kuu, Mastru?

—Suu ni ka'an maa ni —jiña'a ya.

²⁶ Te vi nini ka jaa de jin ya xtaa, te ni tnii ya xtaa vixin yun, te ni ndakuanta'u ya nuu ia Dios, te ni ta'u ya, te ni jiña'a ya nuu tee ka skua'a jin ya, te jiña'a ya:

—Vi tnii ni te vi kaa ni, chi ya'a kuu yiki kuñu san.

²⁷ Yun te ni tnii ya vasu nuu ñu'u vinu, te ni ndakuanta'u ya nuu ia Dios, te ni sia'a ya vasu yun, te jiña'a ya:

—Ndi'i ni vi ko'o vinu ñu'u nuu vasu ya'a.

²⁸ Chi ya'a kuu niñi san ja soko san ja kokuu in tratu jaa, te kati ja ja'a kua'a ñayiu nagua ja koneka'nu ini ia Dios yika kuechi. ²⁹ Su ka'an san ja vi ndee ore vitna, te ma ko'o ka san nduxi uva ya'a guaa ndee kiuu vi ko'o tukuo vinu jaa nuu tatnuni ia kuu Tata san.

³⁰ Te nuu ni ndi'i ni ka jita ya in yaa vaji nuu Salmo, te kua'ankuei ya yuku Olivos.

Ni kaxtno'o Jesús ja ndayu'u Pedro ja jini ña de jin ya

³¹ Yun te jiña'a Jesús:

—Ndi'i ni vi ndayu'u ja ja'a tnundo'o kii siki san jakuaa vitna, chi yoso nuu tutu ii: “Xtuji rin tee jito ndikachi, te ya'a yun ni ka vi kutenuu ti”, kachi tutu ii. ³² Su nuu na ndateku san, te kokoxno'o san kono'o san Galilea, te saa ndajakuei ni —jiña'a ya.

³³ Yun te jiña'a Pedro:

—Visi ndi'i de na vi ndayu'u, su sein, chi ma ndayu'u sa'un san.

³⁴ Te jiña'a Jesús:

—Ka'an ndaa ndija san ja jakuaa vitna, te uni jichi ka'an ni ja tu jini ña ni jin san ama ka ja kana li'li.

³⁵ Yun te jiña'a Pedro:

—Visi na kuu san jin ni, su ma ka'an san ja tu jini ña san —jiña'a de.

Te vi suni saa ni ka jiña'a ndi'i tee ka skua'a jin ya.

Ndakuatu Jesús nuu ka oo xtnuu kuii Getsemaní

³⁶ Yun te kua'ankuei ya jin tee ka skua'a jin ya, te ni jinokuei ya in nuu nani Getsemaní, te jiña'a ya:

—Vi jinkoo ni ya'a nini ki'in san yun na ndakuatu san —jiña'a ya.

³⁷ Te ni jaka ya Pedro vi nduu seyii Zebedeo, te ni jinkondee ya ni kusuchi ini ya vi ni tna'u ndeva'a ini ya. ³⁸ Yun te jiña'a ya:

—Kusuchi ndeva'a ini san vi ndee na kuu san. Vi kendoo ni ya'a ni, te vi kondito ni jin san.

³⁹ Yun te ni kuu jika ya joo, te ni jinkuiin jiti ya vi ndee ni kunjino tnee ya nuu ñu'u, te ni ndakuatu ya, jiña'a ya:

—Tata maa san, nuu ja sua'a te kuu, te xtajioo ni tnundo'o vaji siki san. Su ma kokuu nagua ka'an maa san, chi na kokuu nagua kuini maa ni —jiña'a ya.

⁴⁰ Te vini ni ndajiokuiin ya ni ndajino ya nuu ka oo tee ka skua'a jin ya, te ni nuku'un ña ya ja ka kixin de. Te jiña'a ya nuu Pedro:

—¿A vini in ore, tu ni ka kundee ini ni ja vi kondito ni jin san? ⁴¹ Vi kondito ni, te vi ndakuatu ni nuu ia Dios nagua ja ma koto tnuni ña jakue'e, chi ja ndaa ja anu ni oo tua'a ja kuantno'o nuu ia Dios, su yiki kuñu ni, chi vita kuu —jiña'a ya.

⁴² Yun te kua'an tuku ya ja kuu uu ja ni ndakuatu ya, te jiña'a ya:

—Tata maa san, nuu ja ma kuu ja xtajioo ni tnundo'o ya'a ja tna'a san, te sa'a ni nagua kuini maa ni —jiña'a ya.

⁴³ Te ni ndajino ya inka jichi, te ni nuku'un ña ya ja ka kixin tuku de, chi tu ka kundee ka nduchi nuu de jin ñua'na. ⁴⁴ Te ni xndoo tuku ña ya, te kua'an ya ja ndakuatu ya jichi kuu uni, te inuu ni tno'o ni ka'an ya. ⁴⁵ Yun te ni ndajino ya nuu ka oo tee ka skua'a jin ya, te jiña'a ya:

—¿A vi ka kixin ni ni vi ka ndatatu ni? Te ja ni jino ore ja vi kakuiko ña ñayiu ka sa'a yika kuechi jin sein ja kuu san Se'e Teyii. ⁴⁶ Vi ndakoo ni na ki'on, chi ja makuyatni tee xtuu ña jin san —jiña'a ya.

Ni ka kakuiko de Jesús

⁴⁷ Te vi nini ka'an ka ya, te ni jino ni Judas, in tee ne'u ndi uxi uu tee ka skua'a jin ya, ndeka de

kua'a tee ka nee yuchi kani vi tee ka nee yutnu ja ni ka tetniuu ña tee ka kuu nija'nu nuu sutu vi tee ka kuu nija'nu nuu ñuu. ⁴⁸ Te ja ni kaxtno'o Judas, tee ni xtuu ya, nagua kokuu in seña, te jiña'a de:

—Na xiin nuu tetuyu'u san, te tee yun kuu tee vi kakuiko ni —jiña'a de.

⁴⁹ Yun te ni jintna'a de Jesús, te jiña'a de:

—Oo va'a ni, Mastru.

Te ni tetuyu'u de nuu ya.

⁵⁰ Te jiña'a Jesús:

—Amigo, sa'a ni na tniuu vaji ni.

Yun te ni ka jintna'a ña sava ka tee yun, te ni ka kakuiko ña de jin ya.

⁵¹ Su in tee ka oo jin Jesús, ni kene'e de yuchi kani de, te ni ja'nde de so'o in tee jinokuechi nuu sutu kuu nija'nu ka. ⁵² Yun te jiña'a Jesús:

—Ndatava'a ni yuchi kani ni nuu ñu'u maa, chi ndi'i tee jaxin tna'a jin yuchi kani, te suni jin yuchi kani yun kuu de. ⁵³ ¿Chi a tu jini ni ja kuu kakanta'u san nuu Tata san, te vitna ñu'ni tetniuu ya vi'i ka uni xiko uxi uu mil ia ka jinokuechi nuu ya ja vi skaku ni'nu ña jin san? ⁵⁴ Su nuu ja saa sa'a san, ¿te naxa skunkuu nagua yoso nuu tutu ii nuu ka'an ja nini kuu ja saa ndo'o san? —jiña'a ya.

⁵⁵ Te vi ore saa jiña'a Jesús nuu tee yun:

—¿Nau ja ka nee ni yuchi kani vi yutnu vajikuei ni ja vi kakuiko ña ni jin san na kuinio ja kui'na kuu san? Te in in kiuu ni ka oo in nio nuu veñu'u ka'nu ja ni okaxtno'o san tno'o ia Dios, te tu ni ka kakuiko ña ni. ⁵⁶ Su saa kokuu ndi'i ya'a, nagua ja skunkuu nagua yoso nuu tutu ii ja

ni ka ka'an tee ni ka ndakani tno'o maa ia Dios ndee jana'a —jiña'a ya.

Yun te maintno'o ni ka ya, ni ka xndoo ña tee ka skua'a jin ya, te ni ka jino yu'u de kua'ankuei de.

Ni ka junsia'a de Jesús nuu ni ka ndututu tee ka kuu nija'nu

⁵⁷ Yun te ni ka jaka ña tee ni ka kakuiko ña jin Jesús nuu sutu kuu nija'nu ka nani Caifás nuu ka otutu tee ka kaxtno'o Ley vi tee ka kuu nija'nu nuu ñuu. ⁵⁸ Su Pedro, chi jika ni ndikin ña de kua'an de guaa ndee ini nuu oo ve'e tniuu sutu kuu nija'nu ka yun. Te ni kiuu de, te ni jinkoo de nuu ka nukoo ndaja'a yun, nagua ja kuni de naxa vi sa'a ña de jin Jesús.

⁵⁹ Su tee ka kuu nija'nu nuu sutu vi tee ka kuu nija'nu nuu ñuu vi ndi'i tee ka netniuu nuu ka ndututu yun, ka nduku de in ja ka'an tno'o siki Jesús, nagua ja kuu vi xtavi kuechi ña de ja kuu ya. ⁶⁰ Su tu ni ka ni'i de kuechi ya, visi kua'a tee tno'o ni jinokuei ja ka ka'an kuechi de siki ya. Yun te saa ndi'i ni ka, ni jinokuei uu testiu ja vi ka'an tno'o siki ya. ⁶¹ Te ka jiña'a de:

—Tee ya'a ni ka'an de: “Kuu kani san veñu'u ia Dios, te nuu uni kiuu, te ndasa'a san”, kachi de —ka jiña'a de.

⁶² Yun te ni ndakoo tee kuu nija'nu nuu sutu yun, te jiña'a de nuu Jesús:

—¿Nau ja tu ka'an sa'un ron? ¿Na tno'o kuu ja siun ka ka'an tee jian siki ron? —jiña'a de.

⁶³ Su Jesús, chi tu ni ka'an sa'un ya. Yun te jiña'a tee kuu nija'nu nuu sutu yun:

—Ya'a oo maa ia Dios tekku, te tatnuni rin ja ka'an ndaa ron, te ka'an a suu ron kuu Kristu, Se'e ia Dios —jiña'a de.

⁶⁴ Te jiña'a Jesús:

—Suu san kuu ka'an maa ni. Te suni ka'an san ja ndee vitna, te vi kuni ni Se'e Teyii ja konukoo ichi nda'a kua'a maa Dios, ia ka'nu ndeva'a, te ndii ndee nuu viko ichi andivi —jiña'a ya.

⁶⁵ Yun te ni ndata sutu kuu nija'nu ka yun sa'un de, ja kuu in seña ja kiti ini de, te jiña'a de:

—Ni kane'e tee ya'a jin ia Dios. ¿Te nagua vi kokuu kao testiu ja vi ka'an kuechi siki de? Te vitna ja ni ka onini maa ni ja kane'e de jin ia Dios. ⁶⁶ ¿Naxa ka ka'an tna ni? —jiña'a sutu kuu nija'nu ka yun.

Te ka jiña'a sava ka tee yun:

—Tee oo kuechi kuu de, te na kuu de.

⁶⁷ Yun te ni ka tiusii de nuu ya vi ni ka kani ña de jiki, te sava de ni ka katu tikatu nuu ya. ⁶⁸ Te ka jiña'a de:

—Nuu ja maa ron kuu Kristu, ia netniuu Dios, te ka'an, na ndee tee kuu ja ni kani ña jin ron —ka jiña'a de.

Ni tayu'u tno'o Pedro ja jini de Jesús

⁶⁹ Te Pedro, chi ye'e juera ni yun nukoo de. Te ni jino in ñasi'i jinokuechi nuu sutu yun, te jiña'a ña:

—Maa ni, chi suni ni ka oo ni jin Jesús, tee Galilea —jiña'a ña.

⁷⁰ Su Pedro, chi ni tayu'u tno'o de nuu ndi'i ñayiu ka oo yun, te jiña'a de:

—Tu jini san na tno'o ka'an ni.

⁷¹ Te vi inka ni ndee de ye'e yun, te ni jini ña inka ña'a jinokuechi yun, te jiña'a ña nuu sava ka ñayiu ka oo yun:

—Tee ya'a, chi suni ni ka oo de jin Jesús, tee Nazaret —jiña'a ña.

⁷² Su ni tayu'u tno'o tuku de, te jiña'a de:

—Ka'an ndaa san nuu ia Dios ja tu jini san na ndee tee kuu tee yun —jiña'a de.

⁷³ Te nunuu ka joo, te ni ka jintna'a ña ñayiu ka oo yun, te ka jiña'i nuu Pedro:

—Vi ja ndaa ja suu ni kuu in tee ka ndeka tna'a jin tee yun, chi vi ndee tno'o ka'an ni ndaxtuu ña —ka jiña'i.

⁷⁴ Yun te ni jinkondee de ni kane'e de vi kee yu'u de jin sivi ia Dios, te jiña'a de:

—Tu jini san tee yun.

Te vi nuu saa ni kana in li'li. ⁷⁵ Yun te ni ndaka'an Pedro tno'o ni ka'an Jesús nuu jiña'a ya: “Ama ka ja kana li'li, te uni jichi ka'an ni ja tu jini ña ni jin san”. Yun te ni ndee de kua'an de, te ni nda'i ni kana de ja tna'u ndeva'a ini de.

27

Ni ka junsia'a de Jesús nuu Pilato

¹ Yun te nuu ni tuu inka kiuu, te ndi'i tee ka kuu nija'nu nuu sutu vi tee ka kuu nija'nu nuu ñuu ni ka ndatno'o tna'a de naxa vi sa'a de ja vi ka'ni ña jin Jesús. ² Te ni ka ju'ni ña de jin ya, te kua'ankuei de ja ni ka ndasia'a ña de nda'a Poncio Pilato, tee Roma, ja tatnuni de nuu ñuu Jerusalén.

Ni ji'i Judas

³ Su nuu ni jini Judas, tee ni xtuu ña jin Jesús, ja ni kuu ni'i ja vi ka'ni ña jin ya, te ni ndatna'u ini de, te ni nusia'a de oko uxi xu'un kaa ja kuu plata yun nuu sutu ka kuu nija'nu vi nuu tee ka kuu nija'nu nuu ñuu. ⁴ Te jiña'a de:

—Ni tavi kuechi san ja ni xtuu san in tee tu na kuechi —jiña'a de.

Su ka jiña'a tee yun:

—Jayun tu ka ndi'ni san, chi ja ni sa'a maa ni kuu —ka jiña'a de.

⁵ Yun te ni ndaskunta de xu'un ini veñu'u, te ni ndee de kua'an de, te ni ndaskue'ne de maa de.

⁶ Te ni ka ndaxtutu tee ka kuu nija'nu nuu sutu xu'un yun, te ni ka ka'an de:

—Masu vatuka kuu ja vi tnao xu'un ya'a nuu jatnu ñu'u xu'un ja ka soko ñayiu veñu'u, chi xu'un ya'u niñi kuu —ka kachi de.

⁷ Yun te ni ka ndatno'o tna'a de, te ni ka ndaki'in de in ñu'u kixin ja ka sa'a kisi jin xu'un yun, nagua ja yun vi kojinkoyu'u ñayiu inka ñuu. ⁸ Te yun kuu ja nani ñu'u yun guaa ndee kiuu vitna ñu'u niñi. ⁹ Saa te ni skunkuü tno'o ni ka'an Jeremías, tee ni ndakani tno'o ia Dios ndee jana'a nuu ni kachi de: “Ni ka ki'in de oko uxi xu'un kaa kuu plata, nagua ya'u ni ka jani ñayiu Israel ja ndee ya. ¹⁰ Te jin xu'un yun ni ka ndaki'in de ñu'u kixin ka sa'a kisi, nagua ni tatnuni maa Jito'o Dios nuu san”, ni kachi Jeremías.

Ni xtichi ña Pilato jin Jesús

¹¹ Yun te ni ka ndasia'a de Jesús nda'a Pilato, tee tatnuni ñuu Jerusalén, te ni jikan tno'o ña de jin ya:

—¿A suu ron kuu rey ñayiu judio? —jiña'a de. Te jiña'a Jesús:

—Suu san kuu ka'an maa ni.

¹² Te vi ka ka'an kuechi tee ka kuu nija'nu nuu sutu vi tee ka kuu nija'nu nuu ñuu siki ya, su tu ni ka'an sa'un ya. ¹³ Yun te jiña'a Pilato:

—¿A tu nini ron ndi'i kuechi ka xtavi ñayiu jian siki ron? —jiña'a de.

¹⁴ Su Jesús, chi vi ni in tno'o tu ni ka'an ya. Te vi ni sa'u kuii kuiti ini tee tatnuni yun ja siun tu ka'an ya.

Ja ni kundaa ja kuu Jesús

¹⁵ Te nuu kuia nuu kuia nuu viko yun, ni osiaa tee tatnuni in tee yi'i vekaa, na in ka ndakan maa ñayiu ñuu. ¹⁶ Te kuia yun ni oo in tee tekú tno'o nani Barrabás, ja yi'i de vekaa. ¹⁷ Te nuu ka otutu ndi'i ñayiu, te ni jikan tno'o ña Pilato:

—¿Na tee ka kuini ni ja siaa san vitna? ¿A Barrabás axi Jesús, tee ka xnani maa ni Kristu?

¹⁸ Chi ja jini de ja tno'o kuasun kuu ja ni ka tnaa ña tee ka kuu nija'nu yun jin Jesús. ¹⁹ Su nuu nukoo Pilato nuu mesa ja ja'nde de kuechi, te ni ndani'i de in tno'o ja ni tetniuu ñasi'i de nuu jiña'a ña:

—Ma kiunduu ni ja xtavi kuechi ni tee ndaa jian, chi ioo ndeva'a ni jani san nuu jakuaa ja ja'a de —jiña'a ña.

²⁰ Su tee ka kuu nija'nu nuu sutu vi tee ka kuu nija'nu nuu ñuu, ni ka xtija de ndi'i ñayiu ja vi

ndakan ñai jin Barrabás, te na kuu Jesús. ²¹ Te ni jikan tno'o tuku ña Pilato jin ñayiu yun:

—¿Na ndee tee ya'a ka kuini ni ja siaa san?

Te ka jiña'i:

—Siaa ni Barrabás.

²² Te ni jikan tno'o ña Pilato:

—¿Nuu saa, te naxa sa'a san jin Jesús, tee ka xnani maa ni Kristu?

Te ndi'i ni ka kana:

—Katakaa ni de yika cruz.

²³ Yun te jiña'a Pilato:

—¿Te na kuechi ni sa'a de nuu saa? —jiña'a de.

Su vi saa vi'i ka ni ka kana jaa ñayiu, ka jiña'i:

—Katakaa ni de yika cruz.

²⁴ Te nuu ni jini Pilato ja ña kuu nagua sa'a de, chi vi saa sua'a vi'i ka ka kuvaa ñayiu, te ni jikan de ndute, te ni nda'a de jin nuu ñayiu yun, te jiña'a de:

—Ma kotavi kuechi san ja kuu tee ndaa ya'a. Te vi kotavi kuechi maa ni —jiña'a de.

²⁵ Te ndi'i ñayiu yun ni ka ka'an:

—Na kanakau kuechi siki ndi'i maa san vi siki se'e san ja kuu de —ka jiña'i.

²⁶ Yun te ni siaa ña Pilato jin Barrabás, te ni tatnuni de ja ni ka kani ña soldado jin Jesús, te jiña'a de ya nuu soldado ja vi katakaa ña de yika cruz.

²⁷ Yun te ni ka jaka ña soldado tee tatnuni yun jin Jesús nuu ve'e tniuu, te yun ni ka ndututu ndi'i de nuu oo ya. ²⁸ Te ni ka tau de sa'un ni'nu ya, te ni ka skekui'nu ña de in sa'un kua'a tikani.

²⁹ Te ni ka kiku de in corona iñu, te ni ka tnaa de corona yun xini ya. Te ni ka chi'i de in ndoo

nda'a kua'a ya, te ni ka junkuiin jiti de nuu ya, te ka kane'e ña de, ka jiña'a de:

—¡Ka'nu kuu rey ñayiu judio!

³⁰ Te ka tiusii de nuu ya vi ka tnii de ndoo yun, te ka kuun de xini ya. ³¹ Te nuu ni ndi'i ni ka sa'a ne'e ka sa'a yichi de jin ya, te ni ka xtajioo de sa'un kua'a yun, te ni ka ndaskekui'nu ña de sa'un maa ya, te kua'ankuei de jin ya ja vi katakaa ña de yika cruz.

Ni ka jatakaa de Jesús yika cruz

³² Te nuu ni kekuei de kua'ankuei de, te ni ka jukun tna'a de jin in tee ñuu Cirene ja nani de Simón, te ni ka tenini ña de ja ni jiso tee yun cruz Jesús.

³³ Te nuu ni jinokuei de in nuu nani Gólgota ja kee ka'an nuu ka nduei yiki xini ndiyi, ³⁴ te ni ka jiña'a de vinu ja saka tna'a jin kagua ja ko'o ya, nagua ja ma jatu ndeva'a ya. Su nuu ni jito tnuni ya, te tu ni ji'i ya.

³⁵ Te nuu ni ka jatakaa de Jesús nuu cruz, te ni ka ndaka'nde soldado yun sa'un ya, te siki inka sa'un ya ni ka jitotnuni de, kondio'ni na ndee de kuu ja kendoo jin. Saa te ni skunkuu tno'o ni ka'an tee ni ndakani tno'o ia Dios ndee jana'a nuu jiña'a de: “Ni ka ndaka'nde de sa'un rin, te ni ka jitotnuni de siki sa'un rin, kondio'ni na ndee de kendoo jin”, kachi tutu ii. ³⁶ Te ni ka jinkoo de ka jito de ya. ³⁷ Te ichi xini ya ni ka tetuu de in tno'o ja ka'an na kuechi kuu ja ni ka jatakaa ña de, te kachi tno'o yun: “Tee ya'a kuu Jesús, rey ñayiu judio”.

³⁸ Te suni ni ka jatakaa de uu ka tee kui'na nuu cruz jin ya, in de nda'a kua'a ya, te inka de nda'a satni ya. ³⁹ Te ñayiu ka ya'a ichi yun, ka kane'e jin ya, te ka skuiko xini. ⁴⁰ Te ka jiña'a:

—Roon ja ka'an ron ja xnani ron veñu'u ka'nu, te nuu uni kiuu, te ndasa'a ron, skaku ni'nu maa ron. Te nuu ja Se'e ia Dios kuu ron, te manuu nuu cruz jian —ka jiña'i.

⁴¹ Te vi suni tee ka kuu nija'nu nuu sutu vi tee ka kaxtno'o Ley vi tee ka kuu fariseo vi tee ka kuu nija'nu nuu ñuu ka kane'e ña de jin ya, te ka ka'an de:

⁴² —Ni skaku ni'nu de inka ñayiu, su ja vi maa de, chi ma kuu skaku ni'nu de maa de. Su nuu ja rey ñayiu Israel kuu de, te na nuu de vitna ñu'ni nuu cruz yun, te vi kandijao de. ⁴³ Ni kukanu ini de ia Dios, te na skaku ni'nu ña ia Dios jin de vitna, nuu ja ndija ja kutoo ña ya, chi ni ka'an de ja Se'e ia Dios kuu de —ka ka'an de.

⁴⁴ Te vi ndee tee kui'na ja ka intakuei jin ya nuu cruz, ni ka kane'e ña jin ya.

Ni ji'i Jesús

⁴⁵ Yun te nuu ka uxi uu ni kunee ñuyiu, te vi ndee nuu ka uni jañini. ⁴⁶ Te nuu ka uni yun ni kana jaa Jesús, jiña'a ya:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani?

Tno'o yun kuu: Dios maa san, Dios maa san, ¿nau ja ni xndendoo maintno'o ña ni jin san?

⁴⁷ Te sava tee ka oo yun, ni ka onini de ja siun kana ya, te ni ka ka'an de:

—Elías kana tee ya'a.

⁴⁸ Te vi nuu saa ni jino in tee ka oo jin de yun, te ni tnii de in tavolo kachi, te ni tmandajin de nuu vinagre, te ni chindee de xtuu in ndoo, te ni tetuu de yu'u ya ja na ko'o ya. ⁴⁹ Su sava ka de, chi ka jiña'a de:

—Kokuu maaaa de, te vi kondia'o kondio'ni a kii Elías ja skaku ni'nu ña de —ka jiña'a de.

⁵⁰ Yun te kana jaa Jesús inka jichi, te ni kana anu ya. ⁵¹ Te vi nuu saa ni ndata sagua sa'un ndesi ini ve'e ii veñu'u ka'nu vi ndee xini, te ni kunjino ndee ja'a, te ni tnaa ñuyiu vi ni ka ta'u kava na'nu. ⁵² Te ni ka ndanune yau ñaña, te kua'a ñayiu ni ka ji'i ja ni ka kandija ia Dios, ni ka ndateku. ⁵³ Te nuu ni ndateku Jesús, te ni ndekuei yau ñaña yun, te ni ndiukuei ñuu ii Jerusalén, nuu ni ka jini ña kua'a ñayiu.

⁵⁴ Te nuu ni ka jini capitán vi ndi'i tee ka oo jin de ja ka jito de Jesús, ja ni tnaa vi ndi'i ja ni kuu, te ni ka yu'u ndeva'a de, te ni ka ka'an de:

—Jandaa ndija ja Se'e ia Dios ni okuu tee ya'a.

⁵⁵ Te suni yun ka oo kua'a ñasi'i ka ndia'a jika ña, ja ni ka ondikin ña Jesús guaa ndee Galilea, ja ni ka ochituu ña jin ya. ⁵⁶ Te ne'u ña'a yun ka oo María Magdalena vi María nana Jacobo vi José vi nana seyii Zebedeo.

Ni jinkoyu'u Jesús

⁵⁷ Te nuu ni kune, te ni jino in tee kuika ñuu Arimatea ja nani de José, ja suni ni ka oskua'a de jin Jesús. ⁵⁸ Ni ja'an de nuu Pilato, te ni ndakan de yiki kuñu Jesús, te ni tatnuni Pilato ja vi ndakuña'a. ⁵⁹ Te ni tnii José yiki kuñu ya, te tniusuu de in sa'un kuijin vii ndeva'a. ⁶⁰ Te ni

tava'a de ini in yau ñaña jaa ja vi inka ni sino de ja ni kaan de in yika kava. Yun te ni xtuu de in kava ka'nu ja ni jasi de yu'u yau yun, te kua'an de. ⁶¹ Te yun ka oo María Magdalena vi inka María, ka nukoo ña nuu oo yau ñaña yun.

Ka jito soldado yau ñaña Jesús

⁶² Te inka kiuu ja kuu kiuu ndatatu, ni ka ndututu tee ka kuu nija'nu nuu sutu vi tee ka kuu fariseo nuu oo Pilato. ⁶³ Te ka jiña'a de:

—Ka ndaka'an san, vi jito'o san, ja nuu ni oteku tee tno'o yun, ni ka'an de ja nuu uni kiuu, te ndateku de. ⁶⁴ Te yun kuu ja tatnuni ni na vi sa'a kutu gua'a de yau ñaña yun, guaa ndee nuu uni kiuu, kana saa ki'inkuei tee ka skua'a jin de, te vi ndasu'u yiki kuñu de tno'o jakuaa, te vi kuña'a nuu ñayiu ñuu ja ni ndateku de ne'u ndiyi. Te vi'i ka kokuu ja vi xnda'u de ñayiu saa jaxtnañu'u —ka jiña'a de.

⁶⁵ Yun te jiña'a Pilato:

—Kua'ankuei ni, te vi kuaka ni nasaa soldado ka kuini maa ni, te vi sa'a kutu ni nagua ka jini maa ni —jiña'a de.

⁶⁶ Yun te kua'ankuei de, te ni ka sa'a kutu gua'a de yau ñaña yun, te ni ka jasi de jin ñuma jioo jioo xiin kava yun ja kuu seyu, te ni ka xndoo de soldado ja vi kokoto de.

28

Ni ndateku Jesús

¹ Yun te nuu ni ya'a kiuu ndatatu, te nuu matuu domingu, kiuu xtnañu'u ja ndaki'in semana, kua'ankuei María Magdalena vi inka María ja vi

kondia'a ña yau ñaña nuu yiyu'u Jesús. ² Te vi sanaa ni, te ni tnaa xeen ndeva'a, chi ni kunjino in ia jinokuechi nuu maa Jito'o Dios ja ni kuun ya ichi andivi, te ni jino ya nuu oo yau ñaña yun, te ni xtajioo ya kava ndesi yun, te ni jinkoo ya siki. ³ Te yeye'e ya na kuinio tajan, te yayaa sa'un ni'nu ya na kuinio yua'a. ⁴ Te nuu ni ka jini ña tee ka jito yau ñaña yun, te vi sua'a ka kisi de ja ka yu'u ndeva'a de. Te ni ka kendoo de na kuinio ndiyi. ⁵ Te jiña'a ia jinokuechi nuu Dios nuu ñasi'i yun:

—Ma vi yu'u ron, chi ja jini rin ja ka ndanduku ron Jesús, ia ni intakaa yika cruz. ⁶ Te tu ka ya oo ya'a, chi ja ni ndateku ya, nagua ni oka'an ya. Ne'ekuei te vi kondia'a ron nuu ni okatuu ya. ⁷ Te kua'ankuei ñama te vi kaxtno'o ron nuu tee ni ka oo skua'a jin ya ja ni ndateku ya ne'u ndiyi. Te kokoxno'o ya koki'in ya Galilea, te yun vi ndakuni ron ya. Ya'a ni kuu tno'o ja vaji rin ja kaxtno'o rin —jiña'a ya.

⁸ Yun te ni ndekuei ñama ña yau ñaña yun, te vi joo ka yu'u ña vi ka kusii ndeva'a ini ña. Te ni ka jino ña kuano'okuei ña ja vi kaxtno'o ña nuu tee ni ka oskua'a jin Jesús. Te vi nini kuano'okuei ña ja vi kaxtno'o ña nuu de, ⁹ te sanaa ni ka nukuntna'a ña jin Jesús. Te jiña'a ya:

—Ka oo va'a ni, kua'a.

Yun te ni ka jintna'a ña ña jin ya, te ni ka kanu ni'nu ña si'in ya, te ni ka chiñu'u ña jin ya. ¹⁰ Yun te jiña'a Jesús:

—Ma vi yu'u ron. Kua'ankuei te vi kaxtno'o ron nuu ñani rin ja na ki'inkuei de Galilea, te yun vi ndakuni ña de —jiña'a ya.

Ni ka jiña'a tee ka kuu nija'nu kua'a xu'un nuu soldado

¹¹ Te vi nini kuano'okuei ñasi'i yun, te kuano'okuei sava soldado ja ka jito yun maa ñuu, ja ni ka ndakani de ndi'i nagua ni kuu nuu sutu ka kuu nija'nu. ¹² Te ni ka ndututu de jin tee ka kuu nija'nu nuu ñuu, te ni ka ndatno'o tna'a de naxa vi sa'a de. Te ni ka jiña'a de kua'a xu'un nuu soldado ka jito yau ñaña yun. ¹³ Te ka jiña'a de:

—Vi kuña'a ni ja nini ka kixin ni nuu jakuaa, te ni jakuei tee ni ka oskua'a jin de, te ni ka ndasu'u de yiki kuñu yun. ¹⁴ Te nuu ja na kuni Pilato tno'o ya'a, te vi xndija maa san de ja ma vi tna'a ni tnundo'o —ka jiña'a de.

¹⁵ Te ni ka tnii soldado yun xu'un vi ni ka sa'a de nagua ni ka ka'an tee yun. Te ni jitenuu tno'o ya'a ja ni kendoo ka ka'an ñayiu judio guaa ndee kiuu vitna.

Ni skuiso siki ña Jesús jin ndi uxi in tee ka skua'a jin ya in tniuu ka'nu

¹⁶ Yun te kua'ankuei ndi uxi in tee ni ka oskua'a jin Jesús Galilea, te ni jinokuei de yuku nuu ja ni tatnuni ya ja vi nukuntna'a de jin ya. ¹⁷ Su nuu ni ka jini ña de, te ni ka chiñu'u ña de. Su sava de, chi tu ni ka kandija gua'a de ja maa ya kuu. ¹⁸ Yun te ni kuyatni Jesús, te jiña'a ya:

—Ja ni taa ia Dios tniuu ka'nu ja tatnuni rin andivi vi nuu ñuyiu. ¹⁹ Yun kuu ja kua'ankuei

ninii ñuyiu, te vi kaxtno'o ron tno'o va'a rin nuu ñayiu ja na vi koskua'i, te vi skuandute ron jin sivi Tata Dios vi jin Se'e ya vi jin Espíritu ya. ²⁰Te vi kaxtno'o ron ja na vi kuantno'i ndi'i tno'o ni tatnuni rin. Te koo maa rin jin ron ndi'i ni kiuu vi guaa ndee na ndi'i ñuyiu —jiña'a ya.

Saa na kokuu.

**Tutu ii - Ka'an ia Dios nuu ndi'i ñayiu
Mixtec, Northern Tlaxiaco: Tutu ii - Ka'an ia Dios nuu
ndi'i ñayiu New Testament+**

La Santa Biblia en el mixteco del norte de Tlaxiaco

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Northern Tlaxiaco

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 31 Jan 2023 from source files
dated 29 Jan 2022

1d46d274-fabd-5c6b-bfec-c3e776510466